

Ressursbruksanalyse, og utredning av fremtidens oppveksttjenester

Hemnes kommune, mars 2025

1	Bakgrunn, mandat og metode	5
2	Nåsituasjon i tjenestene	8
3	Forbedringstiltak og innsatsområder	32
4	Alternativer til struktur for skole og barnehage	40

Ansvarsbegrensning

Denne rapport er utarbeidet for Hemnes kommunes interne bruk i forbindelse med Ressursbruksanalyse, og utredning av fremtidens oppveksttjenester, i samsvar med engasjementsbrev datert 30. september 2024.

Våre vurderinger bygger på faktainformasjon som har fremkommet i intervjuer med Hemnes kommunes ansatte og i dokumentasjon som Hemnes kommune har gjort tilgjengelig for oss. PricewaterhouseCoopers (PwC) har ikke foretatt noen selvstendig verifisering av informasjonen som har fremkommet, og vi inntar ikke ansvar for at den er fullstendig, korrekt og presis. PwC har ikke utført noen form for revisjon eller kontrollhandlinger av Hemnes kommunes virksomhet. Rapporten inneholder materiale som er konfidensiell for Hemnes kommune og PwC.

Hemnes kommune har rett til å benytte informasjonen i denne rapporten i sin virksomhet, i samsvar med avtalen mellom Hemnes kommune og PwC. PwC påtar seg ikke noe ansvar for tap som er lidt av Hemnes kommune eller andre som følge av at vår rapport eller utkast til rapport er distribuert, gjengitt eller på annen måte benyttet i strid med disse bestemmelsene eller avtalen. Ved deling av hele eller deler av rapporten skal Hemnes kommune sikre at enhver ansvarsfraskrivelse PwC har inkludert eller senere ønsker å inkludere i rapporten, blir gjengitt i sin helhet i alle eksemplarer som deles.

Hemnes kommune får rettighetene til resultatet av oppdraget når betaling har skjedd, mens PwC beholder opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til alt bakgrunnsmateriale, herunder, men ikke begrenset til, ideer, konsepter, modeller, informasjon og know-how som er utviklet i forbindelse med vårt arbeid. Hemnes kommune kan ikke videreutvikle resultatet under PwC logo.

Enhver handling som gjennomføres på bakgrunn av vår rapport foretas på eget ansvar.

Sammendrag

PwC har utredet mulighetene for mer effektiv ressursbruk, og reduserte utgifter i oppveksttjenestene, administrasjonen og tekniske tjenester i Hemnes kommune.

Fragmenterte tjenester og mye bygningsmasse er krevende å drive

Den største ressursdriveren i Hemnes kommune er at tjenester og tilbud er fordelt på ulike tettsteder i kommunen. Mange tjenester er fragmenterte, og muligheten for å drive ressurseffektivt er begrenset fordi enheter er for små til å oppnå stordriftsfordeler, og fordi ansatte og tjenester som har behov for å samarbeide i det daglige ikke er fysisk samlet. I tillegg fører fragmenterte tjenester til et større behov for kommunal bygningsmasse. Denne bygningsmassen må også driftes og vedlikeholdes, noe som utløser høyere utgifter for Hemnes kommune.

PwCs overordnede anbefaling er å vurdere hvordan Hemnes kommune kan samle like tjenester på samme sted, for å legge til rette for effektivt samarbeid, og frigjøre tid til tjenesteproduksjon, som i dag brukes til transport mellom kommunens ulike lokasjoner.

Desentralisert skolestruktur gir høye utgifter til oppveksttjenestene

I både skole og barnehage ser vi store forskjeller i utgifter per elev/barnehagebarn mellom de ulike skolene og barnehagene. Hemnes kommune bruker vesentlig mer ressurser på å gi tilbud til barn ved små skoler og barnehager, enn ved de store. Dette viser klart at det er mulig å oppnå stordriftsfordeler ved større enheter. Potensialet er størst ved skolene. Samtidig viser tilbakemeldinger fra ansatte at det ikke er grunn til å tro at høyere ressursbruk i små skoler og barnehager gir bedre kvalitet i tilbudet. De små skolene og barnehagene har få ansatte, og større utfordringer med å etablere robuste fagmiljøer og drive faglig utvikling, enn de store skolene og barnehagene har.

Uavklart ansvarsfordeling fører til at det ikke blir satt av tilstrekkelig ressurser til bygningsvedlikehold

De tekniske tjenestene har ansvar for et stort omfang av bygningsmasse i ulike tettsteder i kommunen, og begrenset kapasitet i bemanningen. Dagens ansatte opplever at det er krevende å nå over alle oppgaver de har ansvar for, og må løpende prioritere hvilke oppdrag i de ulike byggene de skal gjennomføre, og hvilke de skal la stå. Tjenesten har et stort etterslep på nødvendige oppgaver som bør utføres.

Videre er ansvarsfordelingen for løpende drift og vedlikehold av bygningsmasse og inventar uavklart mellom bygningsdrift og brukerne av bygget. Dette fører til at det er flere oppgaver ingen av aktørene opplever å ha ansvar for, eller kapasitet til å utføre. På denne måten blir nødvendig vedlikehold og reparasjoner av bygg ikke utført, eller utførelsen blir forsinket. I neste omgang gir dette økt slitasje av bygningsmassen, og høyere utgifter til reparasjoner.

Det kan være mulig å samle oppgaver, og etablere sterkere fagmiljøer i administrasjonen

Administrasjonen i Hemnes kommune er begrenset, og har ansvar for flere ulike fagområder innenfor HR og økonomi. Tilbakemeldingene fra ledere og ansatte er at en del administrative oppgaver, blant annet knyttet til rekruttering og ressurstyring, innkjøp og IT-forvaltning, også utføres i enhetene. Det er PwCs vurdering at Hemnes kommune bør se på muligheten for å flytte en større del av de administrative arbeidsprosessene i kommunen sentralt. Dette kan føre til at administrative oppgaver kan gjennomføres mer effektivt, uten at det svekker kvaliteten i det arbeidet som gjøres. I forlengelsen av dette bør Hemnes kommune også vurdere om en større del av administrasjonens oppgaver kan ivaretas gjennom interkommunale samarbeid.

1

Bakgrunn, mandat og metode

Bakgrunn og mandat

Bakgrunn for prosjektet

Hemnes kommune står overfor en synkende andel unge i befolkningssammensetningen, som resulterer i færre barn i barnehagen og skolen. Dette gir betydelige utfordringer for kommunen i tiden som kommer.

Den demografiske endringen krever en omstilling av kommunens oppveksttjenester for å sikre at de fortsatt kan levere høy kvalitet og effektiv ressursbruk.

Hovedfokus i gjennomgangen er tjenester innenfor enhet oppvekst og familie, men kommunen ønsket også en enkel analyse av tjenesteområdene tekniske tjenester og administrasjon. Totalt ønsket Hemnes kommune en gjennomgang som ser på tre områder:

1. Utredning av organisering og ressursbruk i oppvekst og familie
2. Vurdering av teknisk tilstand ved kommunens to største skoler
3. Utredning av organisering og ressursbruk i tekniske tjenester og administrasjon

Som en del av utredningen har Hemnes kommune også ønsket en gjennomgang av dagens skole- og barnehagestruktur, som viser hvordan alternativer til struktur kan påvirke både kostnader, ressursbruk og ulike kvalitetsparametere. Utredningen er ikke en fullstendig skole- og barnehagestrukturutredning, og den danner ikke tilstrekkelig grunnlag til å fatte vedtak om endringer i skole- og barnehagestrukturen. Utredningen peker imidlertid på styrker og svakheter ved dagens struktur, og fordeler og ulemper ved alternative tilnærminger til skole- og barnehagestruktur. Dette kan danne grunnlag for en fremtidig skole- og barnehagestrukturutredning.

Prosjektet skal bistå Hemnes kommune med en utredning av fremtidens tjenester i oppvekst og familie. Utredningen tar for seg tjenesteområdene skole, barnehage, familie og oppfølging, kultur og fritid, samt tekniske tjenester og administrasjon. Hensikten med arbeidet er å gi innsikt i dagens utfordringer og foreslå forbedringstiltak som kan optimalisere kommunens ressursbruk og tjenestetilbud.

Mandat

Hemnes kommune ønsket en utredning av oppvekst og familietjenesten. Utredningen skal inneholde innsikt og status på økonomi og ressursbruk, samt vurdering av behov for utbedring og endring av dagens bygningsmasse ved sentralskolene. Videre skal prosjektet komme med forslag til forbedringstiltak for å bedre utnyttelsen av tilgjengelige ressurser samt forslag til alternativer til skole- og barnehagestruktur.

For å belyse dette ønsket Hemnes kommune å kartlegge 5 hovedområder:

- Optimalisering av tjenestetilbud
- Fagmiljø og arbeidsforhold
- Personallbehov og organisering
- Forebygging og digital transformasjon
- Nye organisasjonsformer

Metode og gjennomføring

Prosjektet har vært delt inn i 4 faser. Vi har jobbet oss fra innsikt i dagens økonomi og tjenester, til å utforme og prioritere konkrete tiltak som kan la Hemnes kommune møte fremtidens utfordringer på en god måte. I fase en har vi analysert statistikk på dagens tjenester. I fase to har vi intervjuet ledere, tillitsvalgte og andre nøkkelpersoner i de tjenestene som undersøkes i den hensikt å innhente utfyllende forståelse av de statistiske analysene. I påfølgende fase utviklet vi tiltak for fremtiden og utarbeidet alternativer for skole- og barnehagestruktur.

1

Analyse av økonomi og tjenester

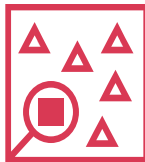
Fase 1 handlet om å få innsikt i dagens tjenester, ressursbruk og utfordringsbilde. Vi har analysert statistikk og økonomi på kommunens oppvekst og familietjenester.

Analysen av statistikk: I dette prosjektet har vi basert oss på data fra Hemnes kommune og offentlig tilgjengelige registerdata, herunder:

- Detaljregnskap
- Kommunes egne data om ansatte og sykefravær
- Tall om barn i skole og barnehage fra Utdanningsdirektoratet

2

Intervju og kartlegging

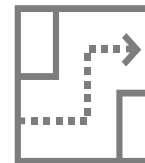

Fase 2 handlet om å utfylle den kvantitative innsikten fra analysene med kvalitative data fra relevante ledere, ansatte og tillitsvalgte.

Intervjuer med ledere og ansatte: Vi har gjennomført digitale intervjuer med ledere og ansatte i alle tjenesteområdene som er omfattet i prosjektet, totalt 11 intervjuer. I intervjuene har vi fokusert på dagens organisering, samarbeid, bruk av teknologi og fagmiljø.

3

Tiltaksutvikling og skolestruktur

I fase 3 har vi utviklet mulige løsninger og tiltak for å håndtere fremtidens utfordringsbilde og de utfordringene som ble synlig i de to foregående fasene.

Hovedaktiviteten i denne fasen var to digitale workshops, hvor den ene var på alternativer til skole- og barnehagestruktur og den andre workshopen handlet om tiltak. Deltagerne i workshopen om skole- og barnehagestruktur var ledelsen på skolene og barnehagene i kommunen, tillitsvalgte, representanter fra kommuneledelsen og elevrådet.

I etterkant har PwC gjort en nærmere vurdering av tiltakene og strukturalternativene for å estimere effekt basert på tilgjengelig informasjon.

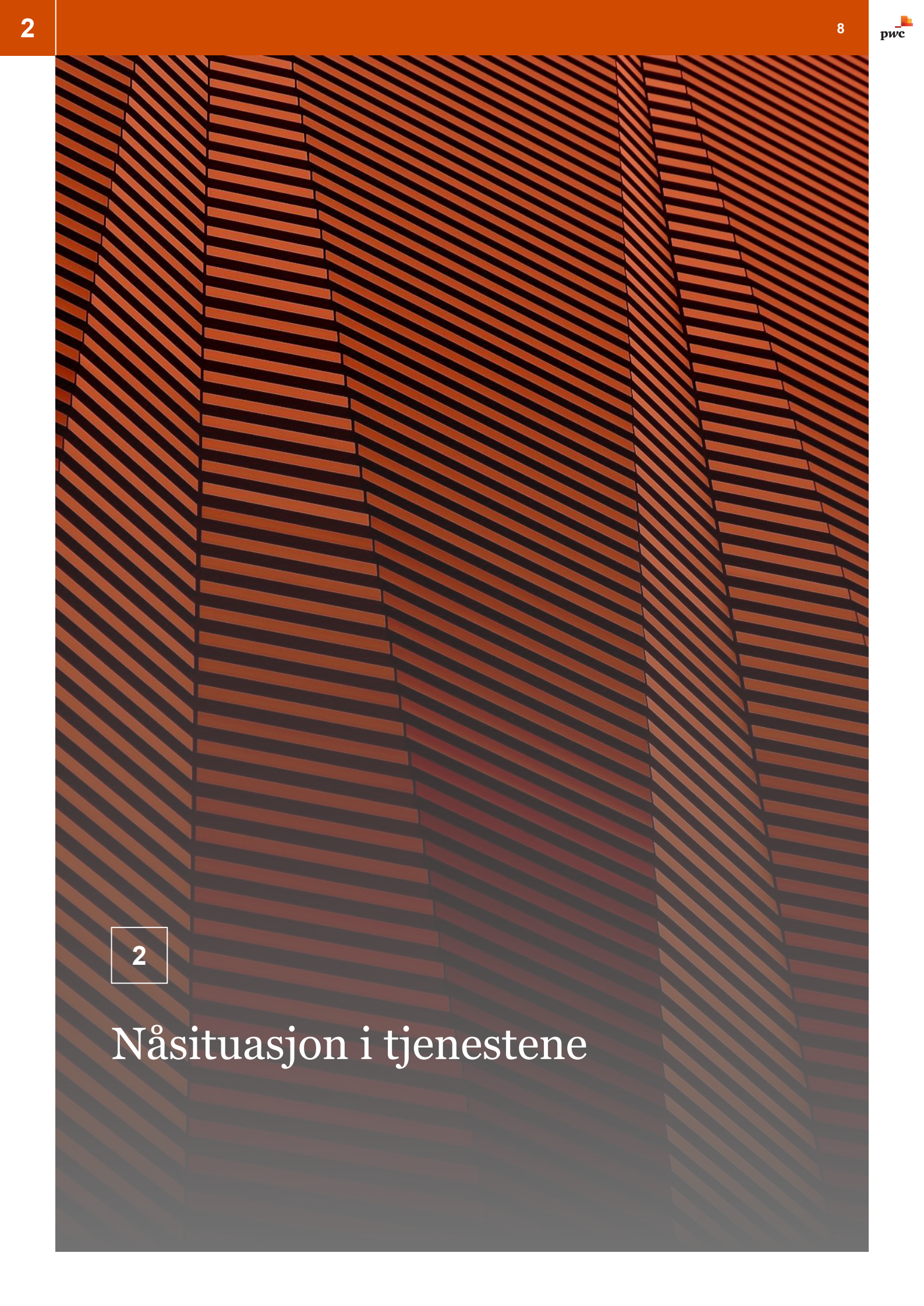
4

Rapportering

Fase 4 har vært den avsluttende fasen hvor vi har jobbet videre med innsikten fra de foregående fasene, og analysert og prioritert tiltak og strukturalternativer.

Den viktigste aktiviteten i denne fasen har vært å prioritere tiltak i samarbeid med tjenestene. I prioriteringen av tiltak har vi ikke bare sett på økonomisk effekt, men også gjennomførbarhet, og eventuelle negative konsekvenser av å innføre tiltaket. Det samme gjelder for vurdering av strukturalternativer, hvor alternativene er vurdert opp mot 0-alternativet, altså dagens organisering.

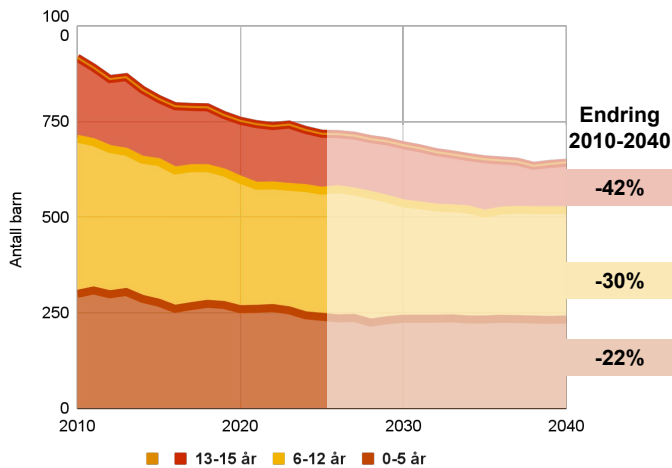

2

Nåsituasjon i tjenestene

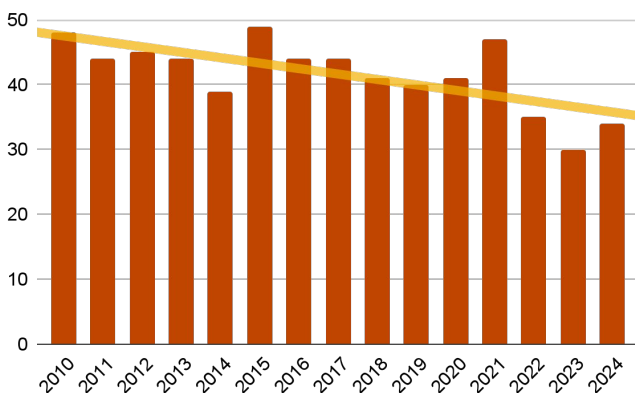
Befolkningsutvikling Hemnes kommune

Utvikling i antall barn (0-19 år) i kommunen

Kilde: SSB

Antall fødte i perioden 2010 - 2023

Kilde: SSB

Barnetallet i Hemnes kommune er fallende

Antall barn og unge i alderen 0-15 år i Hemnes kommune har falt med 20 prosent de siste 15 årene. Det er ventet at denne trenden vil fortsette i årene som kommer, som følge av lavere fødselstall. Frem mot 2040 er det ventet at antall barn og unge i alderen 0-15 år vil falle med ytterligere 10 prosent, basert på SSBs befolkningsfremskrivninger.

Årlige fødsler har falt fra om lag 50 i året 2010, til færre enn 35 i året de siste tre årene. Denne trenden ser ut til å fortsette. Færre fødsler er den viktigste bidragsyteren til fallende barnetall. De siste årenes reduksjon i fødselstall kan gi et større fall i samlede barnetall enn det SSBs befolkningsfremskrivninger klarer å fange opp.

Med synkende barnetall må Hemnes kommune tilpasse innretningen av tjenester til barn og unge,

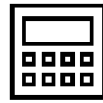
Hemnes oppvekstprofil fra FHI

Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er lavere enn i landet som helhet.

Hemnes kommune har signifikant lavere pedagogtetthet i barnehagen enn både landsgjennomsnittet, og kommunene i Nordland

Elevene i Hemnes kommune har et lavere mestringsnivå i lesing og regning på 5. trinn

Elever på 7. trinn rapporterer om lavere trivselsnivå i skolen enn landsgjennomsnittet og kommunene i Nordland

Kilde: FHI

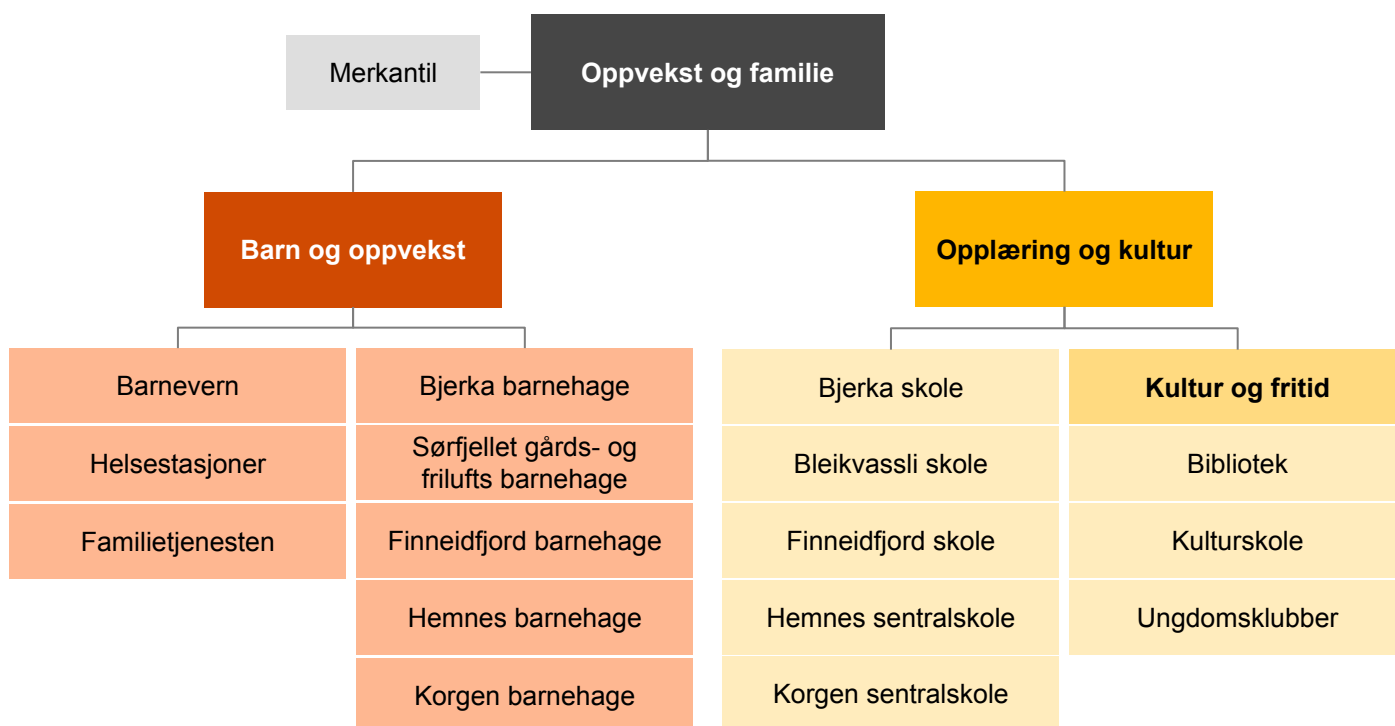
Kommunens oppvekstprofil viser at elever i Hemnes scorer bedre på flere sosiale forhold, mens de scorer lavere på læring og trivsel i skolen.

Hemnes kommune har færre barn og unge som bor trangt, og som lever i lavinntekt, enn landet som helhet. Barn og unge i Hemnes kommune skiller seg ikke signifikant negativt fra landsgjennomsnittet på noen indikatorer innenfor "Levekår" eller "Fritid og nærmiljø".

Kommunen scorer imidlertid signifikant svakere enn landsgjennomsnittet både på trivsel i skolen, og lese- og regneferdigheter i 5. trinn. Andel 5. klassinger som oppgir at de trives på skolen har vært fallende gjennom de siste ti årene, og i 2024 oppga kun 65 prosent av elevene at de trives, mot et landsgjennomsnitt på 85 prosent.

Over 40 prosent av elevene i 7. trinn i Hemnes kommune scoret på laveste mestringsnivå i lesing og regning i skoleårene 2022/23 til 2023/24. Dette er vesentlig svakere enn både landsgjennomsnittet, og snittet av elevene i Nordland fylke.

Dagens organisering i oppvekst og familietjenestene i Hemnes kommune

Kilde: Hemnes kommune

Oppvekst og familietjenesten i Hemnes kommune er delt opp i to enheter, henholdsvis Barn og oppvekst, og Opplæring og kultur. Under barn og oppvekst finner vi kommunenes fem barnehager, barnevern, helsestasjoner og en koordinerende enhet. Barnevernstjenester skal sikre barn og unges omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter. Dette gjør Hemnes kommune via barnevernvakt, alarmtelefon, familieveiledning, støttekontakt og besøkshjem. I tillegg tilbys tjenester til fosterhjem.

Helsestasjonstjenesten er delt mellom Hemnesberget og Korgen, og har fysiske lokasjoner begge steder. Tjenesten har også skolehelsetjeneste med fysisk tilstedeværelse ved hver av de fem skolene i kommunen. Antall dager skolehelsetjenesten er tilstede på hver skole styres av elevtallet på skolene.

Det er fem barnehager i Hemnes kommune med plass til i overkant av 300 barn, mens det i dag går ca 180 barn i barnehagene i Hemnes kommune. Alle barnehagene har egen styrer med personal- og økonomiansvar for sin barnehage.

Enhet for opplæring og kultur består av fem skoler samt en kultur- og fritidsenhet som inneholder tjenester som bibliotek, kulturskole og ungdomsarbeid. Tre av skolene har elever på 1. - 10. trinn, mens Finneidfjord skole er for 1. - 7. trinn, og Bjerka skole har elever i 1. - 4. trinn. Totalt går det rundt 470 elever i skolen i Hemnes kommune. Hemnes kommune tilbyr også SFO på alle skolene for 1.-4. trinn og for elever med spesielle behov.

Utover tjenestene som vises på organisasjonskartet samarbeider Hemnes kommune med andre kommuner i området om felles krisesenter i Mosjøen. Det er også et felles samarbeid på tvers av kommuner om pedagogisk psykologisk tjeneste med Rana som vertskommune. Denne tjenesten dekker både elever i den kommunale grunnskolen, og elever i videregående skole.

Utgiftene til skole har vært svakt økende de siste tre årene

Skoledriften i Hemnes har blitt dyrere siden 2021

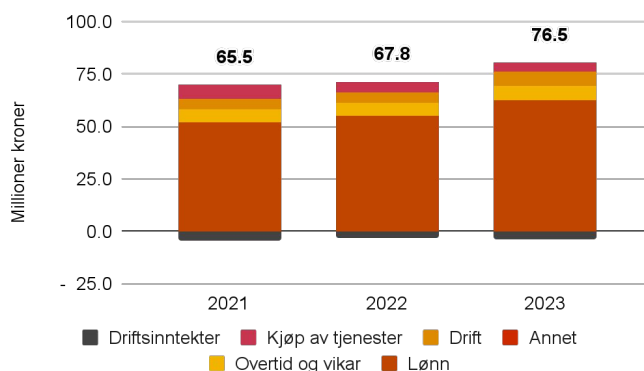
Driftsutgiftene til skolene i Hemnes kommune har økt med om lag 16 prosent de siste tre årene. Det har vært en særlig økning i utgiftene fra 2022 til 2023, som i stor grad drives av økte lønnsutgifter. Totalt utgjør lønn om lag 80 prosent av samlede utgifter i skolen. I tillegg har skolene brukt om lag åtte prosent av utgiftene til vikarinneleie og overtid de siste tre årene. Dette er et moderat nivå, og ligger lavere enn mange andre skoler i andre kommuner. Samtidig oppgir skolelederne at mangel på vikarer er noe av årsaken til at vikarutgiftene ikke ligger høyere.

De to store skolene har lavere utgifter per elev, men bruker mer på overtid og vikarer

Driftsutgiftene per elev varierer stort mellom små og store skoler. Bleikvasslia, som er den minste skolen, hadde dobbelt så høye utgifter per elev enn sentralskolene ved Korgen og Hemnes i 2023. Bjerka og Finneidfjord hadde om lag 50 prosent høyere utgifter per elev enn sentralskolene. Siden det meste av skolenes utgifter går til lønn, er det særlig bemanning per elev som er den store kostnadsdriveren. Bleikvasslia er den minste skolen i Hemnes kommune, samtidig som det er en 1-10 skole. Det fører til at det blir få elever å fordele kostnadene på, samtidig som skolen må bemanne med lærere som kan dekke alle fag, og alle trinn. Ved sentralskolene er det større klasser, noe som gir færre lærere per elev.

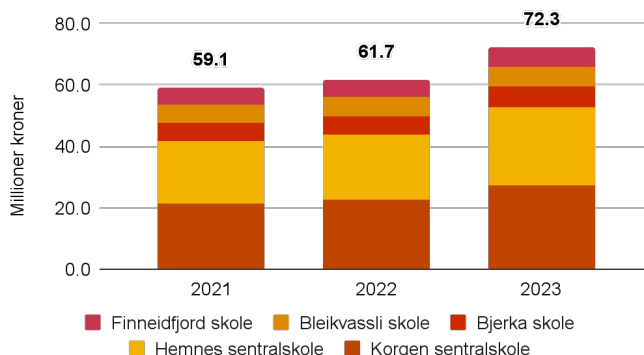
De to store skolene er imidlertid de skolene som har størst andel av lønnsutgifter til overtid og vikar. Bjerka skole ligger lavest med vikar- og overtidsutgifter på under fem prosent i 2023, mens Korgen lå høyest, med 14 prosent. At de to sentralskolene har høyest utgifter til overtid og vikarinneleie kan i stor grad forklares av tilgang til vikarer. De små skolene opplever at muligheten til å leie inn vikarer er svært begrenset. Dette gjenspeiles det i de økonomiske dataene.

Driftsutgifter i skoletjenesten (2021-2023)

Kilde: Hemnes kommune

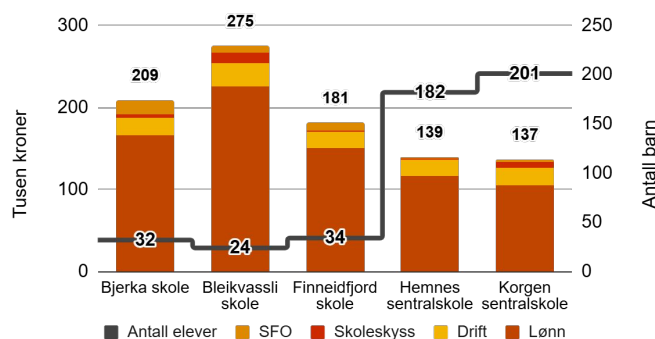
Netto driftsutgifter per skole (2021-2023)¹

1) Eksklusive fellesutgifter

Kilde: Hemnes kommune

Driftsutgifter per elev (2023)

Kilde: Hemnes kommune

Skolene i Hemnes kommune varierer i organisering og antall elever

Hemnes kommune har to store 1-10-skoler, og tre mindre, fådelt skoler

Av de fem skolene i Hemnes kommune er det to større skoler med undervisning for elever i 1.-10. trinn, og tre mindre fådelt skoler. De to store skolene har ca 200 elever hver mens de små skolene har mellom 24 og 34 elever. Totalt dekker de to sentralskolene 80 prosent av elevtallet i Hemnes kommune.

Elevtall i skoler i Hemnes kommune (2023)

	Barnetrinnet (1-4)	Mellomtrinnet (5-7)	Ungdomstrinnet (8-10)
Korgen	61	65	75
Hemnes	62	44	76
Bleikvassli	10	13	1
Finneidfjord	22	12	
Bjerka	32		

Kilde: Udir

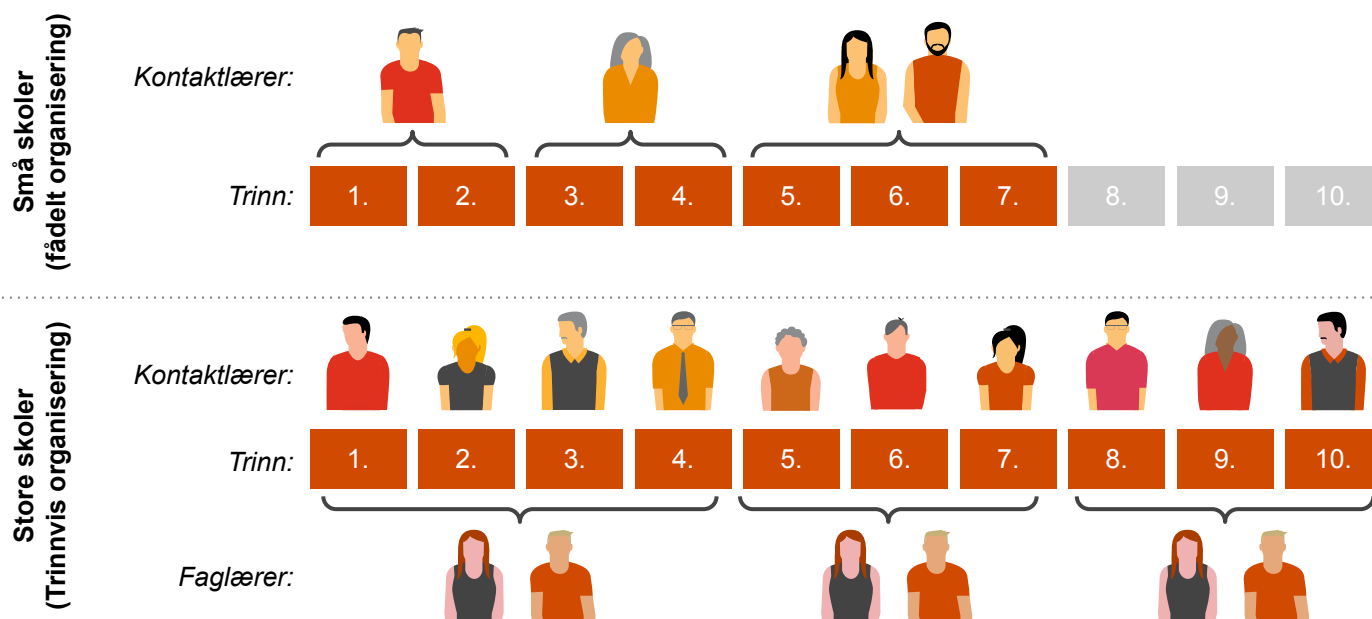
Undervisning er organisert på forskjellige måter i de små og store skolene

Bjerka, Finneidfjord og Bleikvassli er fådelt skoler, der 1.-2., 3.-4. og 5.-7. trinn (Bjerka og Bleikvassli) er slått sammen. Ved alle skolene er det én til to kontaktlærere per klasse, mens organiseringen av lærerne er ulik på de små og de store skolene. Ved de store skolene er lærerne organisert i team for henholdsvis, små-, mellom- og ungdomstrinnet, med egne faglærere i de fleste fag på hvert team. Ved de små skolene har lærerne undervisning på alle trinn, og skolene for få ansatte til at det er hensiktsmessig å dele dem i mindre grupper.

Lærere på de små skolene underviser i alle fag og ressurser kan også bidra på SFO. Vanligvis har de en assistent i hver klasse, noe som gjør det mulig å håndtere variasjon i lærebøker og/eller læringsmål, ved å dele klassene inn i grupper på ulike grupperom.

På de store skolene er lærerne ofte spesialiserte faglærere, som betyr at de underviser i spesifikke fag. I motsetning til de små skolene, er ikke alle lærere kontaktlærere på de store skolene.

Organisering av undervisning i Hemnes kommune (2023)

Kilde: Hemnes kommune

Oppvekst

Skole

Barnehage

Administrasjon

Øvrige oppvekststjenester

Tekniske tjenester

Kultur og fritid

Voksenopplæringen

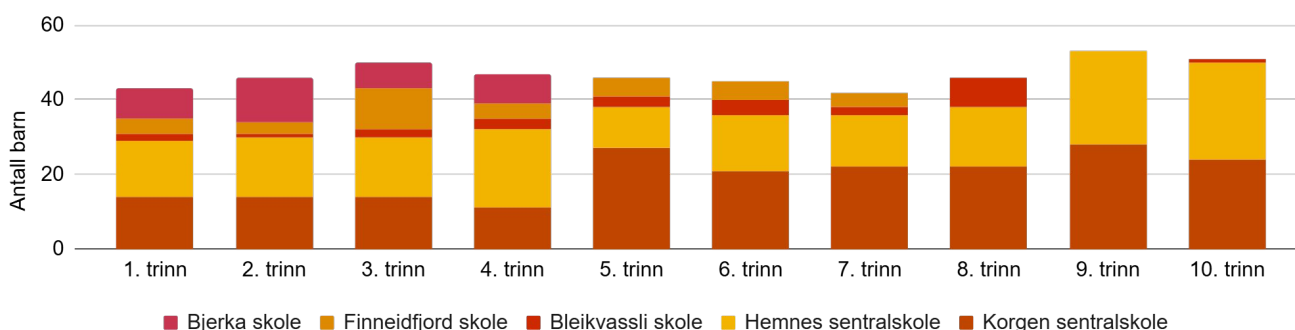
Antall elever per trinn varierer stort fra år til år ved den enkelte skole

Stabile barnetall totalt, men store variasjoner fra trinn til trinn ved hver skole

Antall elever per alderskull i Hemnes kommune varierer noe, fra 42 elever på 6. trinn, til 53 elever i 10. trinn. Trenden viser i utgangspunktet en jevn fordeling av barn mellom alderstrinnene i Hemnesskolen. Færre barn i barnehagealder vil imidlertid kunne gi en reduksjon i antall skolebarn i årene som kommer, når dagens ungdomstrinn blir erstattet av mindre barnekull fra barnehagen. Bleikvassli har ett stort kull i 8. trinn som er vesentlig flere enn de øvrige årskullene på Bleikvassli. Når dette kullet går ut av skolen, vil det totale elevantallet på Bleikvasslia sannsynligvis synke betydelig.

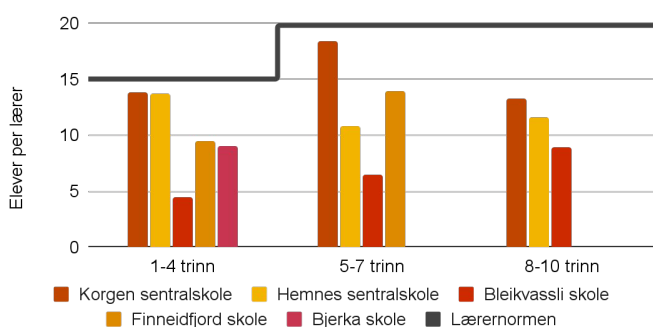
Antall elever er imidlertid ikke jevnt fordelt mellom de ulike skolene, og variasjonen mellom trinnene er størst ved de minste skolene. Ved Bleikvassli varierer antall elever per trinn fra null til sju, mens det varierer fra tre til elleve elever ved Finneidfjord. Selv om disse skolene er fådelte, blir det likevel store variasjoner i klassestørrelsen, noe som blant annet påvirker muligheten til å utnytte lærerressursene effektivt.

Barn per skole og trinn (2024/2025)

Kilde: Udir

Lærertetthet (2024/2025)

Kilde: Udir

Alle skoler i Hemnes har et høyt antall lærere per elev for alle trinn

Alle skolene i kommunen har relativt høy lærertetthet, målt mot lærernormen. Ved de minste skolene vil lærertettheten variere fra år til år, som følge av svingninger i antall barn, mens lærertettheten ved de større skolene vil holde seg mer stabil over tid. Skolene i Hemnes kommune har særlig høy lærerdekningsgrad, målt mot lærernormen, for 8.-10. trinn. Her har Hemnes kommune i sum nær dobbelt så høy lærerdekningsgrad som lærernormen krever.

Lærertettheten ved Korgen og Hemnes ligger tett opp mot lærernormen for småtrinnene. Ved begge disse skolene ligger antall elever like i underkant av 15 ved alle trinnene, noe som gjør det enklere for skolene å ha en bemanning som ligger tett opp mot lærernormen. Også 5.-7. trinn ved Korgen skole ligger tett opp mot lærernormen. Mange barn i 5. trinn bidrar til en stordriftsfordel her. På samme måte fører små kull ved 5.-7. trinn på Hemnes til dårligere forutsetninger for bemanning tett opp mot lærernormen.

Alle skolene i Hemnes kommune er sårbare for svingninger i barnetall fra ett år til det neste. Det er vanskelig å justere bemanningen fra år til år, etter endringer i barnetallene, noe som gir variasjoner i lærertettheten over tid. Utfordringen er størst ved de små skolene, men også en faktor for de store.

Skolene i Hemnes har hatt lavt sykefravær og lav turnover de senere årene

Stabil bemanning over tid reduserer rekrutteringsbehovet

Både de store og de små skolene oppgir at de har hatt stabil bemanning over tid, og lav turnover. Dette reduserer rekrutteringsbehovet, og skolene oppgir at de så langt ikke har hatt utfordringer med å finne kvalifiserte søkere til ledige stillinger. Samtidig viser statistikk at kommunen ikke hatt kvalifiserte søkere ved 11 av de siste 40 utlyste stillingene i skolen.

Bemanningsoversikten viser at en stor del av de ansatte i skolene er undervisningspersonale med pedagogisk utdanning. Mange av lærerne ved skolene har i tillegg videreutdanning innenfor enkeltfag.

De store skolene har bedre muligheter til å skape fagmiljøer

Ved Korgen og Hemnes er det flere lærere med samme fagkompetanse, noe som gjør det mulig å etablere team av lærere innenfor ulike fag. Dette er særlig gjort i kjernefagene som norsk og matematikk, og gir mulighet for mer spesialisert kompetanse og samarbeid. Fagmiljøene ved de store skolene kan dele erfaringer, og ha arenaer for både felles planlegging og faglige diskusjoner.

Ved Bjerka, Finneidfjord og Bleikvassli er det vanskelig å etablere fagmiljøer innenfor bestemte fag. Det er få lærere på hver skole med samme fagretning, og lærergruppa er i stor grad organisert på tvers av både fag og trinn. Den enkelte lærer har dermed få andre kollegaer med samme kompetanse å utveksle erfaringer og undervisningsmetoder med.

Overgangen til femårig lærerutdanning kan skape utfordringer med den spredte skolestrukturen i Hemnes kommune i årene som kommer. At lærere utdannes lektorer, med økt spesialisering innen færre fag, vil svekke Hemnes kommunes mulighet til å utnytte lærerressursene som i dag. Særlig ved de små skolene er de avhengig av at hver lærer dekker et bredt antall fag.

Sykefraværet har vært synkende det siste året

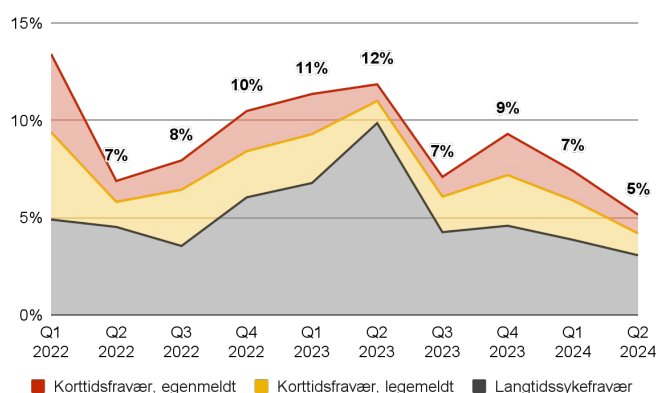
Sykefraværet i skolene har svingt de siste tre årene, men lå på sitt laveste ved utgangen av skoleåret 2023/24. Det er særlig langtidsfraværet som forårsaker svingningene i det samlede sykefraværet, og dette har variert fra 4 til 10 prosent i perioden. Korttidsfraværet, både egenmeldt og legemeldt, er mer stabilt, og varierer mellom 3 og 5 prosent den siste treårsperioden. Korttidsfraværet utgjør imidlertid en større andel av sykefraværet i skolene i Hemnes, enn det gjør nasjonalt. Korttidsfraværet er også en større utgift for kommunen,

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i skoler (2024)

	Antall ansatte	Årsverk	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %
Undervisningspersonalet	66	63.3	95%
Assistent	9	6.8	76%
Barne- og ungdomsarbeider	8	7.9	99%
Fagarbeider	7	5.6	80%
Leder	5	5.0	100%
Administrasjon	3	2.3	76%
Annet	2	1.9	97%

Kilde: Hemnes kommune

Sykefravær i skole (2022-2024)

Kilde: Hemnes kommune

siden kommunen selv må dekke ansattes lønnsutgifter de første 16 dagene av fraværet. I tillegg må skolene ofte dekke inn fravær blant ansatte med vikarer.

De små skolene påpeker at de er sårbare for fravær, da det er vanskelig å få tak i vikarer. Det oppgir at ansatte er fleksible og flinke til å dekke hverandre for hverandre ved å slå sammen trinn. For å håndtere fravær er dermed løsningen for de fådelte skolene å samle enda flere trinn for å få undervisningen til å gå opp. De fleste ansatte på de små skolene har fulle stillinger, og har derfor i liten grad anledning til å ta vikartimer utover den undervisningsstillingen de allerede har.

Skolene i Korgen og på Hemnesberget har bedre tilgang til vikarer, og er dermed ikke like sårbare for sykefravær som de små skolene.

Oppvekst

Administrasjon

Tekniske tjenester

Skole

Barnehage

Øvrige oppvekststjenester

Kultur og fritid

Voksenopplæringen

De store barnehagene har lavere utgifter per barn enn de små

Barnehagene har hatt en beskjeden utgiftsvekst utover ordinær lønns- og prisvekst

Hemnes kommune brukte 45 mill. kr. til barnehagedrift i 2023. Dette er en økning på 12 prosent fra 2021, og veksten er utelukkende drevet av økte utgifter til lønn. Deler av lønnsveksten kommer imidlertid som følge av at en privat barnehage ble lagt ned, og at kommunen har tatt over tjenesten til barna i denne barnehagen. Dette gir en overgang fra tjenestekjøp til lønnskostnader.

Lav tilgang til vikarer begrenser utgiftene til vikarinneleie

Kun fem prosent av utgiftene til barnehagene gikk til vikarinneleie i 2023. Målt i andel av totale lønnsutgifter har utgiftene til vikarinneleie sunket betraktelig de siste tre årene. Årsaken til dette er i all hovedsak dårligere tilgang til vikarer. Behovet for å dekke inn fravær i barnehagene er tilstede, men barnehagene oppgir at de ikke har tilstrekkelig tilgang til vikarer til å dekke inn det fraværet som oppstår.

Nye Korgen barnehage har størst økning i driftsutgifter

Utgiftsutviklingen per barnehage er særlig drevet av to forhold de siste årene. I 2022 ble Korgen og Tømmerheia barnehager slått sammen til én barnehage. De siste tre årene har driftsutgiftene i nye Korgen barnehage økt med 35 prosent, fra 11,1 mill. kr. i 2021, til 15 mill. kr. i 2023. Noe av denne økningen kan forklares med en samlet økning i antall barn i nye Korgen barnehage, sammenlignet med barnetallet i gamle Korgen og Tømmerheia.

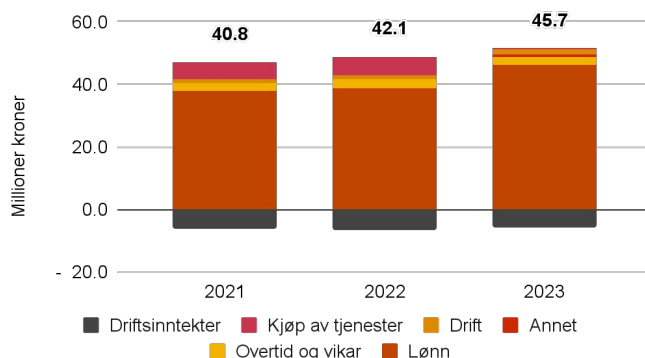
De andre barnehagene har en relativt jevn økning i netto driftsutgifter.

Utgifter per barn er vesentlig lavere ved Korgen og Hemnes, enn de tre øvrige barnehagene

I 2023 brukte barnehagene på Hemnes og Korgen om lag 200 000 kr. per barnehagebar. Dette var om lag 100 000 kr. lavere per barn enn barnehagene i Bjerka, Finneidfjord og Sørfjellet. Totalt går det 65 barn i de tre barnehagene med høyest utgifter per barn. Hadde disse tre barnehagene hatt samme utgiftsnivå som Hemnes og Korgen, ville det gitt 6,5 mill. kr. i lavere utgifter per år, enn i dag.

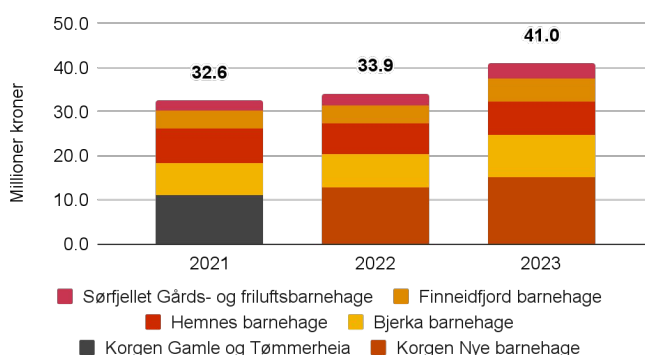
Det er i stor grad bemanningsutgifter, både lønn og vikarinneleie, som driver forskjellen. Ved Finneidfjord og Sørfjellet går det få barn, og disse barnehagene har noe høyere voksentetthet. I tillegg blir det færre barn å fordele utgifter til administrasjon og ledelse på. Bjerka, Finneidfjord og Sørfjellet hadde også høyere utgifter til overtid og vikarinneleie per barn enn Korgen og Hemnes i 2023.

Driftsutgifter i barnehagetjenesten (2021-2023)

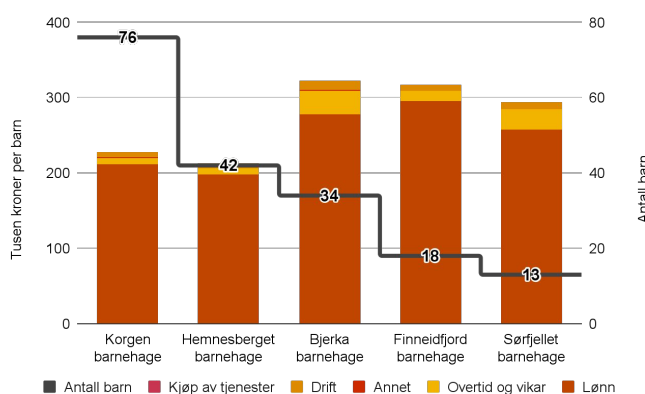
Kilde: Hemnes kommune

Netto driftsutgifter per barnehage (2021-2023)¹

Kilde: Hemnes kommune

Driftsutgifter per barn i barnehage (2023)

Kilde: Hemnes kommune

¹ Eksklusive fellesutgifter

Antall barn per alderskull i barnehagen varierer stort

Store forskjeller i antall barn per alderskull, spesielt i de små barnehagene

Antall barnehagebarn per alderskull i barnehagealder i Hemnes kommune totalt har falt de siste to årene, i takt med fallet i antall fødsler i kommunen. Samtidig er variasjonene mellom barnehagene stor. Særlig de minste barnehagene er sårbare for variasjoner i barnekullene. Korgen, som er den største barnehagen, har mindre variasjoner i antall barn per alderskull enn de fire andre barnehagene.

Variasjon i kullene påvirker organisering av barnehagene. Det blir vanskeligere å ha jevnstore avdelinger dersom barnetallene i hvert alderskull varierer mye. Dette vil i neste omgang påvirke muligheten til å utnytte bemanningen effektivt. De mindre barnehagene vil også ha større utfordringer med å absorbere store barnekull enkeltår med eksisterende bemanning, samtidig som de har begrensede muligheter til å redusere bemanningen dersom det kommer få barn et år.

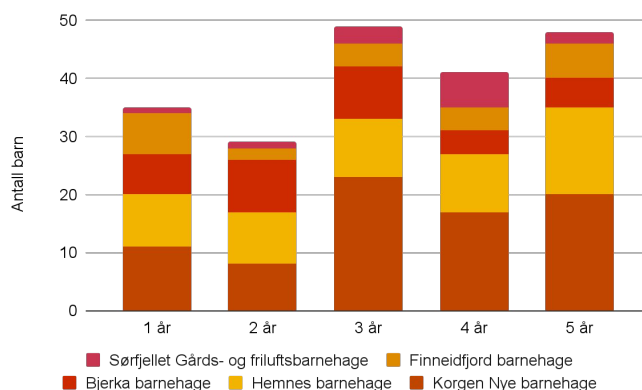
Antall barn per ped.leder ligger rundt pedagognormen

Bjerka og Finneidfjord ligger innenfor pedagognormen, mens både Korgen og Hemnes mangler nok pedagoger til å dekke kravet i normen. Disse to barnehagene driver med dispensasjon per dags dato. Noe av årsaken til dette skyldes at Hemnes kommune har to barnehageopptak i året, i august og januar. Det krever at barnehagene driver med overbemanning om høsten, for å ha tilstrekkelig bemanning til å ta imot flere barn i januaropptaket. For Hemnes og Korgen fører det til at barnehagene har tilstrekkelig pedagogdekning ved det første barnehageopptaket, men har noe lavere pedagogdekning enn kravet når barna fra opptaket i januar starter opp.

Alle barnehagene ligger innenfor bemanningsnormen

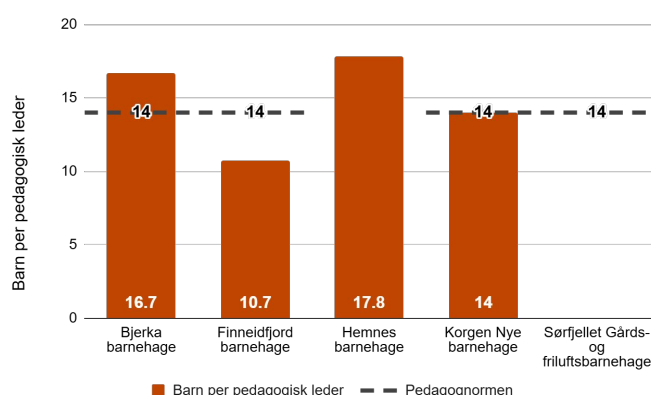
Alle barnehagene i Hemnes kommune har en bemanning som ligger tett opp mot kravet i bemanningsnormen på maksimalt seks plasser per ansatt. Det er noe variasjoner bemanningstettheten mellom de ulike barnehagene, der Bjerka og Finneidfjord ligger tett opp mot 6 plasser per årsverk, mens bemanningen ved de tre øvrige barnehagene ligger mellom 4,5 og 5,1 barn per årsverk.

Barn per årskull og barnehage (2023/2024)

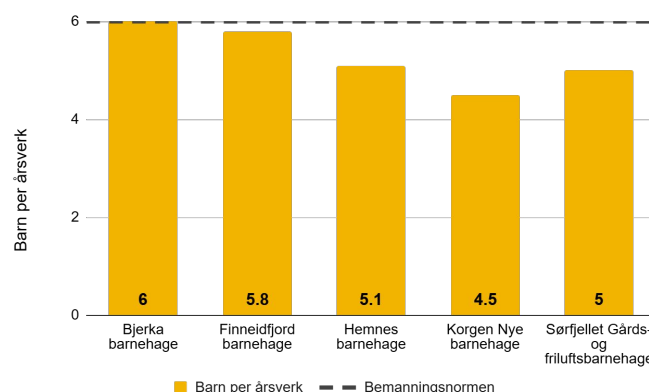
Kilde: Udir

Barn per pedagogisk leder (2024)^{1,3}

Kilde: barnehagefakta.no

Barn per årsverk (2024)²

Kilde: barnehagefakta.no

¹) Pedagognormen er definert som 7 barn under 3 år, og 14 barn over 3 år, per pedagogisk leder

²) Bemanningsnormen er definert som 3 barn under 3 år, og 6 barn over 3 år, per årsverk i grunnbemanningen

³) Bjerka barnhage oppfylte pedagognormen med dispensasjon, mens Hemnes og Sørjellet barnhager ikke oppfylte pedagognormen i 2024

I dag er det én barnehage ved hvert tettsted i Hemnes kommune

Organisering av barnehager

I Hemnes kommune er det 5 barnehager av ulik størrelse. Alle barnehagene tilbyr plass til barn mellom 1-5 år, og har to opptak i året: ett hovedopptak i august og ett i januar. Disse opptakene påvirker bemanningsbehovet i kommunen, da det ofte kreves overkapasitet på høsten for å sikre tilstrekkelig bemanning i januar. De fleste barnehagene tjener en spredt befolkning. Hemnes og Finneidfjord er de to barnehagene som i størst grad har barn i nærområdet.

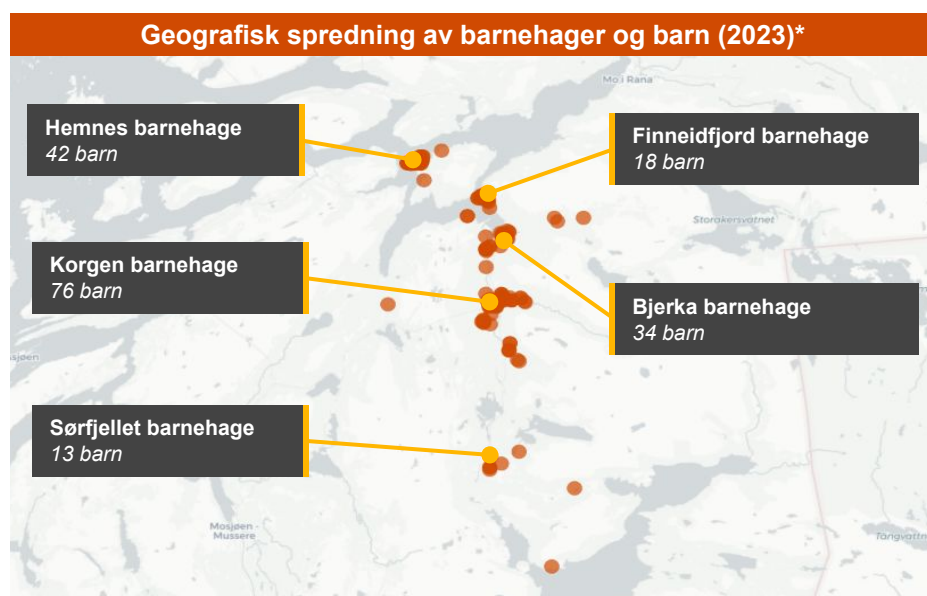
Fire av barnehagene deler inn barna i grupper etter alder, basert på storbarn og småbarn, mens Sørfjellet gårds- og friluftsbarnhage organiserer gruppene for å oppnå jevn fordeling av ansatte. Fordelingen mellom storbarn og småbarn gjør det enklere å tilpasse bemanningen etter bemanningsnormen, da bemanningskravene er ulike for barn opp til 2 og, og fra 3 år og eldre. Ved Sørfjellet er barnegruppa såpass liten at barnehagen tilpasser inndelingen av grupper etter behov og barnas forutsetninger.

Alle barnehagene har samme åpningstid

Alle barnehagene i Hemnes kommune har i utgangspunktet en åpningstid fra 07:00 til 16:30. Flere av barnehagene oppgir imidlertid at de tilpasser seg foreldrenes behov. Fleksibiliteten gjør at de tilbyr å åpne tidligere, eller holde åpent lengre, dersom noen foreldre skulle ha behov for det på enkeltdager eller i en periode.

Barnehagens åpningstid påvirker ikke bemanningsbehovet for å møte kravet i bemanningsnormen. Med lengre åpningstid vil imidlertid den tilgjengelige bemanningen spres utover en større del av dagen. Det vil gi flere timer med lav bemanning på morgen og ettermiddag, og færre timer midt på dagen der alle ansatte er samlet. Med åpningstid fra 7:00 til 16:30 gir dette kun 2,5 timer per dag der barnehagene har all bemanning tilstede samtidig. Særlig de mindre barnehagene, som har mindre mulighet til å trappe opp og ned bemanningen gradvis på morgen og ettermiddag, vil måtte spre en større del av bemanningen utover barnehagens åpningstid. De store barnehagene har større mulighet til å øke, og redusere bemanningen gradvis, tilpasset når barna kommer og blir hentet.

Barnehage	Avdelinger	Åpningstid
Korgen	4 avdelinger	07:00-16:30
Hemnes	3 avdelinger	07:00-16:30
Sørfjellet	2 avdelinger	07:00-16:30
Finneidfjord	2 avdelinger	07:00-16:30
Bjerka	2 avdelinger	07:00-16:30

Kilde: Hemnes kommune

*Kartet viser plassering av dagens barnehager, samt hvor dagens barnehagebarn bor.

Nåsituasjon: bemanning, sykefravær og tilgang til fagmiljø hos barnehagene i kommunen

Bemanningen på barnehagene er god

Alle barnehagelærere og pedagogiske ledere har 100% stilling, mens også barne- og ungdomsarbeidere og assistenter har relativt store stillinger. Det er noe ulik fagdekning mellom barnehagene, noe oversikten over dekning av pedagog- og bemanningsnorm også viser. Det er først og fremst de største barnehagene som har kapasitet til å bemanne med assistenter, mens de små barnehagene i større grad er avhengig av å dekke alle stillinger med fagutdannede ansatte.

Tidligere har det vært utfordrende å ansette barnehagelærere, men kommunen har tatt grep ved å satse på grunnutdanning. Barnehagene ser dette som nødvendig og er fornøyd med at tiltaket gir forutsigbarhet og en mer robust bemanning.

De små barnehagene har nevnt at det noen ganger kan være krevende å dekke sykefravær.

Ressurser og tilgang til fagmiljø varierer mellom de små og store barnehagene

De store barnehagene avsetter tid til, og har møtepunkter for fagutvikling. Dette bidrar til å skape gode fagmiljøer. De mindre barnehagene har færre ressurser, og har i liten grad tid til å prioritere fagutvikling eller opprettholde et fagmiljø. Felles planleggingsdager for alle barnehagene i kommunen brukes til fagutvikling, noe som bidrar til å etablere en felles kommunal utviklingsarena.

Fire av barnehagene har spesialpedagoger og logoped i staben. På Sørfjellet har barnehagestyret en 40% stilling som spesialpedagog.

Korttidssykefraværet i barnehagene er på vei ned, mens langtidssykefravær har en økende trend

Sykefraværet i barnehagene har variert mellom 8 og 12 prosent de siste tre årene. Dette er på nivå med sykefraværet i barnehagesektoren nasjonalt.

Korttidsfravær og egenmeldt fravær utgjør nær halvparten av fraværet i barnehagene. Korttidsfravær er i større grad uforutsett, og krever at barnehagene løpende dekker inn fraværet for å sikre tilstrekkelig bemanning. I tillegg må kommunen dekke lønnsutgiftene til den som er fraværende.

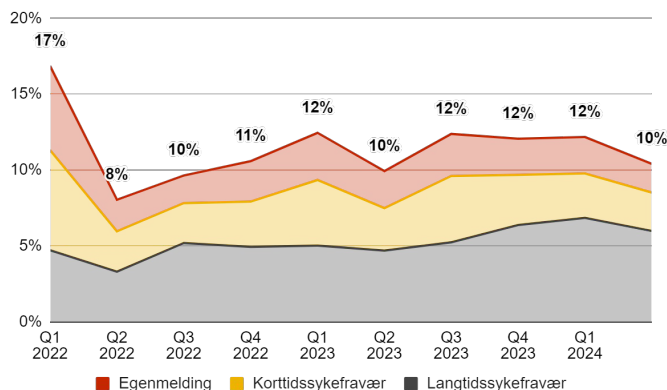
De små barnehagene kan fortsatt være mer følsomme for fravær, da tilgang til vikar er vanskeligere og ett fravær utgjør en større del av barnehagens tilgjengelige bemanning. Dette er enklere å håndtere i de store barnehagene.

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i barnehage (2024)

	Antall ansatte	Årsverk	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %
Barne- og ungdomsarbeider	27	23.7	88%
Assistent	14	11.8	84%
Barnehagelærer	13	13.0	100%
Pedagogisk leder	8	8.0	100%
Leder	6	6.0	100%
Annet	6	4.4	73%

Kilde: Hemnes kommune

Sykefravær i barnehage (2022-23)

Kilde: Hemnes kommune

1) Pedagognormen er definert som 7 barn under 3 år, og 14 barn over 3 år, per pedagogisk leder

2) Bemanningsnormen er definert som 3 barn under 3 år, og 6 barn over 3 år, per årsverk i grunnbemanningen

3) Korgen og Hemnes barnehager har i 2023 fått dispensasjon fra pedagognormen

Hemnes kommune har mange skoler med mye areal, som gir høy ressursbruk til drift og vedlikehold

Det er store undervisningsareal per elev i hele kommunen

Skolene i Hemnes kommune er i stor grad bygd for et annet elevtall enn i dag. Antall barn i skolealder har falt de siste 20-30 årene, og har ført til at tilgjengelig areal i skolene er vesentlig høyere enn det dagens elevtall krever.

Alle skolene har store undervisningsarealer, og disse er i stor grad dimensjonert for et større elevtall enn det Hemnes kommune har i dag, og er ventet å ha i fremtiden. Under Helsedirektoratets krav til helsemessig tilfredsstillende virksomhet er det satt et minstekrav for klasserom på 2,5 kvadratmeter per elev. Selv om tilgjengelig undervisningsareal også vil omfatte noe andre funksjoner, ligger skolene i Hemnes kommune langt over minstekravet til klasseromsarealer per elev.

Med unntak av Korgen sentralskole, er flere av skolene eldre bygg. Ansatte på miljøservice og i de tekniske tjenestene oppgir at flere av byggene er ressurskrevende å vedlikeholde, og holde rene.

Arealene i barnehagene er på samme måte som skolene lagt over normen

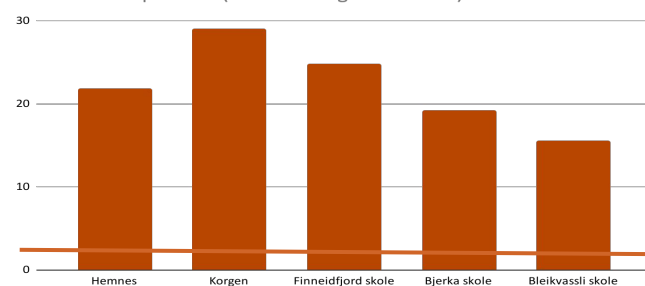
Alle kommunens barnehager har i gjennomsnitt mellom 14 og 24 m² innendørs per barn. Veiledende arealnorm for lekeareal inne er 4 kvadratmeter netto per barn over 3 år og 5,3 kvadratmeter per barn under 3 år. Alle barnehagene i Hemnes kommune er dermed langt over denne normen, og har svært store areal i sine barnehager.

Ansvar for vedlikehold av bygningsmassen er ikke avklart

Det er uenighet mellom skolene/barnehagene, og teknisk sektor om hvem som har ansvar for løpende drift og vedlikehold av bygningsmassen, og særlig rundt installasjoner i byggene. De tekniske tjenestene har utarbeidet en brukeravtale, med mål om å klargjøre ansvarsfordelingen mellom de tekniske tjenestene og brukerne av byggene. Disse er imidlertid ikke blitt godtatt ute blant brukerne av byggene. Konsekvensen av dette er at det både er installasjon og oppsett av utstyr, og vedlikehold av bygningsmassen som ikke blir utført, eller blir forsinket, fordi ingen av partene opplever at arbeidet er deres ansvar. Ingen av partene opplever heller at de får bevilget ressurser til å ivareta et slikt ansvar.

Oversikt bygningsmasse skole, m² bruttoareal (2023)

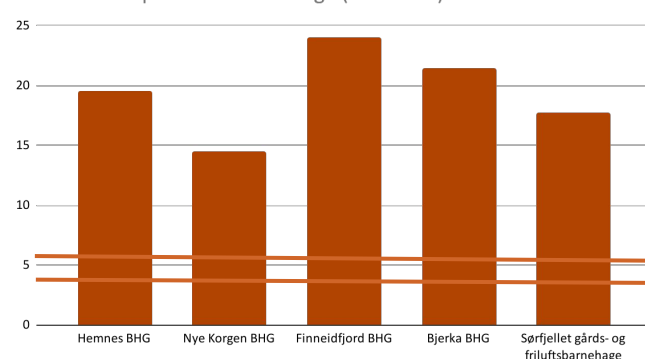
Kvadratmeter per elev (undervisningsareal skole)

Kilde: Hemnes kommune

Oversikt bygningsmasse barnehage, m² bruttoareal (2023)

Kvadratmeter per barn i Barnehage (FVD areal)

Kilde: Hemnes kommune

De øvrige oppvekststjenestene har redusert utgiftene de siste tre årene

Utgifter til øvrige oppvekststjenester har gått ned de siste tre årene

I tillegg til skole og barnehage består oppvekststjenestene i Hemnes kommune av barnevern, helsestasjon, og familietjenesten, som har ansvar for å koordinere oppfølgingen av barn og unge som mottar tjenester fra flere enheter i kommunen.

Hemnes kommune brukte om lag 23 mill. kr. til disse tjenestene i 2023, noe som er en nedgang på om lag ni prosent siden 2021. Det er særlig reduksjon i tjenestekjøp i barnevernet som bidrar til utgiftsreduksjonen.

Utgiftene til helsestasjon har vært stabile de siste tre årene, der inntekter i 2022 og 2023 har ført til en reduksjon i netto driftsutgifter sammenlignet med 2021. Utgiftene til helsestasjonen består i all hovedsak av lønn.

I barneverntjenesten har utgiftene gått noe ned de siste tre årene. Både lønnsutgifter, og utgifter til tjenestekjøp har blitt redusert.

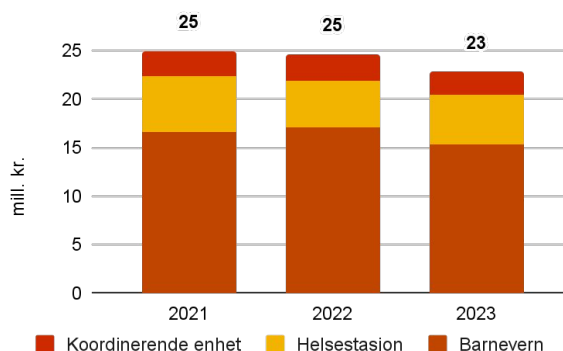
Det er potensial for å bygge sterkere felles fagmiljøer i oppvekststjenestene

Barnevernet beskriver eget fagmiljø som godt. Tjenesten har god tilgang til kompetanse og de ansatte sitter samlet. Det er kort vei til å ta diskusjoner og hjelpe hverandre, og utvikle barneverntjenesten.

Helsestasjonen er nylig blitt flyttet organisatorisk, fra helsetjenestene til oppvekst. Flere ansatte opplever at avstanden til helsetjenestene er blitt større, og at de mister noe av det helsefaglige perspektivet ved å være organisert under oppvekststjenestene. Helsestasjonen er en tjeneste som har sin faglige forankring i helse, samtidig som brukerne hører hjemme i oppvekststjenestene. Ved å være organisert tettere på brukerne styrkes muligheten til å delta i det tverrfaglige arbeidet rundt barn og unge, samtidig som den faglige tilknytningen til helsetjenestene svekkes.

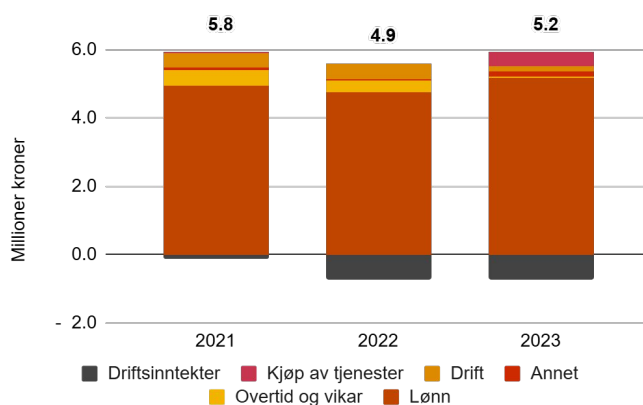
Fagmiljøet i helsestasjonstjenesten svekkes ytterligere av at tjenesten er delt mellom to lokasjoner. Ansatte er i dag mye alene på jobb, og har sjelden kollegaer å sparre med i det daglige.

Netto driftsutgifter til øvrige oppvekststjenester (2021-2023)

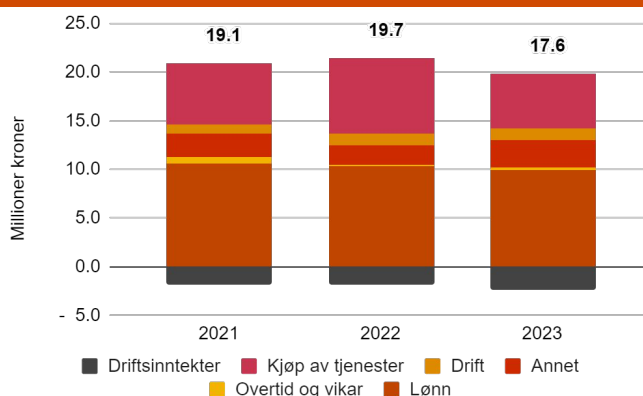
Kilde: Hemnes kommune

Kostnadsutvikling helsestasjon (2021-2023)

Kilde: Hemnes kommune

Kostnadsutvikling barnevern (2021-2023)

Kilde: Hemnes kommune

Geografisk beliggenhet på øvrige oppvekststjenester

Oppvekst

Administrasjon

Tekniske tjenester

Skole

Barnehage

Øvrige oppveksttjenester

Kultur og fritid

Voksenopplæringen

Familietjenesten jobber med å bygge opp tjenesten for å etablere et fagmiljø, samt ivareta lovpålagte oppgaver etter innføringen av oppvekstreformen. Samtidig skal familietjenesten jobbe tverrfaglig med de andre oppveksttjenestene, både barnevern, helsestasjon, skole og barnehage, samt andre tjenester i kommunen som er i kontakt med barna og foresatte. De opplever at samlinger av ansatte avdekker uutnyttet kompetanse, og oppgir et ønske om å samle de øvrige oppveksttjenestene geografisk for å bygge videre på de fagmiljøene som finnes i de ulike tjenestene.

De øvrige oppveksttjenestene består av høyskoleutdannede i full stilling

Alle ansatte i både barnevern og helsestasjonen har full stilling, og de aller fleste er utdannet fra universitet eller høyskole. Barnevernet er i hovedsak bemannet med barnevernspedagoger og sosionomer, mens helsestasjonen er bemannet med helsesykepleiere, i tillegg til én ansatt med jordmorutdanning.

Barnevernet har hatt en nedgang i antall barn med hjelpetiltak

Fra 2021 til 2022 hadde barnevernetjenesten en nedgang i antall barn med hjelpetiltak fra barnevernet på over 20 prosent. Fra 2022 til 2023 var utviklingen stabil.

Ressursbruken til hjelpetiltak vil variere ut fra typen tiltak, men en reduksjon i antall barn med hjelpetiltak kan være en medvirkende forklaring til reduksjonen i utgifter til barneverntjenester de siste årene. De siste årene har barnevernet redusert sitt arbeid med forebyggende tiltak, og heller fokusert på "kjernebarnevern". De forebyggende tiltakene, og arbeidet med tidlig innsats er blitt lagt til familietjenesten.

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i barnevern (2024)

	Antall ansatte	Årsverk	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %
Annet	5	5.0	100%
Administrasjon	2	2.0	100%
Barnevernspedagog	2	2.0	100%

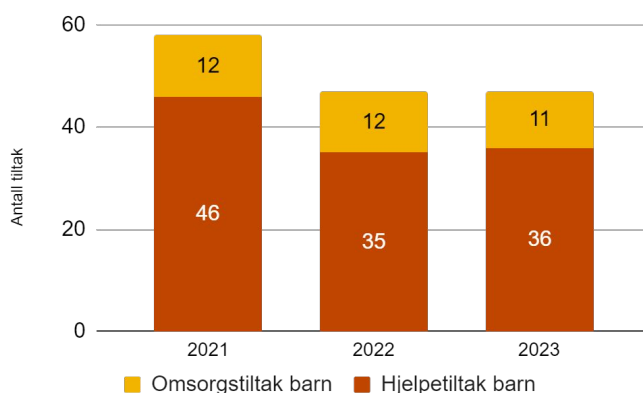
Kilde: Hemnes kommune

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i helsestasjon (2024)

	Antall ansatte	Årsverk	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %
Helsesykepleier	5	5.0	100%
Jordmor	1	1.0	100%

Kilde: Hemnes kommune

Barn med barnevernstiltak i Hemnes (2021-2023)

Kilde: Hemnes kommune

Nåsituasjon: Kultur og fritid

Kultur- og fritidstjenestene har stabile driftskostnader

Med unntak av en økning i ressurser til kulturskolen i fra 2022 til 2023, har utgiftene i både bibliotek, kulturskole og kultur og fritid vært stabile gjennom de siste tre årene.

Tilbud og etterspørsel av aktiviteter i regi av kulturskolen har vært relativt stabilt de siste tre årene

Kulturskolen har levert tjenester til rundt 110 barn i 2021 og 2023, og til 93 barn i 2022. Tjenestetilbudet har variert mellom 15 og 11 ulike aktiviteter, og eksempler på aktiviteter som tilbys er instrumenter som fløyte, gitar og slagverk, samt sang, dans og kunst.

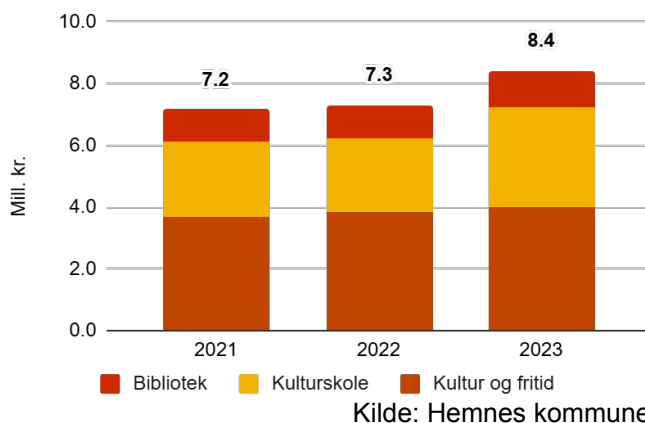
Kulturskolen opplever imidlertid at forutsetningene for å drive kulturskole er krevende. Tjenesten har ingen faste lokaler, men benytter lokaler ved skolene, der barna er. Mye av kulturskoleundervisningen foregår på dagtid, og kulturskolelærerne reiser derfor ut til de ulike skolene, fremfor å samle elevene i egne kulturskolelokaler. Det er imidlertid krevende å finne egnede lokaler. At kulturskolen ikke har egne lokaler, fører også til at kulturskolelærerne må ta med seg utstyr og instrumenter dit elevene er. Særlig for enkelte instrumenter, som slagverk, tar det mye tid å rigge opp og ned før og etter timene.

Mangel på egne lokaler fører også til at det ikke er noe fagmiljø i kulturskolen. De ansatte jobber stort sett alene, og har kun månedlige treffpunkter. De opplever at de mangler arenaer for utveksling av ideer og erfaringer.

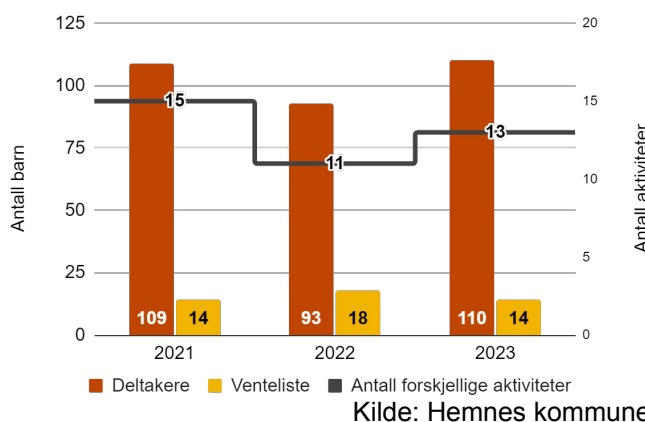
Stillingsstørrelsene i kulturtjenestene er lavere enn i andre deler av kommunen

Med gjennomsnittlig stillingsstørrelse under 40% på alle type stillinger i kultur- og fritidsseksjonen, skiller seksjonen seg ut i forhold til eksempelvis skole, barnehage og barnevern. Mange av de ansatte i kulturskolen er i tillegg utøvende innen kunst, scene eller musikk.

Kostnadsutvikling kultur og fritid (2021-2023)

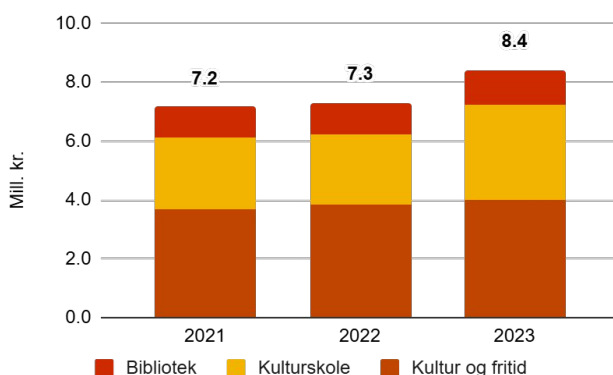
Antall barn med plass, og antall aktiviteter i kulturskolen (2021-2023)

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i kultur og fritid (2023)

	Antall ansatte	Årsverk	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %
Undervisningspersonale	9	2.6	29%
Leder	5	2.0	39%
Annet	4	1.6	40%
Assistent	3	0.5	17%
Barne- og ungdomsarbeider	2	0.3	15%

Kilde: Hemnes kommune

Nåsituasjon: Voksenopplæringen

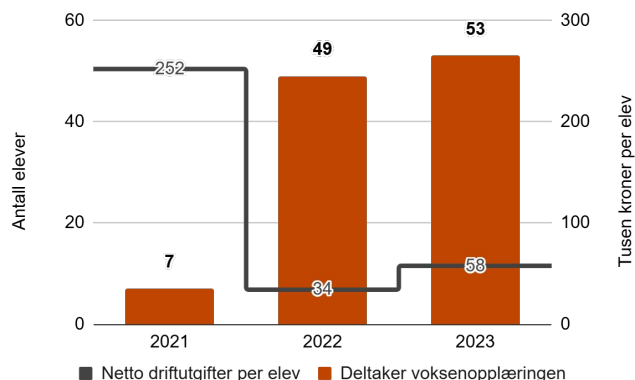
Utgifter per elev i voksenopplæringen synker når antall elever går opp

Med mottak av flyktninger fra Ukraina har Hemnes kommune hatt en vesentlig økning i antall deltakere i voksenopplæringen, fra 7 i 2021, til rundt 50 i 2022 og 23. Utgiftene til voksenopplæring har imidlertid ikke vokst i samme takt. Med flere deltakere blir det også mulig å gi undervisning til flere elever med de samme ressursene. Det har ført til at Hemnes kommunes utgifter til voksenopplæring per deltaker har falt kraftig de siste to årene, fra 130.000 kr. per elev i 2021, til 34.000 kr. per elev i 2023.

Høye stillingsstørrelser i voksenopplæringen

Voksenopplæringen består i dag av 5 ansatte i fulle stillinger. Disse har noe varierende bakgrunn, men flertallet har formell lærerutdanning.

Deltaker i voksenopplæring og kostnad per elev (2021-2023)

Kilde: Hemnes kommune

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i voksenopplæringen og flyktningetjenesten (2024)

	Antall ansatte	Årsverk	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %
Undervisningspersonale	5	5.0	100%

Kilde: Hemnes kommune

Utgifter til administrasjon har økt med nær 25 prosent de siste to årene

De administrative tjenestene i Hemnes kommune har økt utgiftene fra 25 til 31 mill. kr. fra 2021 til 2023. Veksten har kommet innenfor alle områder, men har vært størst innenfor IKT og administrasjon.

Innenfor IKT er det særlig utgifter til lisenser, utstyr og serviceavtaler som har bidratt til utgiftsøkningen. Mye av den økte utgiften skyldes overføring fra andre avdelinger i kommunen, hvor lisenser og driftsutgifter av fagsystem er overdratt til administrasjon de senere årene. Selv om utgiften ligger under administrasjonen i regnskapet, kan dette også være IKT-utgifter knyttet til andre tjenesteområder i kommunen.

Administrasjonen har også hatt en midlertidig økning i lønnsutgifter knyttet til prosjektstillinger for omstilling, kommunikasjon og rekrutteringssatsning. Disse stillingene er nå avsluttet, og administrasjonen forventer at dette vil gi en reduksjon i lønnsutgifter.

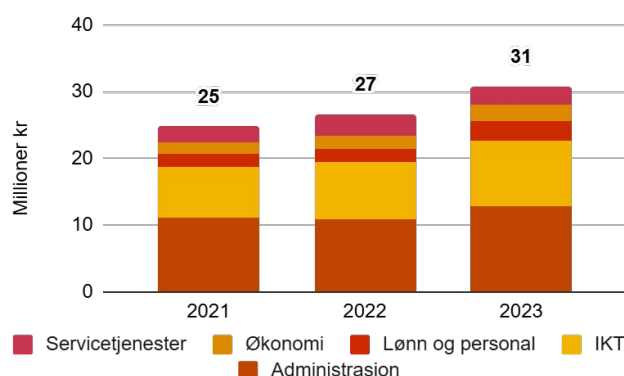
Innenfor administrasjon kan utgiftsveksten i all hovedsak knyttes til kjøp av tjenester. PwC er ikke kjent med hva slags tjenestekjøp dette er snakk om, og om det er kjøp et enkeltår, eller om det er en utgift som vil komme igjen senere år.

Administrasjonen har flere små fagmiljøer på ulike fagfelt

Administrasjonen i Hemnes kommune dekker fem ulike fagområder. Med unntak av lønn har hvert fagområde 3-5 ansatte. Den ene ansatte som har ansvar for lønn, har en delt stilling mellom lønn og HR.

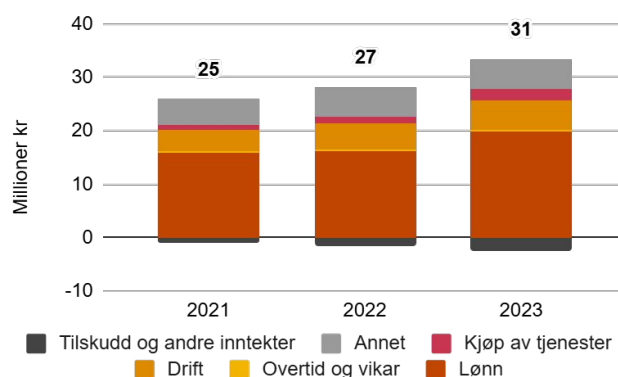
Organiseringen av administrasjonen gir små fagmiljøer på hvert fagområde. Hemnes kommune utfører det meste av de administrative oppgavene innenfor egen organisasjon, og har kun samarbeid med andre kommuner innenfor et avgrenset utvalg av oppgaver, som innkjøp og kompetanseheving. Ellers har hver faggruppe ansvar for å dekke helheten av oppgaver innenfor hvert ansvarsområde.

Netto driftsutgifter til Administrasjonen i Hemnes kommune

Kilde: Hemnes kommune

Netto driftsutgifter detaljert ihht kostandskategorier

Kilde: Hemnes kommune

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i administrasjonen (2024)

	Antall ansatte		Gjennomsnittlig stillingsstørrelse
		Årsverk	%
HR/Personal	6	4,8	80%
Økonomi/lønn	4	4	100%
IKT	4	3,75	94%
Post/arkiv/sentralbord	3	3	100%

Kilde: Hemnes kommune

De tekniske tjenestene har ansvar for mange kommunale formålsbygg

Organisering av tekniske tjenester i Hemnes kommune

Miljøservice i Hemnes kommune inkluderer både renhold og praktisk bistand til hjemmetjenesten. Ansatte arbeider fleksibelt og varierer arbeidssted etter behov. Bygningsdrift, en annen del av de tekniske tjenestene i kommunen, har blant annet ansvar for ventilasjon, brøyting og vedlikehold av bygg. Denne enheten har ansvar for vedlikehold av en stor kommunal bygningsmasse og mange arbeidsoppgaver, men opplever at ressursene er for få.

Under vises en oversikt over bygningsmassen til kommunen, vist i m² bruttoareal (2023). Totalt areal er 99 235 m².

Oversikt bygningsmasse, m² bruttoareal (2023)

Type bygg	Lokaler						Totalt areal
Skole							14 624 m ²
	Korgen 6 438 m ²	Hemnes 4 599 m ²	Bleikvassli 1 418 m ²	Bjerka 1 092 m ²	Finneidfjord 1 077 m ²		
Institusjoner							10 588 m ²
	KOM 5 935 m ²	HOM 4 155 m ²	Nystua 435 m ²	Hjelpemiddellager 63 m ²			
Adm. og andre bygg							8 632 m ²
	Rådhuset 5 423 m ²	Driftssentral Korgen 1518 m ²	Driftssentral Hemnes 664 m ²	NAV (rådhuset) 379 m ²	Menighets-kontoret 248 m ²	Villmarks-nett 215 m ²	
Omsorgsbolig og Helsesenter							4 295 m ²
	Eldreboliger 1 360 m ²	Kirkeveien 970 m ²	Korgen Helsesenter 1 235 m ²	Hemnes Helsesenter 730 m ²			
Kulturbygg							3 937 m ²
	Korgen Samfunnshus 1 625 m ²	Hemnes bibliotek 928 m ²	Korgen bibliotek 380 m ²	Hemnes u.klubb 367 m ²	Finneidfjord u.klubb 312 m ²	Korgen u.klubb 167 m ²	
Barnehage							3 826 m ²
	Nye Korgen 1 100 m ²	Hemnes 823 m ²	Bjerka 730 m ²	Korgen* 497 m ²	Finneidfjord 445 m ²	Bleikvassli 231 m ²	
Idrettsbygg							3 716 m ²
	Allak idrettshall 1 625 m ²	Basseng Hemnes 800 m ²	Basseng Korgen 832 m ²	Basseng Bleikvasslia 459 m ²			
Kilde: Hemnes kommune							

Kilde: Hemnes kommune

*) Lagt ut for salg

Utgiftene til tekniske tjenester har vært økende de siste tre årene

Kostnader til kommunalteknikk har økt

De siste tre årene har det vært en jevn økning i kostnadene til kommunalteknikk. Økningen er drevet av både lønn, drift og kjøp av tjenester.

Lønnsutgiftene i de tekniske tjenestene er særlig drevet av brann- og redningstjenesten, der både regulativlønn og funksjons- og ubekvemtilleggene har økt mye de siste tre årene. Tjenesten forklarer dette med økning i sentrale tillegg gitt gjennom statlige direktiv, og ikke noe tjenesten selv har hatt mulighet til å påvirke. Utgiftene til ulike lønnstillegg har mer enn doblet seg fra 2021 til 2023, fra 230.000 kr. i året, til 580.000 kr. I tillegg har faste lønnsutgifter økt fra 3,7 til 4,8 mill. kr. i året. Dette gir også en økning i utgifter til arbeidsgiveravgift og pensjonsinnskudd.

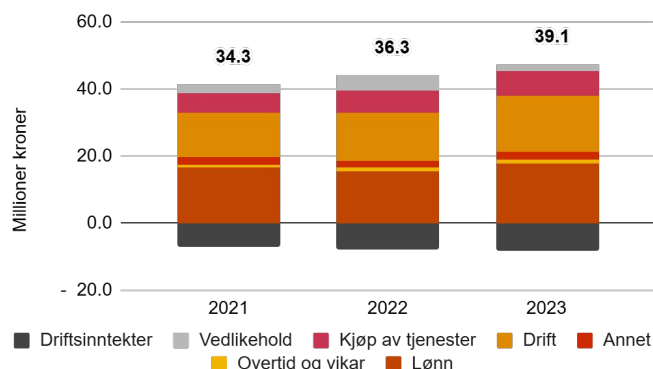
Det har også vært en økning i tjenestekjøp fra plan, landbruk og byggesak i forbindelse med en enkelthendelse etter et ras i 2022, der kommunen hadde ansvaret for arbeidet. Utgiftene for kommunen er imidlertid blitt dekket i sin helhet av ekstern finansiering. Dette forklarer økningen i driftsinntekter i 2022. Mye av utgiftene til tjenestekjøp i plan, landbruk og byggesak er dekt inn av tilskuddsinntekter, slik at dette ikke har gitt et utslag på de samlede netto driftsutgiftene. Netto driftsutgifter i enheten har til forskjell vært stabile, det samme har utgiftene til lønn.

Kostnader til hjemmehjelp har økt fra 2021 til 2022 og deretter stabilisert seg

Praktisk bistand i hjemmetjenesten er organisert under miljøservice, i de tekniske tjenestene i Hemnes kommune. Fra 2021 til 2022 økte kostnadene til lønn i hjemmehjelpen og det forklarer økningen.

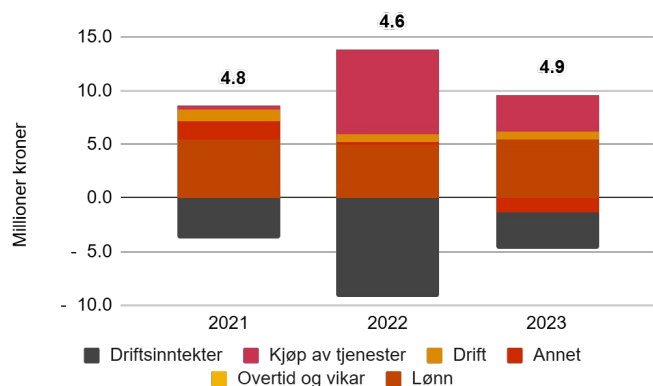
Praktisk bistand i hjemmetjenesten består i stor grad av renhold og vasking hos personer med hjemmetjenester, som ikke er i stand til å utføre slike oppgaver selv. Ved å organisere disse tjenestene i miljøservice kan Hemnes utnytte den kapasiteten de har til renholdsoppgaver, både for kommunen, og som hjemmetjeneste. Hjemmehjelpene opplever at denne ordningen skaper fleksibilitet, samtidig som det er en tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom hjemmehjelpene og hjemmesykepleien, som er organisert i helse.

Kostnadsutvikling kommunalteknikk (2021-2023)

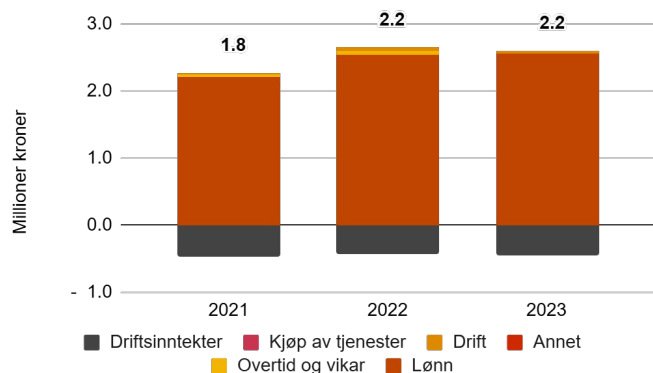
Kilde: Hemnes kommune

Kostnadsutvikling plan, landbruk og byggesak (2021-2023)

Kilde: Hemnes kommune

Kostnadsutvikling hjemmehjelp (2021-2023)

Kilde: Hemnes kommune

Nåsituasjon: Sykefravær og bemanning hos Teknisk og Plan

De tekniske tjenestene er preget av små og sårbare fagmiljøer

Miljøservice har ett team i Korgen og ett team i Hemnes som utgjør separate fagmiljøer. Miljøservicearbeiderne i kommunen samarbeider med både Vefsn og Rana kommune om utviklingsarbeid. Lederne av miljøservice opplever at det er få andre å spille på internt i kommunen, men har et godt nettverk på tvers av kommunene i sin region. Utfordringene knyttet til bemanning og fagmiljø knyttes hovedsakelig til sykefravær. Særlig langtidsfravær svekker fagmiljøet, både fordi det tilstedeværende miljøet blir mindre, og fordi fraværende ansatte går glipp av faglig utvikling.

Bygningsdrift har ukentlige teammøter for å diskutere drift og faglige utfordringer. Grunnet tynn bemanning er det begrenset hvor mye faglig utvikling som oppnås på disse møtene, da de dreier seg primært om kommende aktiviteter, og fordeling av oppgaver.

Det er 25 ansatte som er fordelt mellom miljøservice og hjemmehjelp. Disse har stillingsprosent innenfor begge og arbeider fleksibelt for å dekke opp behov og sykefravær.

Sykefraværet for Plan og Teknisk er høyt

Siden 2022 har sykefraværet vært høyt med en total andel mellom 8% og 21% i de tekniske tjenestene, inkludert plan, landbruk og byggesak.

Langtidssykefraværet utgjør den største andelen av sykefraværet og har de siste årene variert mellom 5% og 15%.

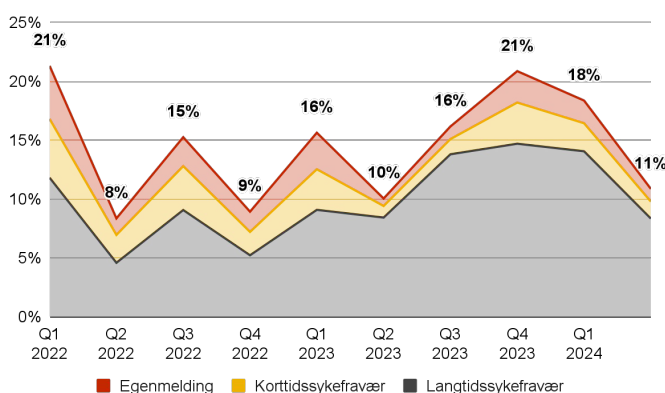
Det er generelt store kvartalsvise variasjoner i sykefraværet, og den trenden gjelder for alle formene for sykefravær. Det er jevnt over høyere fravær om vinteren, når forekomsten av smittsomme sykdommer er høyere. Dette er også trender vi ser i andre sektorer, og andre kommuner. I tillegg er det en tendens til at sykefraværet er noe lavere i perioder med ferieavvikling.

Antall ansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i plan og teknisk (2023)

	Antall ansatte	Årsverk	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %
Miljøservicearbeider	25	21,7	77%
Hjemmehjelp			
Fagarbeider	12	8.5	71%
Administrasjon	9	7.0	78%
Assistent	8	7.0	88%
Driftspersonale	5	4.5	90%
Leder	4	4.0	100%
Annet	4	2.8	70%
Veterinær	1	1.0	100%

Kilde: Hemnes kommune

Sykefravær i plan og teknisk (2022-2024)

Kilde: Hemnes kommune

Utgiftsutviklingen på selvkostområdet har vært stabil de siste fem årene

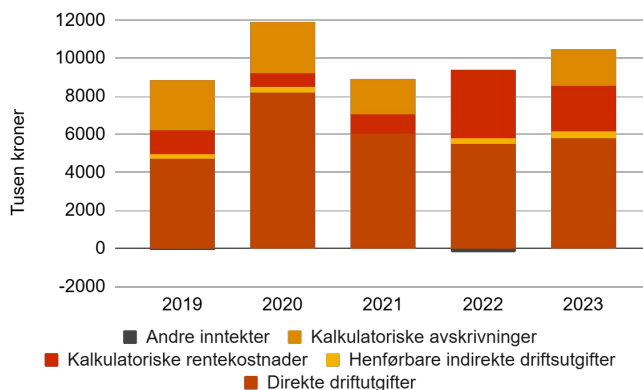
Hemnes kommune driver vann og avløpstjenestene selv, mens kommunen kjøper renovasjon fra Helgeland Avfallsforedling IKS. Kommunens utgifter til vann og avløp har vært stabile den siste femårsperioden, og variert mellom 20 og 25 mill. kr. i året totalt.

Den største delen av utgiftene til selvkostområdet er knyttet til direkte driftsutgifter for tjenesteproduksjon. I tillegg kommer kalkulatoriske kostnader til renter og avskrivninger, som sammen med tjenesteproduksjon utgjør gebyrgrunnlaget i tjenestene. Disse tjenestene har svært lite ressursbruk til henførbare indirekte driftsutgifter.

Hemnes kommune har egne ansatte knyttet til VAR-området under avdeling Vei, vann og avløp. I tillegg til selvkosttjenestene har denne avdelingen også to ansatte som jobber med vei.

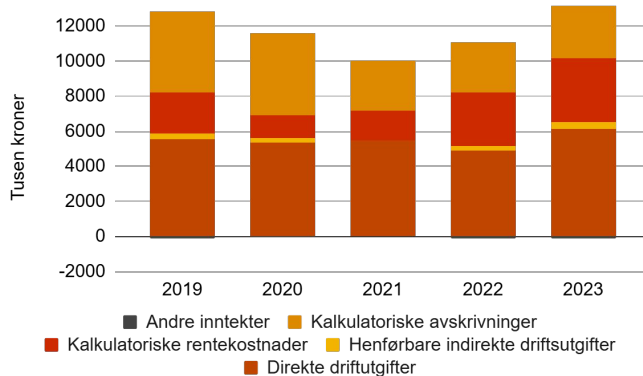
Kommunen har i utgangspunktet ikke egne utgifter til selvkostområdet, da alle utgifter som kan knyttes til selvkosttjenestene inngår i grunnlaget for kommunale avgifter. I Hemnes kommune er det dedikerte ansatte som jobber på selvkostområdet, slik at disse ansattes arbeidstid i all hovedsak vil inngå i de direkte driftsutgiftene i gebyrgrunnlaget. Det bidrar til at kommunen får sikret at alle kostnader knyttet til tjenesteleveransen også blir dekket gjennom gebyrer.

Kostnadsutvikling vann (2019-2023)

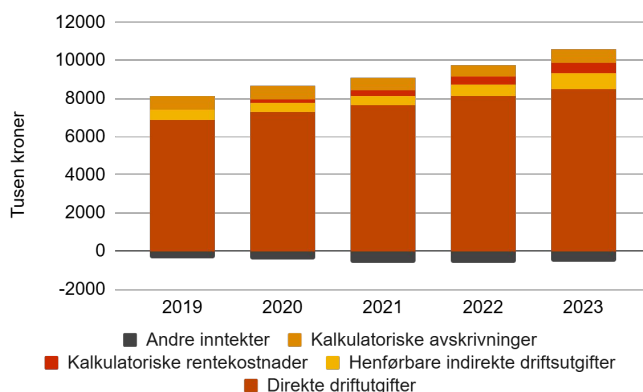
Kilde: KOSTRA - selvkostregnskap

Kostnadsutvikling avløp (2019-2023)

Kilde: KOSTRA - selvkostregnskap

Kostnadsutvikling avfall (2019-2023)

Kilde: KOSTRA - selvkostregnskap

Nåsituasjon: samarbeid i oppvekst og familietjenesten, samt tekniske tjenester

Skoler

Skolene i Hemnes kommune samarbeider både med hverandre og med ulike andre tjenester i kommunen. Et eksempel er overgangssamarbeidet mellom Bjerka skole, som har elever fra 1. - 4. trinn, og Korgen sentralskole, hvor elevene begynner i 5. trinn. Dette overgangssamarbeidet inkluderer samordning av læreplaner og felles koordineringsmøter. Disse relativt nye tiltakene oppleves som positive og effektive for skoleledelsen, som mener at overgangen til 5. trinn nå er enklere for barna. Det er også et overgangssamarbeid fra Finneidfjord skole til Hemnes sentralskole for elever som skal begynne i 8. trinn. Skoleledelsen rapporterer om at denne overgangen stort sett fungerer godt. Ønsket utfall av overgangssamarbeidene er at barna skal ha like utgangspunkt når de begynner i samme klasse, samt kjenne til medelevene sine for å legge til rette for gode sosiale miljøer.

Skolene har et godt og formalisert samarbeid med barnehagene. Samlokalisering legger til rette for samarbeid på tvers, noe som har til hensikt å gjøre overgangen fra barnehage til skole enklere for barna.

Et annet viktig samarbeid for skolene er med barnevernet. Dette samarbeidet har forbedringspotensial, med mer dialog mellom skolen og barnevernet.

Skolene samarbeider med PPT, TFU (tverrfaglig utvalg), og har TPO (tverrfaglig pedagogisk oppfølging). I tillegg samarbeider de med SLT (Samordningsmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet), samt Familietjenesten og kulturskolen. Dette er et formalisert samarbeid i kommunen som har til hensikt å bedre barn og unges opplevelser av tjenestene og koordinere tjenester der det er behov for det.

Barnehager

Barnehagene samarbeider på lik linje som skolene, med hverandre og med andre tjenester i kommunen. Et forsøk på samarbeid på tvers av barnehagene, er deling av vikarer. Dette samarbeidet utfordres av store avstander og sterk tilhørighet til den barnehagen de i utgangspunktet jobber i. Det oppleves som et hinder for å dele ressurser i det daglige. Et annet eksempel er samarbeid på ledernivå mellom barnehagene. Dette er et fungerende samarbeid hvor barnehagestyrerne møtes jevnlig. Det arrangeres også felles planleggingsdager i kommunen. Hensikten med dette er å samkjøre barnehagetjenestene i kommunen.

Prosjekt "leselyst" i samarbeid med skolene har vært et fruktbart samarbeidsprosjekt, til nytte for barna i kommunen. Prosjektet hadde til hensikt å øke leselysten til barna i kommunen, og forberede barnehagebarna på skolen.

Samarbeidet mellom barnevern og barnehagene er, etter barnehagenes oppfatning, blitt bedre etter den nye oppvekstreformen og den nye organiseringen i oppvekst og familie. Ved bekymringsmeldinger samarbeider både barnevern og helsestasjon med barnehagene. Videre er den fysiske nærheten til de øvrige oppvekststjenestene hensiktsmessig, da det åpner for uformelle samtaler og gode avklaringer.

Det finnes så langt ikke et fungerende eller formalisert samarbeid mellom barnehagene og familietjenesten i kommunen, men det forklares av uferdig oppstart av familietjenesten. Barnehagene ser frem til at dette blir igangsatt.

Barnehagene ønsker gjerne økt samarbeid med både helse- og omsorgstjenester og kulturskolen, og foreslår aktiviteter som besøk til eldresenter og bedre utnyttelse av kommunens tilbud.

Nåsituasjon: samarbeid i oppvekst og familietjenesten og tekniske tjenester

Kultur skolen

Kultur skolen ønsker et bedre samarbeid med øvrige tjenester for å øke bevisstheten rundt sine tilbud. I dag eksisterer det et samarbeid med skolene om undervisning, men dette har forbedringspotensial når det kommer til rammeverk og struktur.

Kultur skolen opplever selv at de kan være en positiv ressurs og mestringsarena for mange barn i kommunen, men har behov for veiledning og samarbeid med de andre støttetjenestene for å kunne ivareta en slik rolle på en god måte.

Kultur skolen opplever seg selv som en struktur på siden av de andre tjenestene, som ikke er godt nok involvert eller forankret i kommunene. De ønsker seg et tydeligere og mer strukturert samarbeid med andre tjenester i oppvekst og familie.

Barnevern

Barnevernet i Hemnes kommune ønsker et bedre samarbeid med alle de andre tjenestene i oppvekst- og familiesektoren. De opplever at kommunikasjonen ofte er ensrettet og ønsker en mer gjensidig dialog med alle tjenester som involverer barn. Det er fra barnevernets side ytret et ønske om å senke terskelen for samarbeid på tvers av tjenestene, og de ønsker å i større grad bli involvert som drøftingspartner hos de andre tjenestene.

Barnevernstjenesten er nylig flyttet organisatorisk fra helse og omsorg, til oppvekst og familie. I dag er tjenesten organisert sammen med barnehagene, under barn og oppvekst, men i en annen enhet enn skolene. Barnevernsansatte selv trekker frem at denne organiseringen gir nærhet til barnehagene, men større avstand til skolene, der flertallet av barna som barnevernet følger opp, går. Barnevernet ser fordeler i å være organisert sammen med oppveksttjenestene, men ønsker en plassering som sikrer nærhet både til barnehage og skolen. Samtidig har overflyttingen til oppvekst ført til at det er blitt større avstand til det helse- og sosialfaglige i helsetjenesten. Det kan være behov for å innføre kompenserende samarbeid for å ivareta dette.

Barnevernet og helsetjenesten er samlokalisert og har et fruktbart og formalisert samarbeid hvor de diskuterer faglige spørsmål og caser. Barnevernet ser imidlertid potensial for å samarbeide tettere med de øvrige oppvekst- og familietjenesten, der alle tjenester er geografisk samlet. Dette kan bidra til å senke terskelen for samarbeid på tvers av tjenester.

Miljøservice

Miljøservice samarbeider i teorien med alle brukere av kommunens bygg, men beskriver samarbeidet som å forholde seg til hverandre, ikke reelt samarbeid om bedre tjenester. Ønsket utbedringen av samarbeid mellom miljøservice og øvrige tjenester inneholder at arealene er ryddet og klare til rengjøring, samt at miljøservice er fleksible og tilbasningsdyktige i forhold til behovene til de andre tjenestene.

Bygningsdrift

Bygningsdrift/teknisk har utarbeidet en samarbeidsavtale med de øvrige tjenestene i kommunen basert på egen kapasitet. Avtalen er imidlertid ikke utviklet i samarbeid med, eller signert, av de berørte brukerne av byggene, noe som fører til uavklart ansvarsfordeling.

Arbeidsoppgavene til bygningsdrift handler i stor grad om å svare ut bestillinger/henvendelser fra de øvrige tjenestene i sektoren. Samarbeidet er dermed fraværende og hverdagen oppleves som en bestiller utførermodell.

Nåsituasjon: bruk av teknologi i oppvekst og familietjenesten og tekniske tjenester

Skoler

Bruk av teknologi i undervisning og drift av skolene er relativt ensartet i kommunen. Elever i 1.-4. trinn bruker iPad, mens de eldre elevene har PC. Alle skoler har digitalt læreverk. Administrasjonen på de ulike skolene benytter en rekke ulike verktøy som eksempelvis Visma Flyt og timeplanlegger. Flere skoler påpeker at det uforløste teknologiske potensialet ligger i kunnskap og opplæring blant ansatte, snarere enn tilgang til teknologiske verktøy.

Det er ytret et ønske om en koordinerende enhet i kommunen som administrerer tilganger i alle system, spesielt for nyansatte. Med en slik løsning vil skoleledelsen slippe å forholde seg til mange ulike aktører.

Barnehager

Barnehagene har en app som benyttes i dialog med foreldre. Der kan de legge inn fravær, sende meldinger og få informasjon om det som foregår i barnehagen.

Barnehagen har også ulike digitale verktøy som kan brukes i hverdagen, blant annet nettbrett til tegning eller for å lage stop-motion-filmer. Barnehagen jobber bevisst med å finne en balanse mellom å introdusere teknologi, og bruke det til læring og utvikling, samtidig som de ikke ønsker å bruke teknologi for teknologiens egen del.

Barnevern

Barneverntjenestene ønsker å effektivisere arbeidshverdagen ved å bruke nettbrett til dokumentasjonsarbeid. Barnevernet har høye krav til dokumentasjon. Mye av dokumentasjonsarbeidet foregår i møte med både barn og foresatte utenfor barnevernets lokaler. Å ta med PC i slike møter kan påvirke dialogen negativt, og skape større avstand mellom saksbehandler og barn/foresatt. Generelt rapporterer flere tjenester om mye manuelt arbeid og ser behov for digitalisering.

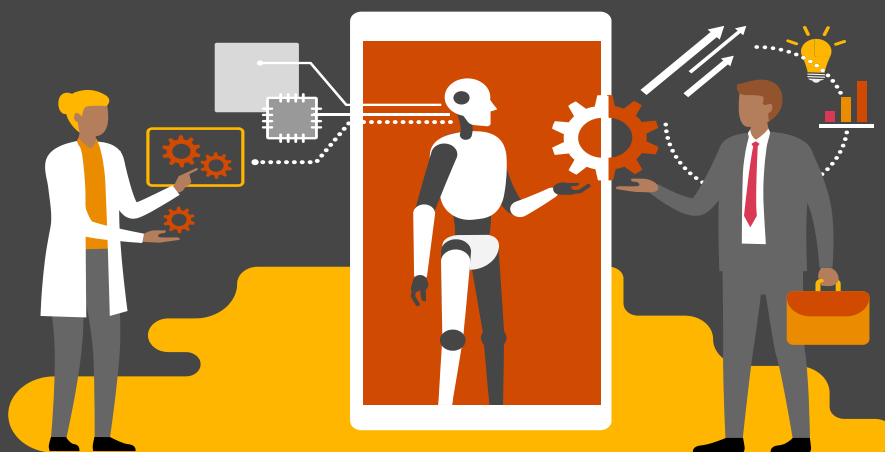
Teknisk

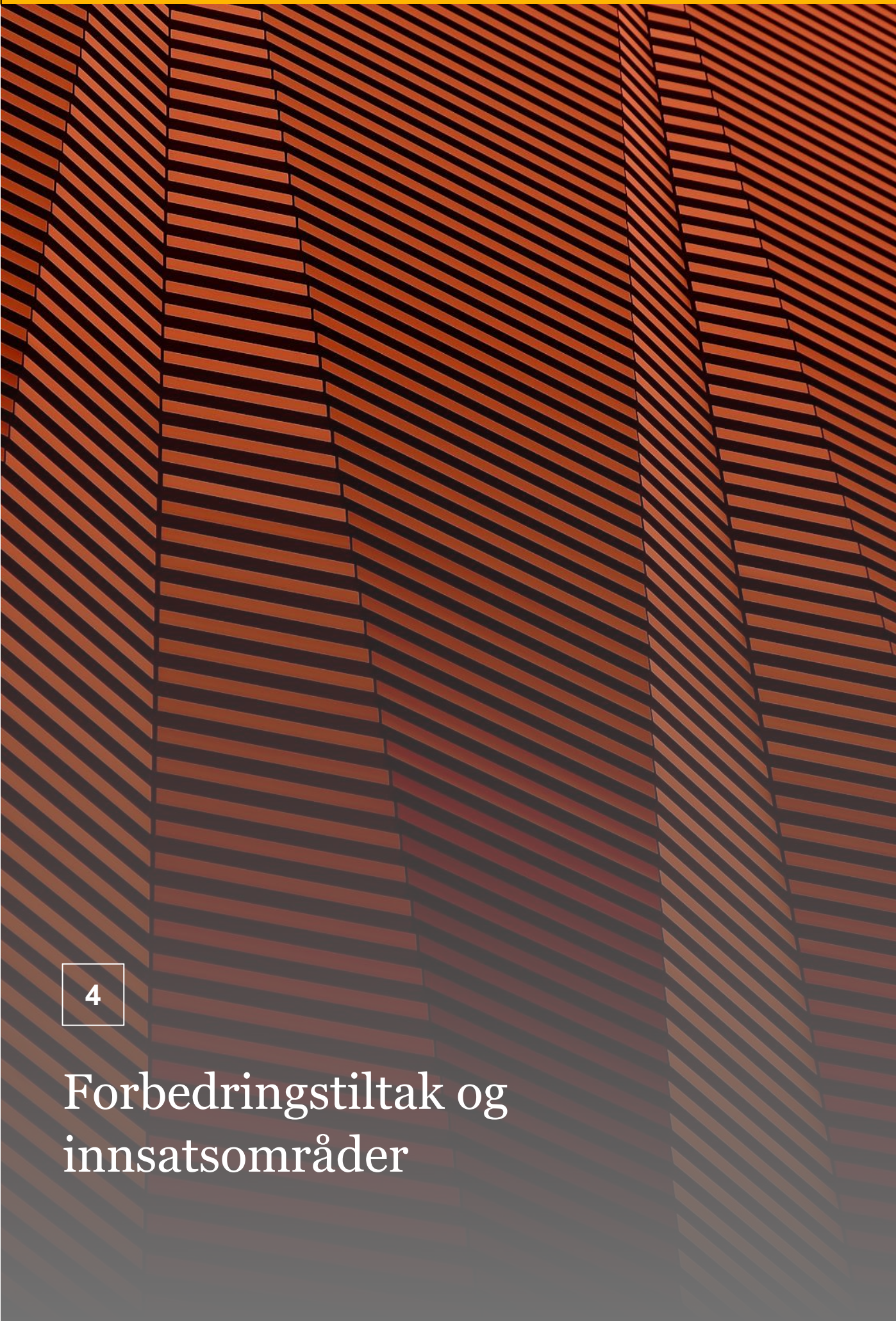
Den eldre bygningsmassen i kommunen gjør det utfordrende å implementere ny teknologi for både miljøservicearbeidere og bygningsdrift.

Miljøservice benytter systemet CleanPilot for å fordele arbeidsoppgaver. Systemet inneholder oversikt over alle bygg og arbeidsplaner. Forbedringspotensialet ligger i å ta i bruk smartplaner, for å optimalisere årshjulet da ulike tider på året inneholder ulike arbeidsoppgaver.

Bygningsdrift ønsker å i større grad bruke systemet Facilit for å motta oppdrag, men i praksis foregår det meste av kommunikasjon og oppdragsbestilling via telefon. Dermed utnyttes ikke det tekniske systemet til det fulle.

Forøvrig har bygningsdrift implementert fjernstyring av varme og ventilasjon i kommunale bygg, men den samlede effekten av dette blir begrenset når byggene i seg selv er gamle, og med dårlig standard.

4

Forbedringstiltak og innsatsområder

Stukturendringer i oppveksttjenesten er det som vil ha klart størst effekt, men også andre tiltak kan bidra til reduserte kostnader og frigjorte ressurser

Formålet med tiltakene i denne rapporten er å synliggjøre hvordan oppveksttjenestene, administrasjonen og de tekniske tjenestene kan utnytte tilgjengelige ressurser på en bedre måte. Dette kan enten innebære å frigjøre kapasitet til andre oppgaver, eller å redusere utgiftene til kommunal tjenesteproduksjon.

Det største innsparingspotensialet i Hemnes kommune ligger i en omlegging av skole- og barnehagestrukturen. Vi anslår at alternative strukturtilnærminger kan gi en årlig utgiftsreduksjon på mellom 10 og 20 mill. kr. i året, avhengig av hvilket alternativ som velges. Samtidig er det vår vurdering at strukturalternativene ikke vil gi redusert kvalitet i skole- eller barnehagetilbudet. Dagens små skoler har utfordringer med å opprettholde fagmiljøene, har mindre mulighet for lærere med spesialisert kompetanse, og er mindre robuste mot fravær og variasjoner i elevtall.

Et eventuelt vedtak om endringer i skole- eller barnehagestrukturen bør imidlertid bygge på en nærmere utredning for å belyse effekter i større detalj, samt legge til rette for mer involvering av berørte parter, samt grundigere vurderinger av gjennomførbarhet og risikoer av en strukturendring.

I tillegg til potensiell strukturendring løfter vi frem seks ulike tiltak som kan bidra til mer effektiv ressursbruk.

Reduksjon av bygningsmasse, samle like tjenester geografisk og sentralisere administrative oppgaver vil alle kunne påvirke hverandre. Kommunen vil få størst effekt av hvert enkelt av disse tiltakene, hvis de innføres parallelt med de to andre.

Vi anbefaler Hemnes kommune å gjennomføre tiltakene som prosjekter, for å sikre god planlegging og styring, og en strukturert innføring av tiltakene. Prosjektorganisering av arbeidet øker sjansen for å lykkes, både med gjennomføringen av tiltaket, og for å oppnå ønskede effekter når tiltaket er innført.

	Tiltak	Effekt	Gjennomførbarhet	Konsekvens
1	Samle like tjenester geografisk	Frigjort kapasitet Mer tid til tjenesteproduksjon	Moderat	Lav
2	Redusere bygningsmasse	Reduserte utgifter 1,2-1,9 mill. kr. i året	Moderat	Lav
3	Sentralisere administrative oppgaver	Frigjort kapasitet Mer tid til andre oppgaver i enhetene	Moderat	Lav
4	Avklare ansvarsfordelingen for drift av bygg mellom teknisk og brukerne av bygget	Redusert renovasjonsbehov på sikt	Høy	Lav
5	Stenge barnehagene om sommeren og helligdager, og redusere åpningstid	Reduserte utgifter: 500.000 - 700.000. kr. i året	Høy	Moderat
6	Gå over til ett barnehageopptak i året	Reduserte utgifter: 2-3 mill. kr. i året	Høy	Høy

Samle like tjenester geografisk

Mange av tjenestene i Hemnes kommune er geografisk spredt.

- Flere like tjenester er plassert både i Korgen og på Hemnesberget, noe som skaper fragmentering av disse tjenestene
- Tjenester som har behov for å samarbeide er fordelt mellom ulike bygg, eller ulike etasjer i samme bygg

Like tjenester spredt mellom Korgen og Hemnesberget

I dag har helsestasjon og skolehelsetjenesten lokaler både i Korgen og på Hemnesberget, i tillegg til at helsesykepleierne har mye fysisk tilstedeværelse ved hver av skolene. Ved å samle helsestasjon og skolehelsetjenesten til ett tettsted i kommunen vil det være bedre forutsetninger for å etablere fagmiljøer. Det samme gjelder de tekniske tjenestene. En geografisk spredning av tjenestene fører til at bemanningen også må fordeles på flere steder. Ansatte er ofte alene på jobb, eller har få andre kollegaer å spille på i det daglige. Det gjør det også vanskeligere å bemanne med riktig kompetanse på rett sted. Med færre ansatte på hvert sted, må den enkelte ansatte dekke et bredere fagområde. Det reduserer muligheten til å rekruttere ansatte med spesialkompetanse, og kan i neste omgang svekke kommunens mulighet til å levere tjenester med god kvalitet på alle fagområder.

Ulempene med spredte tjenester vurderes som større enn fordelene med kortere reiseavstander og nærhet til innbyggerne. For flere av oppveksttjenestene er den spredte skolestrukturen også en faktor som gir mer ressursbruk. Både spesialpedagoger, PPT og i skolehelsetjenesten bruker mye tid til reising mellom skolene, noe som binder opp arbeidstid, og reduserer tilgjengelig tid til tjenestenes kjerneoppgaver.

Tjenester fordelt mellom etasjer eller bygg

Administrasjonen er delt mellom ulike etasjer i samme bygg. Selv om de er geografisk nært hverandre oppleves etasjeinndelingen som en faktor som svekker samhandlingen mellom tjenestene. Dette bidrar til færre naturlige møtepunkter i hverdagen.

En geografisk samling av like tjenester vil påvirke flere av våre anbefalte tiltak. I tillegg til at det vil styrke samhandlingen, vil det også kunne bidra til å redusere behovet for bygningsmasse til kommunale tjenester. Samtidig kan økt bruk av digitalisering, blant annet gjennom avholdelse av digitale møter, og annen bruk av digitale samhandlingsplattformer kunne dempe den negative konsekvensen av geografisk spredte tjenester i enkelte tilfeller.

Tiltaksbeskrivelse

Tjenester som har behov for å samarbeide i det daglige bør være fysisk samlet. Nærhet senker terskelen for samarbeid, skaper fagmiljøer og er viktig for tjenesteutviklingen og robusthet i tjenestene.

I første omgang bør ansatte som yter tjenester til samme brukergruppe være fysisk samlet. PwC anbefaler Hemnes kommune å videreføre arbeidet med å samle familietjenestene. Videre bør kommunen også sørge for at andre tjenester, som barnevern og helsestasjon, kan dele lokaler med familietjenesten. Det vil også være en fordel om administrasjonen i størst mulig grad kan samles i samme etasje i samme bygg.

For de tekniske tjenestene må kommunen gjøre en avveining av behovet for at ansatte er lokalisert tett på byggene de har ansvar for å ivareta, sett opp mot behovet for samordning, koordinering og fagmiljøer.

Forventet effekt

Effekten av å samle like tjenester geografisk vil være bedre kvalitet i tjenestene, gjennom sterkere fagmiljøer, og bedre koordinering mellom tjenester som ivaretar de samme brukerne. Det kan særlig gi bedre oppfølging av utsatte barn og unge. En samling av tjenestene kan også redusere tidsbruk til reiser mellom lokasjoner. For noen tjenester kan det også være mulig å redusere behovet for arealer for å dekke tjenestens behov, hvis disse samles geografisk. Det kan gi lavere utgifter til drift og vedlikehold av bygningsmasse.

Det er vanskelig å tallfeste den forventede effekten av å samle like tjenester geografisk i økonomi eller ressursbruk.

Gjennomførbarhet og konsekvenser

En samling av like tjenester geografisk er gjennomførbart for de fleste tjenester. For helsestasjon og skolehelsetjenesten vil det være tilstrekkelig kapasitet til å samle tjenestene i ett av dagens bygg. Konsekvensen er imidlertid at flere innbyggere får lengre reisevei til helsestasjonen, avhengig av hvor denne plasseres.

Det vil også være behov for å omprioritere arealer for å legge til rette for at like tjenester får lokaler nærmere hverandre i samme bygg. I første omgang krever det at kommunen kartlegger hvilke funksjoner som bør sitte nært hverandre, og endrer fordeling av kontorer og lokaler. I neste omgang kan det kreve en ombygging av lokalene, så disse understøtter tjenesten som skal ytes i bygget.

Redusere bygningsmasse

Hemnes kommune har mange bygg fordelt på ulike deler av kommunen, noe som binder opp mye ressurser til drift og vedlikehold av disse.

Totalt disponerer kommunen om lag 34 700 kvadratmeter bygningsmasse fordelt på oppvekst, tekniske tjenester og administrasjon. I tillegg kommer om lag 15 000 kvadratmeter areal til helse- og omsorgsbygg. Estimerte kostnader til drift av denne bygningsmassen lå på om lag 890 kr. per kvadratmeter i 2023, fordelt på:

Lønn, kommunalteknikk	17 774 000
Strøm	8 471 000
Vedlikehold	4 667 000
Forsikringer, vakthold og sikring	2 049 000
Avgifter, gebyrer og lisenser	3 360 000
Innkjøp av tjenester	7 270 000

Utgiftene over er et nøkternt anslag basert på regnskapstall for 2023, der de største kostnadsdriverne til bygningsdrift er trukket ut. Det kan være utgifter som ikke er inkludert, samtidig som det også kan tenkes at enkelte av utgiftene over i praksis dekker mer enn bygningsdrift.

Potensialet for å redusere omfanget av bygningsmasse er størst i helse- og omsorgstjenestene, der det er mange like funksjoner, blant annet sykehjem og omsorgsboliger, plassert på både Hemnesberget og i Korgen. Færre helsebygg vil kunne gi reduserte utgifter til bygningsdrift. Det kan også gi bedre forutsetninger for å yte effektive helse- og omsorgstjenester, som PwC har pekt på i rapport levert våren 2024.

I tillegg kan noe av effekten av å redusere bygningsmassen bli hentet ut av endringer i skole- og barnehagestruktur, som er belyst i eget kapittel i denne rapporten.

Potensialet for å redusere bygningsmassen, utover helse og omsorg, skole og barnehage er størst innenfor kultur og basseng.

Basseng er ofte kostnadskrevenende å drifte. Hemnes kommune har også to bibliotek, på henholdsvis Hemnesberget og Korgen. En avvikling av ett av bibliotekene kan både gi lavere utgifter til bygningsdrift og innkjøp, mens det vil være begrenset effekt på lønn, da begge bibliotekene i dag bemannes av den samme ansatte.

Tiltaksbeskrivelse

PwC anbefaler Hemnes kommune å se på muligheten for å redusere antall like tjenester som leveres på både Hemnesberget og i Korgen. Det kan være mulig å redusere bygningsmasse, og i neste omgang driftsutgifter, ved å samle like tjenester ett sted. Dette kan redusere det samlede behovet for bygningsmasse til kommunale tjenester.

Vi vurderer at potensialet til reduksjon av bygningsmasse er størst innenfor helse- og omsorgstjenestene. I tillegg vil en endring av skole- og barnehagestruktur kunne gi størst reduksjon i bygningsmasse.

En reduksjon i antall basseng og avvikling av ett bibliotek kan også gi noe reduksjon i driftsutgifter.

Forventet effekt

Avvikling av ett basseng vil gi reduserte driftskostnader. Vi har ikke driftsutgifter for bassengene fra regnskapet. Vi kan imidlertid legge til grunn at et basseng vil være noe dyrere i drift per kvadratmeter enn andre kommunale formålsbygg, på grunn av høyere strømforbruk og dyrere periodisk vedlikehold. Bassengbyggene i både Hemnesberget og Korgen er på om lag 800 kvadratmeter.

Dersom vi legger til grunn en driftskostnad på 1500 kr. per kvadratmeter, vil det gi en utgiftsreduksjon på 1,2 mill. kr. i året å avvikle ett av bassengene.

En avvikling av ett av bibliotekene kan gi redusert bygningsmasse, men omfanget av reduksjonen vil avhenge av hvilket bibliotek som videreføres.

Gjennomførbarhet og konsekvenser

En avvikling av ett svømmebasseng og ett bibliotek vil ha få praktiske hindringer. Dette kan gjøres på kort sikt, og bassenget på Hemnesberget har allerede vært stengt vinteren 2024/25.

Konsekvensen vil være at innbyggere i én av de to store tettstedene i Hemnes kommune får større avstand til basseng og bibliotek. Den direkte konsekvensen vil være størst for skole og barnehage. Om lag halvparten av skoleelevene i kommunen vil få lengre reise til basseng for svømmeundervisning. En avvikling av biblioteket kan føre til at det må opprettes et skolebibliotek ved skolen der folkebiblioteket legges ned.

Sentralisere administrative oppgaver

Hver enkelt enhet i Hemnes kommune har ansvar for mange administrative og merkantile oppgaver. Noen enhetsledere har egne stab- og støttetjenester som kan bistå med en del av disse oppgavene, mens andre enhetsledere sitter alene med et stort omfang av ulike administrative oppgaver. Dette gjelder alt fra budsjettering og rapportering, rekruttering, og ressursstyring, til håndtering av tilganger i systemer og lønnskjøring.

Mange administrative oppgaver desentralt i hver enkelt enhet kan føre til høyere ressursbruk, og lavere kvalitet i arbeidet som gjøres. Det skyldes hver enkelt oppgave utføres i lavt omfang flere steder. Da er det større risiko for at oppgaven blir gjort feil, og at den enkelte vil bruke mer tid på å utføre oppgaven.

En sentralisering av administrative oppgaver kan samle et større omfang av like oppgaver hos færre ansatte. Slik kan Hemnes kommune oppnå stordriftsfordeler i tillegg til at ansatte som utfører den samme oppgaven i større omfang, også vil kunne utføre oppgaven med færre feil.

For å vurdere hvilke oppgaver som kan sentraliseres, må Hemnes kommune få en oversikt over de administrative arbeidsprosessene, og gjøre en vurdering av hvilke oppgaver som kan utføres likt for flere enheter, og hvilke deler av prosessen som krever lokal tilpasning. Aktuelle oppgaver som kan samles sentralt er eksempelvis:

- Rekruttering (utlysning, koordinering av prosessen og tilsettingsbrev)
- Vikarinnleie, basert på oversikt over aktuelle vikarer for hvert arbeidssted
- Innkjøp og anskaffelser
- Bemanningsplanlegging og turnus
- IKT-støtte

Som en del av arbeidet med å vurdere plassering av administrative oppgaver, kan det også være aktuelt å vurdere samarbeide med andre kommuner. Særlig for en del oppgaver knyttet til standardisering og opplæring i bruk av teknologi, samt utnyttelse av kunstig intelligens (KI) kan interkommunalt samarbeid være nødvendig for å oppnå stordriftsfordeler.

Tiltaksbeskrivelse

Sentralisering av administrative tjenester krever at kommunen tilpasser administrative arbeidsprosesser, og overfører oppgaver fra enhetene til ansatte i administrasjonen.

Formålet er å redusere kommunens samlede ressursbruk til administrative oppgaver, samt mer lik utførelse med færre feil.

Forventet effekt

For å oppnå en effekt av å sentralisere oppgaver, må Hemnes kommune vite hvor mye tid ledere og ansatte i ulike enheter i dag bruker på administrative oppgaver, og hvilke oppgaver som kan sentraliseres.

Effekten av en sentralisering av oppgavene kan enten være frigjort kapasitet, eller reduserte kostnader. Dersom oppgavene som sentraliseres kun utgjør en liten andel av arbeidsdagen til flere ansatte, vil det være vanskelig å redusere kapasiteten i hver enhet, tilsvarende omfanget av oppgaven som blir sentralisert. Da vil det være mer relevant å bruke den frigjorte kapasiteten til å utføre andre oppgaver i enheten.

For større oppgaver kan det være aktuelt å redusere årsverkene i hver enkelt enhet tilsvarende omfanget av oppgaver som flyttes sentralt. Dette kan gi reduserte kostnader i enhetene.

I en del tilfeller kan det være nødvendig å øke bemanningen i administrasjonen for å ha kapasitet til å ta over oppgaver som tidligere ble utført i enhetene. Dersom bemanningen i administrasjonen må økes, bør Hemnes kommune finansiere bemanningsøkningen med en reduksjon i bevilgninger til enhetene tilsvarende reduksjonen i oppgaveomfang. Hvis ikke vil en sentralisering av administrative oppgaver føre til en utgiftsøkning i kommunen.

Gjennomførbarhet og konsekvenser

Dette tiltaket kan være krevende å gjennomføre fordi det krever kartlegging av alle arbeidsprosesser, og endring i oppgaver både i enhetene og i administrasjonen for at tiltaket skal gi effekt. Det kan også være krevende å oppnå effekt av tiltaket hvis omfanget av oppgaver som sentraliseres fra hver enhet er begrenset.

Avklare ansvarsfordelingen for drift av bygg mellom teknisk og brukerne av bygget

De tekniske tjenestene har ansvar for **drifts- og vedlikeholdsoppgaver** i kommunens bygg, mens ansvar, og hva som ligger i **brukerdrift** oppleves som uavklart. Dette gjelder for eksempel montering og ivaretagelse av løst og frittstående utstyr i byggene som lys, ovner o.l., håndtering av avfall, drift og installasjon av velferdsteknologi, eller utstyr til bruk i tjenesteproduksjon.

I dag er det en utfordring med at det praktiske skillet mellom ansvaret til bygningsdrift og brukerne av bygget er uklart, og konsekvensen er at flere oppgaver faller mellom to stoler. Mye av utfordringen her bunner i at de tekniske tjenestene kun har kapasitet til å ivareta bygningsmassen, mens brukerne av bygget mangler bemanning med riktig kompetanse til å ivareta forfallende og løpende oppgaver.

For å håndtere denne utfordringen startet lederne for de ulike tjenestemrådene en prosess med å avklare ansvar i 2023. Dette resulterte i en brukeravtale med detaljert beskrivelse av ansvarsfordelingen mellom de tekniske tjenestene og brukerne av bygget. Denne ble utarbeidet av de tekniske tjenestene, men er ikke blitt godkjent av brukerne av bygget. Leder for de tekniske tjenestene har imidlertid gitt beskjed til sine ansatte om at de skal forholde seg til brukeravtalen. Det har ført til at de tekniske tjenestene har avgrenset sitt ansvar i tråd med avtalen, selv om brukerne av bygget ikke har rigget seg for å ivareta det ansvaret brukeravtalen tillegger dem.

Konsekvensen av at ansvarsfordelingen er uavklart er at oppgaver ikke blir utført, eller at utførelsen blir forsinket, og at bygningsmassen forfaller, og at nødvendig utstyr til tjenesteutøvelse ikke blir satt opp og installert i tide. Eksempler fra tjenestene går på alt fra hull i vegger som har blitt stående i et halvt år før de er blitt reparert, til senger som ble bestilt til omsorgssenteret, men som ingen hadde kapasitet til å montere og installere da de kom.

Det er også svakheter i koordineringen av bestillinger av utstyr, mellom de tekniske tjenestene og brukerne av byggene. De tekniske tjenestene peker på at brukerne av byggene ikke involverer dem i bestillingen av utstyr, men likevel forventer bistand til installasjon og vedlikehold.

Til slutt viser tilstandsanalysen fra Multiconsult at dagens sentralskolebygg har skader og utbedringsbehov som kan tilskrives manglende vedlikehold. Blant annet peker rapporten på skader på betongvegger ved Hemnes sentralskole som følge av defekt drenering og manglende vedlikehold. Det er også registrert takteking som løsner, og tette takrenner med tre totalskadede nedløp som har medført vesentlige vannskader i yttervegger.

Tiltaksbeskrivelse

Hemnes kommune må definere en ansvarsfordeling mellom bygningsdrift og brukerne av byggene. Den prosessen som er påbegynt bør videreføres, men det er viktig at alle involverte parter er enige for at ansvarsfordelingen skal være avklart. Ansvarsfordelingen må forankres hos kommunedirektøren.

Hemnes kommune har mange bygg fordelt på de ulike tettstedene i kommunen. For å sikre effektiv utnyttelse av tilgjengelig kompetanse, vil det være mest nærliggende at en større del av oppgavene som i dag ligger til brukerne av bygget, ivaretas av de tekniske tjenestene. De vil ha bedre mulighet til å utnytte kompetansen til flere oppgaver, enn den enkelte brukeren av bygget har.

Forventet effekt

Den største effekten av å avklare ansvarsforholdet for drift og vedlikehold av bygg vil være redusert slitasje og verditap på byggene. Vi har ikke tall på hvor mye av slitasjen på dagens bygg som kan tilskrives manglende vedlikehold. Vi forventer imidlertid at bedre vedlikehold vil forebygge skader og dyre reparasjoner.

En avklaring av ansvarsforholdet kan også gi bedre samarbeid mellom bygningsdrift og brukerne av byggene. Bedre samarbeid rundt innkjøp av utstyr og inventar kan gi riktigere valg av utstyr, og mer effektiv installasjon. Tilsvarende gjelder for utbedring av bygningsmasse. Hvis bygningsdrift og brukerne av bygget samarbeider om innkjøpene blir forutsetningene bedre for å kjøpe materialer og utstyr som dekker behovene til både tjenesteutøverne og bygningsdrift.

Gjennomførbarhet og konsekvenser

Verken bygningsdrift eller brukerne av byggene er bemannet for å dekke alle oppgavene Hemnes kommune har ansvar for i dag. Det er derfor sannsynlig at kapasiteten til disse oppgavene må økes noe i Hemnes kommune for å ivareta disse oppgavene.

Det er også behov for å tydeliggjøre samarbeidsprosessene mellom de tekniske tjenestene og brukerne av byggene, hvis en større del av oppgavene legges til de tekniske tjenestene.

Sommerstengt- og redusert åpningstid i barnehagene

Alle barnehagene i Hemnes kommune legger til rette for å holde barnehagen åpen gjennom sommeren, basert på behov. Det må være behov for minst 6 plasser hver dag for at barnehagen skal være åpen i «feriemånedene» i henhold til kommunes vedtekter. Samtidig er det et krav i vedtektene om at alle barn skal ta ut minimum fire uker ferie hvert år, der tre av disse ukene skal avvikles i perioden 15. mai - 15. august. Også ansatte tar ut ferie om sommeren, noe som gjør ferieavviklingen dyr for barnehagene.

Alle barnehagene holder i praksis åpent hele sommere og i høytidene. Det er svært sjelden at behovet som blir meldt inn er lavere enn 6 plasser. Samtidig hender det at de som har meldt inn et behov ikke benytter seg av det. Med 6 plasser vil det være behov for minimum to ansatte til stede, gitt at minst ett av barna er under tre år. Kostnaden ved å holde barnehagen åpen én uke om sommeren vil da være ukeskostnaden for 2-3 ansatte pluss løpende driftsutgifter knyttet til strøm, renhold, mat og lignende.

Totalt gir det om lag 40 600 kr. i utgifter per uke per barnehage, basert på følgende forutsetninger:

Ukesverk barnehagelærer, inkl. sosiale kostnader	18 000
Ukesverk assistent, inkl. sosiale kostnader	14 600
Mat per uke, lavdrift	2 000
Drift og vedlikehold (renhold, strøm)	6 000

I tillegg kommer ulempene ved at ansatte som jobber om sommeren må ta ut ferie på et annet tidspunkt. Ofte utløser dette behov for vikarinnleie.

Barnehagens vedtekter sier at barnehagene skal holde åpent 10 timer per dag, fortrinnsvis fra 07:00-17:00. I intervjuer oppgir barnehagene at åpningstiden kan tilpasses dersom noen foreldre har behov for å levere tidligere noen dager, eller må hente senere. Barnehagene oppgir å ha gode tall på hente- og leveringstidspunkt i alle barnehagene. Dette er data som kan benyttes til å kartlegge når barna er i barnehagen, og tilpasse åpningstiden deretter.

En reduksjon i åpningstiden vil føre til mindre spredning av ansatte utover arbeidsdagen, slik at en større del av barnehagedagen kan avvikles med hele bemanningen tilstede. Bemanningsbehovet er styrt av bemannings- og pedagognormen, uavhengig av hvor lang åpningstid barnehagen har. Med kortere åpningstid blir det dermed flere ansatte til stede samtidig.

Tiltaksbeskrivelse

Hemnes kommune kan holde barnehagene stengt deler av sommeren, og vurdere muligheten for også å stenge barnehagene i julen og påsken.

Et alternativ kan være å holde én eller to barnehager åpne for de som er avhengig av et barnehagetilbud.

En reduksjon i åpningstiden av barnehagene bør baseres på erfaringstall for foreldrenes bruk av barnehagen, hentet fra data om hente- og leveringstidspunkt.

Forventet effekt

Effekten av å stenge barnehagene om sommeren og i høytidene er reduserte kostnader. I gjennomsnitt anslår vi at det vil være mulig å spare om lag 40 000 kr. per uke hver barnehage er stengt. Ved å sommerstenge alle barnehager i to uker om sommeren, samt holde stengt i jul og påske, kan Hemnes kommune spare om lag 500 000 kr. i året.

En reduksjon i barnehagenes åpningstid kan også øke kvaliteten ved at det legger til rette for at flere ansatte vil være til stede samtidig. Vakter vil starte senere, og avsluttes tidligere, slik at det blir større overlapp i tilstedeværelsen for de som starter tidlig, og de som avslutter sent.

For å oppnå en økonomisk effekt av redusert åpningstid må det enten være mulig å redusere bemanningen så mye at barnehagene kan avvikle en hel vakt, eller gjennom reduksjon i stillingsstørrelser. Barnehagene i Hemnes kommune er såpass små at det vil være vanskelig å redusere en hel vakt ved noen av dem. Den økonomiske effekten av å redusere åpningstiden med en halvtime vil utgjøre maksimalt 50 000 kr. per år for hver barnehage.

Gjennomførbarhet og konsekvenser

Både en endring i åpningstidene i barnehagen og sommerstengning krever en endring i barnehagenes vedtekter.

For enkelte vil det kunne ha negative konsekvenser om barnehagene stenges om sommeren, og får redusert åpningstid. De fleste barna vil imidlertid ha ferie om sommeren, og vil da ikke bli berørt av at barnehagen er stengt i samme periode. Andre vil ha mulighet til tilpasse egen ferie, eller finne alternative løsninger ved en sommerstenging av barnehagen. Hemnes kommune kan kompensere for ulempen ved å holde én barnehage åpen gjennom sommeren.

Redusert åpningstid vil også kunne ha negative konsekvenser for enkelte foreldre.

Gå over til ett barnehageopptak i året

Hemnes kommune har i dag to barnehageopptak i året, ett i august og ett i januar. Dette sikrer god tilgang til barnehageplasser for kommunens barn, og kompenserer særlig for den ulempen mange opplever av å få barn tidlig på året. Barn født etter 1. januar har i utgangspunktet ikke krav på barnehageplass før i august. Ved å ha to barnehageopptak i året sikrer i praksis at alle barn vil ha tilgang til barnehageplass fra fylte ett år.

For barnehagene i Hemnes kommune innebærer dette imidlertid at de må bemannes for å ha kapasitet til å ta inn flere barn i løpet av året enn det hadde vært behov for ved ett barnehageopptak.

Fødselstallene for Hemnes kommune viser at det ble født færre enn 35 barn i året i kommunen de siste tre årene, som gir mellom 5 og 15 barn per alderskull per barnehage. Dersom halvparten av 1-åringene starter i august, og halvparten i januar, vil dette gi et sted mellom 2 og 10 nye 1-åringer i barnehagen per barnehage ved januaropptaket. Siden småbarn tar opp to barnehageplasser, innebærer det at barnehagene må ha mellom 4 og 20 plasser i overskudd i august, for å ha kapasitet til å ta imot de barna som kommer i januar. Dette krever 2 til 7 ekstra årsverk per barnehage utover bemanningskravet, i perioden august til desember.

En avvikling av to barnehageopptak vil antagelig ikke føre til at ingen barn født etter 1. januar får tilgang til barnehageplass før i august. Siden alle barnehagene i Hemnes kommune, med unntak av Nye Korgen, er såpass små, vil barnehagene som regel ha noe ekstra kapasitet til å ta imot barn gjennom året, fordi de ikke alltid vil dekke alle plassene de har kapasitet til i augustopptaket. Vi forventer derfor at barnehagene vil ha noe kapasitet til å ta imot barn gjennom året, selv om to opptak blir avviklet. Kapasiteten vil imidlertid være vesentlig lavere enn ved to opptak.

Tiltaksbeskrivelse

En avvikling av to barnehageopptak i året vil innebære at Hemnes kommune kun har barnehageopptak i august hvert år. Det er kun barn som fyller ett år det inneværende året som vil ha rett på barnehageplass.

Barn født tidlig samme år kan derfor måtte vente helt til august det påfølgende året før de har krav på barnehageplass. Danærmer disse barna seg ett og et halvt år,

Hemnes kommune kan kompensere noe for denne ulempen ved å ha noe ekstra kapasitet i bemanningen til å ta imot barn gjennom året, uten at det vil kreve to opptak.

Forventet effekt

Effekten av å redusere antall barnehageopptak vil være reduserte kostnader, gjennom at bemanningsbehovet på småbarnsavdelingene i barnehagen blir lavere.

Vi anslår at det vil være mulig å redusere bemanningsbehovet ved småbarnsavdelingene med om lag 20 prosent ved hver barnehage. Dette tar utgangspunkt i en antagelse om at 40 prosent av ettåringene ikke vil få barnehageplass fra de fyller ett år, men må vente til august det året de fyller ett.

En 20 prosent reduksjon i bemanningsbehovet i småbarnsavdelingene vil gi et innsparingspotensial på 2-3 mill. kr. i året. Dette inkluderer et forventet bortfall av inntekter fra foreldrebetaling på om lag 100 000 kr., gitt at 16 færre barn i gjennomsnitt må vente fire ekstra måneder på barnehageplass.

Det kan også gi bedre kontinuitet i bemanningen, ved at det ikke blir behov for å flytte bemanning mellom barnehagene for å ivareta endringer i barnetallet etter det andre barnehageopptaket.

Gjennomførbarhet og konsekvenser

Tiltaket krever et politisk vedtak for å gjennomføres. I tillegg må Hemnes kommune sikre at en reduksjon i bemanningen gjennomføres innenfor krav i lov, forskrift og avtaleverk.

Konsekvensen for de foreldrene dette påvirker vil oppleves som stor. Tilgangen til barnehageplass gjennom året bidrar til at foreldre i stor grad vil ha tilgang til barnehageplass fra den dagen foreldrepermisjonen er over. Konsekvensen av å gå over til ett barnehageopptak vil være at flere foreldre må ta ut ulønnet permisjon fra jobb for å være hjemme med barnet frem til barnehageoppstart i august.

Dette vil ha en personlig konsekvens for den enkelte, i form av tapt inntekt, som ikke vil fullt ut kompenseres av retten til kontantstøtte, og en samfunnsmessig konsekvens gjennom redusert yrkesaktivitet.

3

Alternativer til struktur for skole og barnehage

Analysen for strukturalternativ har tatt utgangspunkt i et helhetlig perspektiv

Formålet med denne delen av rapporten er å belyse hvordan ulike alternativer til skole- og barnehagestruktur påvirker både ressursbruk og kvalitet i skolen og barnehagen. Utgangspunktet for analysene er at Hemnes kommune bruker mye ressurser på både skole og barnehage i dag, og deler av ressursbruken er drevet av tjenestestrukturen. I tillegg viser SSBs befolkningsfremskrivninger at det vil bli færre barn og unge i Hemnes kommune i årene som kommer. En reduksjon i antall barn og unge vil legge ytterligere press på tjenestestrukturen, og kan utløse behov for endringer.

Disse analysene er ment for å skape innsikt som kan veilede det videre arbeidet med skole- og barnehagestruktur i Hemnes kommune. PwC har imidlertid ikke gjort en helhetlig skole- og barnehagestrukturutredning og en eventuell endring i strukturen krever nærmere analyser, risiko- og konsekvensvurderinger, samt bredere involvering av berørte enn det har vært rom for i dette prosjektet.

En rekke kvalitative og kvantitative kriterier ligger til grunn for vurderingen av strukturalternativene

Disse kriteriene har blitt utarbeidet av PwC i samarbeid med ledelsen i Hemnes kommune. Målet er at kriteriene skal skape forståelse for hvilke faktorer som blir påvirket av ulike strukturalternativer.

Kriterier relatert til kostnader

- Kostnader til skole- / barnehage-drift (uten rente- og avdragsutgifter for investeringer)
- Kostnader til drift og vedlikehold av bygg
- Investeringskostnader ved renovasjon og nybygg

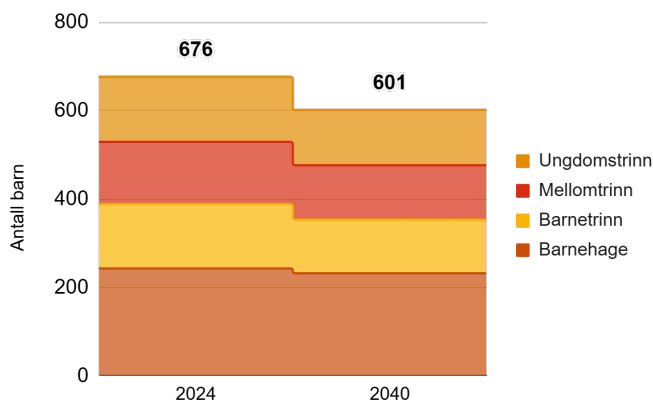
Kriterier relatert til bemanning og organisering

- Robusthet og stabilitet i bemanningen
- Hvordan strukturene påvirker mulighet for effektiv ressursbruk i øvrige oppveksttjenester
- Fagmiljø for de ansatte

Kriterier relatert til tjenestekvalitet

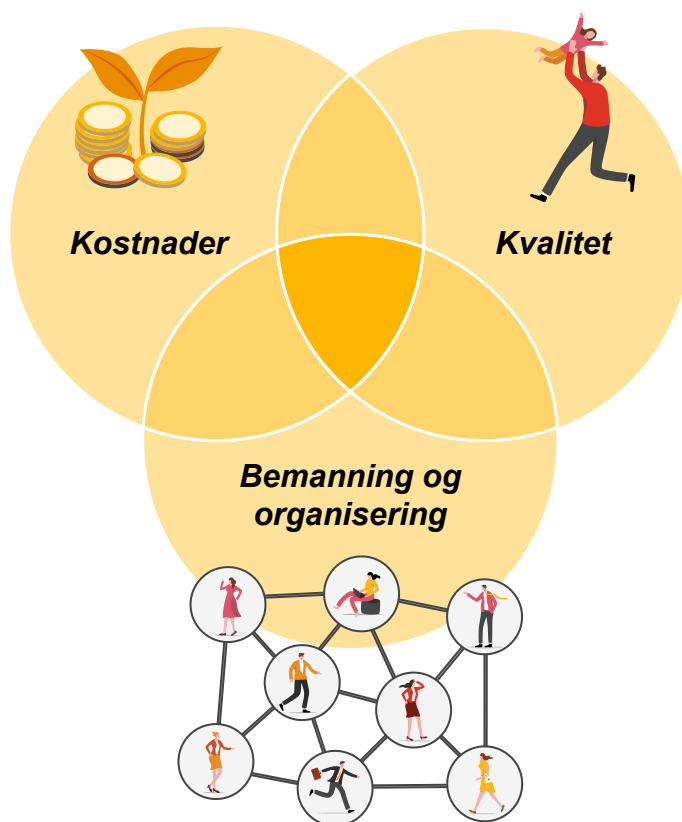
- Reisetid til barn
 - Antall barn over maks reisetid
 - Gjennomsnittlig reisetid for de med 80% kortest tid
 - Andel barn som har rett til skoleskyss
- Utforming av lokaler
- Forutsetninger for godt sosialt miljø
- Hvordan lokalmiljø blir påvirket

Fremtidige barnetall i Hemnes kommune (2040)

Kilde: SSB

Kriterier for vurdering av strukturalternativ

Forskning på samfunnseffekter av skolestrukturendring

Strukturendringer kommer som følge av endringer i demografi

Tilgjengelig forskning gir ikke et entydig svar på om endring i skolestruktur påvirker til- eller fraflytting i de distriktene der skolen blir nedlagt. I de fleste tilfeller er det en sammenheng mellom skolenedleggelse og befolkningsnedgang, men det er vanskelig å peke på hva som skyldes hva. Skolenedleggelser resulterer sjelden direkte i utflytting fra de områdene hvor skolen legges ned, men er heller et resultat av et allerede fallende elevtall ved den aktuelle skolen (Egelund & Laustsen, 2006, Amcoff 2012, Båtevik et al. 2013).

Samtidig er flyttemønstre komplekse, og andre viktige faktorer som påvirker bosetting er blant annet identitet, familie og arbeids- og boligmuligheter (Hagen 1992, Sørli et al., 2012). Disse motivene kan variere fra individ til individ; unge som flytter til byen opplever arbeid som det viktigste motivet, mens de som blir værende, vektlegger sted/miljø.

For flyttemønstre er det derfor ingen generelle trender som tilsier at en skolenedleggelse vil føre til fraflytting, eller redusert tilflytting. Samtidig kan det være andre faktorer, som sammen med en skolenedleggelse, vil svekke attraktiviteten til lokalsamfunnene. Nærhet til arbeidsplasser og opprettholdelse av gode bomuligheter kan imidlertid begrense effekten av en skolenedleggelse. Samtidig viste undersøkelser fra nedleggelser av videregående skoler i Troms og Oppland at dette resulterte i lavere tilflytning, svekkede sosiale miljø og utfordringer for næringslivet der skolene ble nedlagt (Båtevik 2013).

Flere steder er skolen også et viktig samlingspunkt, utover funksjonen som skole, ved at skolearealene kan brukes til sosiale sammenkomster, markering av 17. mai og lignende. En skolenedleggelse behøver imidlertid ikke å føre til en svekkelse av lokalsamfunnene. Foreninger, aktiviteter og frivillig arbeid som skjer i bygda er avgjørende faktorer som både påvirker tillit, fellesskap og bosettelse (Lolle 2014). Det er imidlertid viktig at lokalsamfunnet får tilgang til alternative fasiliteter, for å forhindre at lokalsamfunnene svekkes (Lindeboom 2022).

Enkelte strukturalternativer vil påvirke lokalsamfunnene i Hemnes kommune negativt

Det er mange andre faktorer enn skole- og barnehagestrukturen som påvirker innbyggernes flyttemønster og ønske om bosted. Det er i dag korte avstander mellom de største bostedsområdene i Hemnes kommune. Fra Korgen til Hemnesberget er det om lag 28 kilometer, og veien mellom har god standard. Avstanden til nærmeste skole vil for de fleste alternativene fremdeles være såpass kort at det ikke vil påvirke bostedsattraktiviteten ved det tettstedet som mister skolen.

Det eneste alternativet som kan ha en effekt på bosettingen er om alle elevene i kommunen samles til én sentralskole. Avstanden mellom Hemnesberget og Korgen vil være såpass lang, særlig for de yngste barna, at det kan føre til at de som ønsker å flytte til Hemnes, kan vurdere tettstedet med skolen som mest attraktivt.

Innretningen av skolen i Bleikvassli kan også ha en viss påvirkning på bostedsattraktiviteten, fordi avstanden til neste skole vil være relativt stor. Samtidig har allerede mange av dagens elever ved Bleikvassli lang reisevei til skolen, noe som gir en indikasjon på at det ikke er nærhet til skolen som er avgjørende for tilflytningen til denne delen av kommunen.

Vi vurderer at alternativet med nedleggelse av Finneidfjord barnehage i liten grad vil påvirke bostedsattraktiviteten i Finneidfjord. Det skyldes primært at avstanden til Bjerka er såpass kort.

For å dempe eventuelle negative effekter av endringer i skole- og barnehagestruktur kan det være et alternativ å bruke noe av innsparingen ved strukturendring til å stimulere til aktivitet i nærmiljøene. Avviklede bygg kan fremdeles benyttes som samlingsplasser, og kommunen kan bidra med støtte til arrangementer, og oppmuntre til frivillig innsats.

Kilder:

Amcoff, J. (2012). Do rural districts die when their schools close? Evidence from Sweden around 2000. *Educational Planning, 20*(3), 47-60.
 Båtevik, F. O., Grimsrud, G. M., Dvergsdal, G., & Aarset, M. E. (2013). *Når ein videregående skule blir borte: Konsekvensar for lokalsamfunnet* (Rapport nr. 36/2013). Møreforskning Volda.
 Lindeboom, W. (2022). *The long-term impact of school closure on a rural community in the Netherlands: The former school (Kloesewier, 2022)* [Master's thesis, University of Groningen].
 Lauridsen Lolle, A. K. E. (2014). *En undersøgelse af skolers betydning for den sociale kapital i lokalsamfund*. Aalborg Universitet, Institut for Læring og Filosofi. <https://vbn.aau.dk>
 Sørli, K., Aure, M., & Langset, B. (2012). *Hvorfor flytte? Hvorfor bli boende? Bo- og flyttemotiver de første årene på 2000-tallet* (NIBR-rapport 2012:22). Norsk institutt for by- og regionforskning.

Ni forskjellige strukturalternativer har blitt vurdert

Strukturalternativer for analysen har blitt utarbeidet i en arbeidssamling i regi av PwC sammen med ledelse og representanter for ulike interessenter i Hemnes kommune 16.12.2024. For å skape en så uavhengig analyse som mulig ble strukturalternativene delt opp i tre kategorier: skolestruktur, barnehagestruktur, og struktur på skole i Bleikvassli. For alle strukturalternativene ligger det til grunn at SFO er alle steder den er i dag.

Tre strukturalternativer har blitt vurdert for skole i tillegg til dagens skolestruktur (nullalternativet). Hvert alternativ tar høyde for nedleggelse av en eller flere skoler, og noen alternativer kan i tillegg trenge bygg av nye skolelokaler. I noen av alternativene er enkelte skoler ikke plassert geografisk for å unngå å gjøre alternativene for stive, og i disse alternativene har reisetid blitt estimert ved å anta en geografisk plassering som fører til kortest mulig gjennomsnittlig reisetid. Dette blir redegjort for under hvert alternativ.

For barnehage har én ny struktur blitt vurdert i tillegg til dagens barnehagestruktur. Siden dette alternativet omfatter avvikling av en barnehage er denne delen av analysen mer spisset opp mot barnehagen.

I begge alternativene til barnehagestruktur legger vi til grunn at Sørfjellet barnehage slås sammen med Bleikvassli skole, både organisatorisk og fysisk. Dette kan gi muligheter for sambruk av bemanning, i tillegg til felles ledelse og administrativ ressursbruk.

Analysen av alternativer for skolestruktur i Bleikvassli ser på to alternativer, i tillegg til avvikling av skolen. Vi har vurdert drift av skolen i Bleikvassli for seg selv, da vurderingen av alternativene i Bleikvassli ikke påvirker kapasitetsbehovet i de øvrige skolene. Elevtallet ved hvert trinn ved Bleikvassli skole er såpass lite at det vil være mulig å absorbere disse elevene ved en annen skole uten økt bemanning.

Alternativer for skolestruktur

Nullalternativet	Dagens skolestruktur
Kun to 1-10 skoler	Hemnes sentralskole og Korgen sentralskole
En sentralskole	\En sentralskole for alle barn i kommunen
Tre 1-7 skoler og felles ungdomsskole	Tre 1-7 skoler, samt en felles ungdomsskole i samme bygg som én av skolene

Alternativer for barnehagestruktur

Nullalternativet	Dagens barnehagestruktur
Avvikle Finneidfjord barnehage	Sammenslåing av Finneidfjord barnehage og Bjerka barnehage i bygget til Bjerka

Alternativer for struktur på skole i Bleikvassli

Avvikle skole i Bleikvassli	Avvikling av skolen i Bleikvassli
Oppvekstsenter fra 1. til 4. trinn	Sammenslåing av Sørfjellet barnehage og Bleikvassli skole i samme bygg
Oppvekstsenter fra 1. til 7. trinn	Sammenslåing av Sørfjellet barnehage og Bleikvassli skole i samme bygg

Metodisk tilnærming for beregninger

For beregninger på kostnader og kvalitet har analysene tatt utgangspunkt i flere antakelser og estimater. Disse er detaljert under:

Beregninger av kostnader

Beregninger av kostnader til skoledrift tar utgangspunkt i regnskapet for året 2023, fremskrevet basert på fremtidig antall barn i kommunen. Kostnader for hvert strukturalternativ varierer proporsjonalt med bemanningsbehov.

Estimat av antallet ressurser er beregnet basert på klassestørrelser og antall klasser for hver skole beregnet for fremtidige barnetall. Disse utgjør grunnlaget for antall kontaktlærere og faglærere, samt at det har blitt tatt høyde for begrensninger rundt antall timer lærere kan undervise.

Det er i tillegg lagt til nødvendige ressurser for valgfag, språk, arbeidslivsfag, og spesialpedagoger, der det også har blitt tatt høyde for noen stordriftsfordeler ved større skoler. Antallet assistenter og andre ansatte har blitt estimert som andel av det totale undervisningspersonalet.

Kostnader til investering, rehabilitering, og vedlikehold har blitt beregnet av Multiconsult. Arealnormen for Trondheim kommune er brukt som referansepunkt i vurderinger av arealbehov i hvert strukturalternativ. Det er ikke gjort noen vurdering av skolenes framtidige utforming/planløsning, eller eventuelle nødvendige endringer. Det er heller ikke gjort noen vurdering av skolenes uteområde.

Driftskostnader omfatter kun kostnader knyttet til vedlikehold og drift av byggene. De er basert på rapporten utarbeidet av HRP: «Arealrapport – Hemnes kommunes bygningsareal» [3], Multiconsults erfaringstall fra tilsvarende kommuner. Driftskostnader estimeres til 1000kr/m². Det er ikke gjort noe forskjell mellom nytt og gammelt bygg, da erfaring viser at det kan være like mye driftsoppfølging på et nytt bygg. Det er knyttet stor usikkerhet til dette beløpet, da driftskostnader varierer fra år til år ut fra behovet.

Det er ikke tatt høyde for kostnader til skoleskyss. Krav om skoleskyss vil kun være utløst av reiseavstander, noe fylkeskommunen har ansvar for å dekke.

Beregninger av reisetid

Reisetid til skolene og barnehagene er beregnet basert på hvor barna bor i dag. Reisetider er estimert basert på distanse og fartsgrenser, og tar ikke høyde for f.eks. uvær eller trafikk.

Reisetid til skole er beregnet fra kjøretid én vei fra dør-til-dør, med et tillegg på 25% for å ta høyde for stopp, og ventetid, samt 5 minutter tillegg for å ta høyde for at skoleskyssen må ha en buffer for å nå frem til skolen før skolestart. Maksgrensen for reisetid for skolebarn er satt i dialog med Hemnes kommune, til:

- 45 minutter for 1-4 trinn
- 60 minutter for 5-7 trinn
- 75 minutter for 8-10 trinn.

Reisetid til barnehage er kun kjøretid en vei fra dør-til-dør, med begrunnelsen at det er foreldrenes ansvar å levere barna og at de dermed ikke trenger samme tillegg for tidsmarginer.

Beregninger for rett til skoleskyss er basert på Opplæringsloven § 7-1, som sier at "Eleven har rett til gratis skoleskyss dersom avstand mellom hjem og opplæringssted er mer enn 2 km for elever på 1. trinn, og mer enn 4 km for elever på 2. til 10. trinn". Andelen barn som trenger skoleskyss vil derfor variere noe avhengig av hvor elever i 1. klasse bor.

Innretning og utgifter

Dagens skolestruktur (med unntak av Bleikvassli) består av to store 1-10 sentralskoler i Hemnes og Korgen, i tillegg til to mindre skoler i Finneidfjord og Bjerka med henholdsvis 1.-7. og 1.-4. trinn. Sentralskolene er organisert trinnsvis, der noen trinn er delt opp i flere klasser basert på klassestørrelse med én kontaktlærer per klasse. De små skolene har fådelt organisering, der flere trinn er samlet i samme klasse, med samme kontaktlærer. Elevene på Bjerka går over til Korgen fra 5. trinn, mens elevene i Finneidfjord går over til Hemnesberget fra 8. trinn. Formålet med strukturen er å "være der barna er", med lokale skoler for hvert befolkningscenter. Det er imidlertid fortsatt en andel barn som har lang reisevei til skolen.

Vurdering av kostnader og bemanningsbehov

En videreføring av dagens skolestruktur vil innebære en videreføring av dagens utgiftsnivå til skoledrift. Med dagens fire skoler vil det være behov for 71 årsverk til undervisning og administrasjon i skolene, basert på forventet elevtall i 2035.

Driftsutgifter til skole forventes å ligge på om lag 67,4 mill. kr. i året, der den største delen av utgiftene vil gå til undervisningspersonell. Fire skoler vil gi færre elever per skole, og færre elever per klasse i den enkelte skolen enn de øvrige alternativene i utredningen. Det vil drive opp behovet for undervisningspersonell på grunn av mindre klasser, som vil gi færre elever per lærer. Det vil også bli høyere utgifter til administrasjon enn ved de andre alternativene, da det blir flere skoler og enheter som skal administreres.

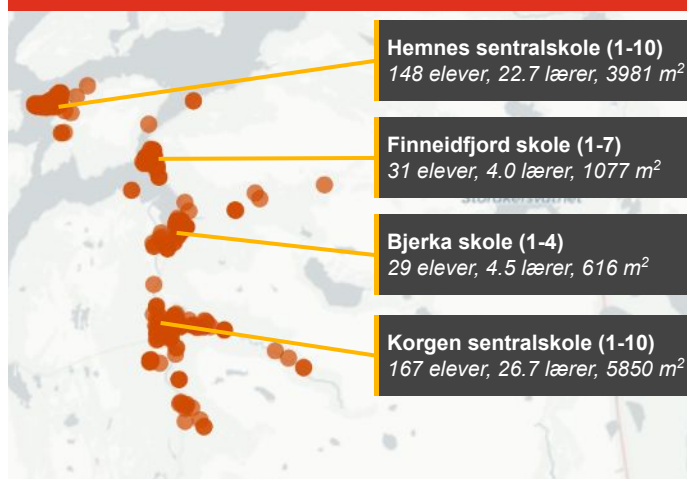
Dagens skolestruktur har relativt stor bygningsmasse, med høye arealtall per barn, og dermed høye kostnader til drift og vedlikehold. Det er også beregnet investeringskostnader på 65 MNOK for rehabilitering av to skolebygg ift. TEK17. Vi har ikke informasjon om investeringsbehovet ved de tre øvrige skolene. Denne kostnaden kan komme til å øke hvis de små skolene også må rehabiliteres. Kostnader til skoledrift er basert på regnskap 2023 fremskrevet basert på antall barn i 2040 og er estimert til 67 MNOK.

Reisetid

Med en videreføring av dagens skolestruktur vil de fleste barna bo nært skolen. Kun 25 prosent av skolebarna vil bo så langt unna skolen at de utløser rett til skoleskyss, og ingen vil ha lengre reisetid enn de fastsatte tersklene. De fleste av barna med rett til skoleskyss er de som går over fra Bjerka og Finneidfjord til en av de to sentralskolene i henholdsvis 4. og 7. trinn.

Gjennomsnittlig reisetid fra elevenes hjem vil ligge på 9,7 minutter. Igjen er det barna med rett til skoleskyss som trekker reisetiden opp, og mange vil bo i gangavstand til den nærmeste skolen.

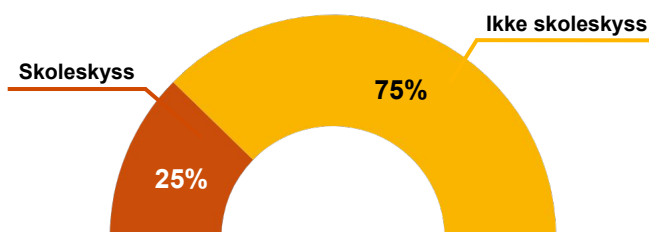
Dagens skolestruktur

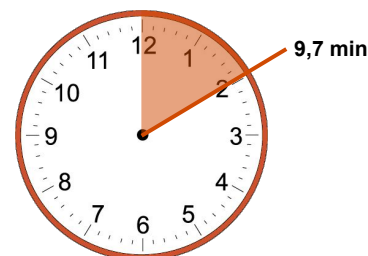
Kilde: Hemnes kommune

	Nåsituasjon	0-alternativ
Bemanningsnivå, antall årsverk	71	71
Utgifter til opplæring	67,4 mnok	67,4 mnok
Utgifter til drift og vedlikehold av bygg	9 mnok	9 mnok
Investeringsbehov	65,5 mnok	65,5 mnok

Andel barn med rett til skoleskyss

Gjennomsnittlig reisetid for de 80% med kortest reisevei

Kilde: Hemnes kommune

Bemanning og kvalitet i skoletilbudet

Robusthet og stabilitet i bemanningen

Fra intervjuer har det kommet fram at skolene generelt har et godt arbeidsmiljø, og at de små skolene har stabile personalgrupper med lite gjennomtrekk. Det kan imidlertid oppleves utfordrende å dekke fravær i de mindre skolene. I tillegg kan det være krevende å undervise i mange fag og flere trinn samtidig. De små skolene vil være sårbare for fravær. De opplever allerede utfordringer med å få tak i vikarer, og muligheten for å omfordele bemanningen for å håndtere fravær vil være begrenset.

Skolestrukturen vurderes i tillegg å være lite fleksibel for tilpassing av bemanning etter endring i antall barn.

Utvikling av fagmiljøer

Ved de store skolene vil det være mulig å etablere fagmiljø rundt de ulike fagene og trinnene, med lærere som kan dele erfaringer, og ha faglige diskusjoner. Muligheten for å etablere fagmiljø er mindre ved de små skolene, der det vil være få lærere med ansvar for de samme fagene. Dette gir færre kollegaer å sparre med i det daglige, og mindre muligheter for å etablere faglige arenaer.

Effektiv ressursbruk i de øvrige oppveksttjenestene

Med en spredt skolestruktur vil ansatte i de øvrige oppveksttjenestene bruke mer tid på å forflytte seg mellom skolene. Flere skoler vil også føre til at det blir flere ansatte å forholde seg til i oppfølgingen av sårbare barn og unge. Det vil være vanskelig å utnytte ressursene i de øvrige oppveksttjenestene effektivt i dette alternativet.

Forutsetninger for et godt sosialt miljø.

Forutsetningene for et godt sosialt miljø handler om muligheten for at hver enkelt skal finne likesinnede venner på skolen. I dette alternativet vil det være størst risiko for at barn ikke finner likesinnede venner ved de minste skolene, da utvalget av potensielle venner er lavere. Samtidig vil det være en styrke at skolene ligger i elevenes nærmiljø, der barna vil gå på skole med de samme barna de møter på fritiden.

Utforming av lokaler

De fleste skolene har god tilgang på andre nødvendige lokaler, selv om noen av disse trenger oppussing. Flere av dagens skolebygg er gamle, med arealer som ikke er tilpasset dagens skoledrift.

Samfunnseffekter av strukturalternativet

En videreføring av dagens skolestruktur vil ikke ha noen negative samfunnseffekter.

Alternativ 1: Kun to 1-10 skoler

Dette alternativet er en struktur der kommunen har to sentralskoler, og omfatter dermed avvikling av Bjerka- og Finneidfjord skole. Barna som i dag går på Finneidfjord og Bjerka ville bli fordelt mellom de to sentralskolene basert på hvilken som er nærmest. Dette alternativet gir to mellomstore skoler på 170-200 barn. Skolene vil ha bedre forutsetninger for å drives ressurseffektivt, men færre skoler vil også gi større reiseavstander. Formålet er å beholde en struktur så lik dagens situasjon som mulig, men å kostnadseffektivisere ved å legge ned de små skolene. Dette strukturalternativet er den løsningen ungdomsrådet selv fremmer.

Vurdering av kostnader og bemanningsbehov

Ved å samle elevene i to 1-10-skoler vil Hemnes kommune kunne redusere bemanningsbehovet til skoledrift med om lag 16 årsverk. Det vil være behov for færre undervisningsårsverk, da det vil være flere elever i hver klasse. I tillegg vil behovet for administrasjon være lavere med færre skoler.

Vi estimerer at dette alternativet vil koste om lag 15 mill. kr. mindre per år, enn en videreføring av dagens skolestruktur. Dette er utelukkende utløst av lavere bemanningsbehov. Vi anslår at behovet for drift og vedlikehold av bygg blir noe høyere enn i dag. Dette er først og fremst utløst av at dagens drift- og vedlikeholdsutgifter er lavere enn normtallet vi har lagt til grunn for fremtidig behov.

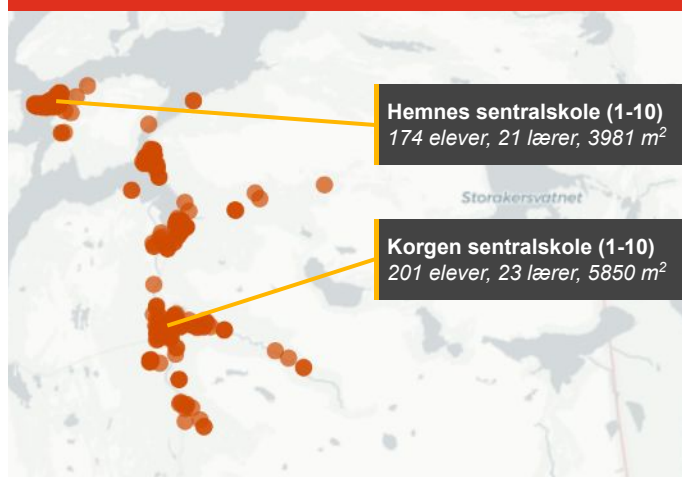
Investeringskostnader ligger marginalt høyere enn i dag, siden dette alternativet både dekker investeringsbehov identifisert i tilstandsrapporten, samt utgifter til heis ved Hemnes sentralskole, for å dekke krav til universell utforming.

Reisetid

Dette alternativet vil føre til at flere barn vil ha behov for skoleskyss enn i dag. Økningen skyldes at de barna som i dag går på Finneidfjord og Bjerka vil ha behov for skoleskyss hvis de flyttes til Korgen/Hemnes. Totalt vil 38 prosent av barna ha behov for skoleskyss, mens gjennomsnittlig reisetid for de 80 prosentene med kortest reisevei vil være 11,9 minutter. Dette er i overkant av to minutter gjennomsnittlig lengre reisetid enn nåsituasjonen.

Det er ingen barn som vil ha så lang reisevei i dette alternativet at det går over terskelverdiene som er satt per alderstrinn.

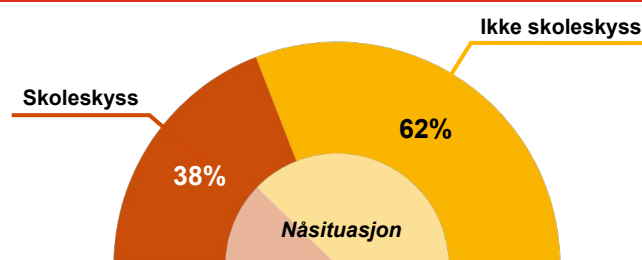
Skolestruktur "To 1-10 skoler"

Kilde: Hemnes kommune

	Nåsituasjon	Alternativ 1
Bemanningsnivå, antall årsverk	71	54,2
Utgifter til opplæring	67,4 mnok	51,5 mnok
Utgifter til drift og vedlikehold av bygg	9 mnok	9,8 mnok
Investeringsbehov	65,5 mnok	70,4 mnok

Andel barn med rett til skoleskyss

Gjennomsnittlig reisetid for de 80% med kortest reisevei

Kilde: Hemnes kommune

Bemanning og kvalitet i skoletilbudet

Robusthet og stabilitet i bemanningen

Ved å samle skoledriften til de to sentralskolene i Korgen og Hemnesberget vil Hemnes kommune kunne samle lærerressursene på færre lokasjoner. Det vil gi større muligheter til å omfordele bemanning ved behov, både for å håndtere løpende uforutsett fravær, og i lengre fraværperioder før permanente løsninger er på plass. Samtidig blir ikke størrelsen på noen av skolene så stor at det reduserer muligheten for godt arbeidsmiljø for ansatte. Samtidig har skolene i Korgen og Hemnesberget større tilgang til vikarer. Ved å samle alle elevene til ett av disse to stedene, vil det også enklere å rekruttere vikarer.

Større enheter vil også være mindre sårbar for svingninger i barnetallet fra ett år til det neste, som vil gi større stabilitet i driften av barnehagen.

Utvikling av fagmiljøer

Det er allerede etablert arenaer for fagutvikling, og fagmiljø ved skolene i Korgen og Hemnesberget. En videreføring av disse skolene vil kunne gi en videreføring av fagmiljøene, samtidig som disse kan styrkes ytterligere ved å ta inn lærere fra Finneidfjord og Bjerka. Dette alternativet gir gode forutsetninger for å etablere og videreutvikle fagmiljøer.

Effektiv ressursbruk i de øvrige oppveksttjenestene

Med færre skoler blir det også bedre muligheter for de øvrige oppveksttjenestene til å gi tjenester til barn og unge med behov for ekstra oppfølging. Ansatte der får færre enheter å samhandle med, og det blir enklere å være tett på barna når disse er fordelt på færre skoler. Hvis skolene er plassert i Korgen og på Hemnesberget, vil de også være geografisk nær de øvrige oppveksttjenestene.

Forutsetninger for et godt sosialt miljø.

Forutsetningene for et godt sosialt miljø handler om muligheten for at hver enkelt elev skal finne likesinnede venner på skolen. I dette alternativet vil det være om lag 15-20 elever på hvert alderstrinn ved hver skole. Det gir gode forutsetninger for at alle elever kan finne noen de trives med på skolen.

Utforming av lokaler

Dette alternativet innebærer en videreføring av de to sentralskolene, som begge har stort vedlikeholds- og rehabiliteringsbehov. Begge skolebyggene er gamle, med arealer som ikke er tilpasset dagens skoledrift. Dette alternativet vil ikke gi noen bedre lokaler enn en videreføring av nåsituasjonen.

Samfunnseffekter av strukturalternativet

Dette alternativet vil innebære en nedleggelse av skolene ved Bjerka og Finneidfjord. Disse to tettstedene ligger nært henholdsvis Korgen og Hemnesberget, og reiseavstanden til skolene vil i utgangspunktet ikke være så lang at det bør påvirke bostedsattraktiviteten av en skolenedleggelse ved disse to tettstedene.

Alternativ 2: En sentralskole

Dette strukturalternativet innebærer at alle elevene samles til én felles sentralskole for hele kommunen. Vi har sett på tre ulike måter å løse dette på:

- Bygging av en ny skole
- Samle elevene til Hemnesberget
- Samle elevene til Korgen

Med et elevtall på om lag 375 elever i 2040 vil dette gi en mellomstor skole med to klasser per trinn. Korgen skole er i dag stor nok i areal til å kunne romme alle elevene i dagens bygg. Dersom Hemnes sentralskole skal huse alle elevene, vil det kreve en utbygging for å få plass. Dette alternativet er innrettet for å være mest mulig ressurseffektivt, og vil la Hemnes kommune ha lavest utgifter per elev, av de alternativene vi har undersøkt.

Vurdering av kostnader og bemanningsbehov

Dette strukturalternativet medfører betydelige reduksjoner i kostnader til skoledrift som følge av mer effektiv ressursbruk. Ved å samle elevene til én skole vil det være behov for om lag 20 færre årsverk enn ved en videreføring av dagens drift. Dette gir nær 20 mill. kr. lavere driftsutgifter, der det meste er knyttet til bemanning.

De tre alternativene med en sentralskole har også betydelig lavere kostnader til drift og vedlikehold som følge av at driften ved én av dagens to største skoler kan avvikes.

Investeringskostnader varierer betydelig basert på hvor sentralskolen ender opp. Nybygg er det klart dyreste alternativet og ville kostet rundt 343 mill. kr. Ved å samle elevene ved Hemnes sentralskole vil det være behov for å utbedre dagens skolebygg med om lag 46 mill. kr. i tråd med anbefalingene fra tilstandsrapporten. I tillegg må skolen bygges ut for om lag 101 mill. kr. for å ha plass til alle elevene i kommunen.

Hvis elevene samles på Korgen sentralskole vil det ikke være behov for å utvide skolebygget. Investeringskostnadene er knyttet til investeringsbehovet fra tilstandsanalysen..

Reisetid

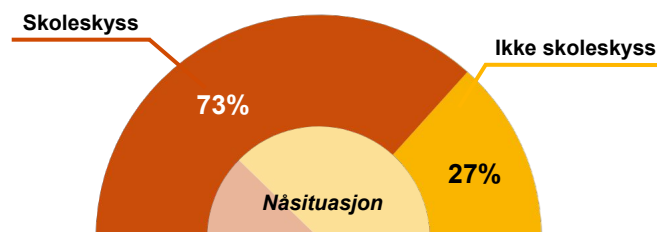
I dette alternativet vil nær tre av fire barn i kommunen ha behov for skoleskyss for å komme til skolen. Gjennomsnittlig reisetid dersom skolen legges til Bjerka vil være 19,1 minutter, noe som er over dobbelt så lang reisetid som i dag. Dersom skolen legges til Korgen vil reisetiden bli noe lengre, mens en plassering på Hemnesberget vil øke gjennomsnittlig reisetid ytterligere.

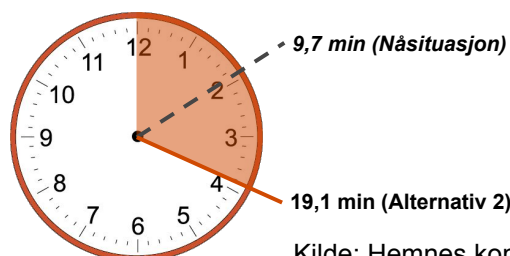
Kilde: Hemnes kommune

	Nåsituasjon	Alternativ 2
Bemanningsnivå, antall årsverk	71	50,5
Utgifter til opplæring	67,4 mnok	48 mnok
Utgifter til drift og vedlikehold av bygg	9 mnok	5,8 mnok
Investeringsbehov		
Ny skole	65,5 mnok	342,7 mnok
Samle elevene til Hemnes sentralskole	65,5 mnok	147,2 mnok
Samle elevene til Korgen sentralskole	65,5 mnok	22,2 mnok

Andel barn med rett til skoleskyss

Gjennomsnittlig reisetid for de 80% med kortest reisevei

Kilde: Hemnes kommune

Bemanning og kvalitet i skoletilbudet

Robusthet og stabilitet i bemanningen

Én felles skole for hele Hemnes kommune vil ha gode forutsetninger for en robust bemanning. Skolen vil være mindre sårbar for fravær enn i de øvrige alternativene. Med så mange elever vil være mulig å ha flere klasser per trinn, og dermed også flere lærere på hvert trinn. Dette gir en større fleksibilitet i å håndtere fravær, og skolen vil være mindre avhengig av vikarinneleie. Samtidig har skolene i Korgen og Hemnesberget større tilgang til vikarer. Ved å samle alle elevene til ett av disse to stedene, vil det også være bedre muligheter til å dekke inn fravær med bruk av vikarer.

Én felles skole vil også være mindre sårbar for svingninger i barnetallet fra ett år til det neste, noe som vil gi større stabilitet i driften av skolen.

Utvikling av fagmiljøer

Men én felles skole vil det være gode muligheter til å bygge sterke fagmiljø blant lærerne. Flere lærere vil dekke samme fag på henholdsvis barne-, mellom- og ungdomstrinnet. De fleste lærerne vil da ha flere kollegaer å samarbeide med i sine fag. Dette gir både gode muligheter for faglige diskusjoner, samtidig som det gjør det enklere å samarbeide, og dele undervisningsopplegg. Det kan både frigjøre tid for lærerne, og øke kvaliteten på undervisningen.

Effektiv ressursbruk i de øvrige oppveksttjenestene

I utgangspunktet vil én felles skole gi gode muligheter for et effektivt samarbeid mellom skolen og de øvrige oppveksttjenestene. For å få størst mulig effekt av dette bør de øvrige oppveksttjenestene ha kontorer i samme del av kommunen som skolen ligger. Dersom skolen legges til Hemnesberget bør kommunen vurdere om de øvrige oppveksttjenestene bør flytte etter.

Forutsetninger for et godt sosialt miljø.

Ved å samle alle elevene i kommunen til én skole, vil barn fra ulike deler av kommunen samles. Størrelsen på skolen gir gode muligheter for alle elever til å finne andre barn de trives med. Samtidig er det en risiko for at sosiale miljøer blir uoversiktelige. Med flere barn kan det også bli vanskeligere å fange opp sosiale utfordringer på et tidlig stadium.

Utforming av lokaler

Hvor egnet lokalene i dette alternativet vil være, avhenger av hvor skolen plasseres. Med et nybygg vil det være mulig å utforme lokalene for å dekke akkurat de behovene Hemnes kommune har. Her vil det være mulig å utforme gode arealer som dekker ulike behov for både undervisning og sosiale arenaer for elevene.

Ved en utvidelse av Korgen skole vil det være behov for å gjøre noe oppgraderinger av bygget, men mye av bygget holder i dag god standard. Korgen skole er i dag stor nok til å kunne romme alle elevene vi anslår kommunen vil ha i fremtiden, så det vil ikke være behov for ny bygningsmasse ved Korgen sentralskole.

Ved Hemnes sentralskole vil det være behov for å gjøre større utbedringer av bygningsmassen, i tillegg til at skolen må bygges ut for å romme alle elevene. Den nye bygningsmassen kan tilpasses behovene, og gir også større muligheter for å vurdere hvordan dagens bygningsmasse kan utbedres, og hvilke funksjoner et nytt bygg bør dekke.

Samfunnseffekter av strukturalternativet

Det kan ha noe negativ effekt for Hemnesberget eller Korgen å miste skolen, avhengig av hvor skolen blir plassert. For Bjerka og Finneidfjord anslår vi at konsekvensen vil være liten, da disse stedene allerede er små, og vil ha kort avstand til både Korgen og Hemnesberget.

Alternative 3: Tre 1-7 skoler og felles ungdomsskole

Dette strukturalternativet innebærer tre skoler i kommunen for 1-7 trinn, samt en felles ungdomsskole samlokalisert med en av de andre skolene. Det vil i utgangspunktet gi tre relativt små 1-7 skoler, men den ene skolen vil bli større, da den også vil ha ungdomsskole for hele kommunen.

I dette alternativet er det tatt utgangspunkt i at Bjerka skole må utvides betydelig for å dekke området Bjerka-Finneidfjord, siden arealet i dagens skole ikke er nok for å dekke arealbehovet. Investeringskostnader er estimert for tre alternativer der ungdomsskolen er på Hemnes (3a), Korgen (3b) eller Bjerka (3c). Formålet med strukturen er å være så lik som mulig til dagens organisering med lokal tilstedeværelse, men å unngå fådelte skoler og redusere antall skoleoverganger.

Vurdering av kostnader og bemanningsbehov

Et alternativ med tre skoler, der én av skolene ivaretar ungdomstrinnet for hele kommunen, vil kreve noe lavere bemanning enn en videreføring av nåsituasjonen. Dette vil i neste omgang gi om lag 12,5 mill. kr. lavere utgifter i året til opplæring.

Dette alternativet vil imidlertid gi høyere driftsutgifter enn i dag. Dette skyldes i all hovedsak et høyere nivå på drift og vedlikehold i alternativet, enn Hemnes kommune har i dag. Å velge Bjerka som plassering vil gi høyest driftskostnader, fordi det vil gi lavere utnyttelsesgrad av dagens bygningsmasse ved Hemnes og Korgen sentralskoler.

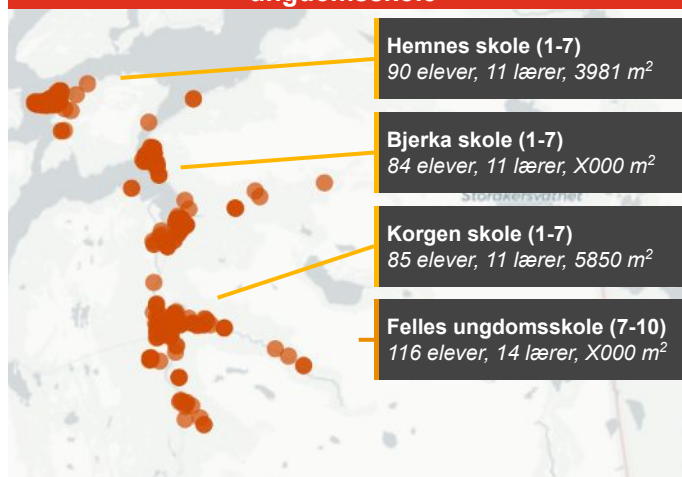
Investeringskostnader er omtrent samme som dagens alternativ hvis ungdomsskoler ligger i Hemnes eller Korgen, men vil være betydelige større dersom Bjerka må utvides for å få plass for ungdomsskolen.

Reisetid

Dette alternativet vil føre til at flere barn vil ha behov for skoleskyss enn i dag. Økningen skyldes at de barna som i dag går på Finneidfjord vil ha behov for skoleskyss hvis de flyttes til Hemnes. Totalt vil 38 prosent av barna ha behov for skoleskyss, mens gjennomsnittlig reisetid for de 80 prosentene med kortest reisevei vil være 10,8 minutter. Dette er i overkant av ett minutt lengre gjennomsnittlig reisetid enn nåsituasjonen.

Det er ingen barn som vil ha så lang reisevei i dette alternativet at det går over terskelverdiene som er satt per alderstrinn.

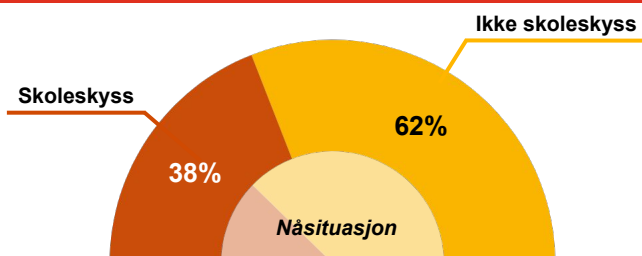
Skolestruktur "Tre 1-7 skoler og felles ungdomsskole"

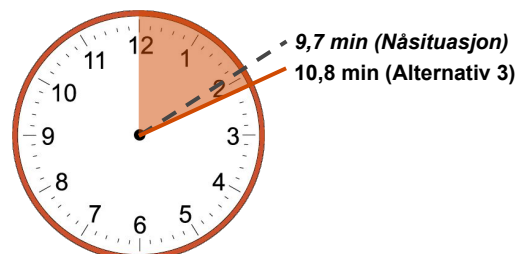
Kilde: Hemnes kommune

	Nåsituasjon	Alternativ 3
Bemanningsnivå, antall årsverk	71	57,9
Utgifter til opplæring	67,4 mnok	55 mnok
Drift og vedlikehold, alt 3 a/b	9 mnok	10,9 mnok
Drift og vedlikehold, alt 3 c	9 mnok	12,7 mnok
Investeringsbehov alt. 3 a/b	65,5 mnok	72,8 mnok
Investeringsbehov alt. 3 c	65,5 mnok	183,6 mnok

Andel barn med rett til skoleskyss

Gjennomsnittlig reisetid for de 80% med kortest reisevei

Bemanning og kvalitet i skoletilbudet

Robusthet og stabilitet i bemanningen

De tre 1-7 skolene vil være relativt små, med rundt 90 elever og 11 lærere per skole. Den av de tre skolene hvor ungdomsskolen plasseres vil imidlertid ha flere lærere totalt. Å samle ungdomstrinnet på én skole vil gi mer robust bemanning på dette trinnet. Muligheten for sambruk av denne bemanningen vil likevel være begrenset, både faglig, og ved at de uansett kun vil gjelde én av tre skoler.

De tre barneskolene vil være relativt små, med 10-15 elever per trinn. Skolene vil ha noe variasjoner i barnetallene fra ett år til det neste, som vil gjøre dem sårbare for svingninger i barnetallene. Dette vil kunne trekke bemanningsbehovet opp. Samtidig vil bemanningen være fordelt mellom tre skoler, og hver skole vil være sårbar for fravær, og avhengig av å erstatte en stor del av fraværet gjennom vikarinnleie.

Utvikling av fagmiljøer

Det vil være små fagmiljø ved hver av barneskolene, med få ansatte som vil dele ansvarsområder. Det er kun ved ungdomstrinnet at antall ansatte vil være stort nok til at det vil være mulig å danne fagmiljøer innenfor trinnene, eller knyttet til enkeltfag. Dette strukturalternativet vil i liten grad legge til rette for fagmiljøer i skolen.

Effektiv ressursbruk i de øvrige oppveksttjenestene

Med en spredt skolestruktur vil ansatte i de øvrige oppveksttjenestene bruke mer tid på å forflytte seg mellom skolene. I tillegg vil flere skoler vil føre til at det blir flere ansatte å forholde seg til i oppfølgingen av sårbare barn og unge. Det vil være vanskelig å utnytte ressursene i de øvrige oppveksttjenestene effektivt i dette alternativet.

Forutsetninger for et godt sosialt miljø.

Dette alternativet sikrer en viss klassestørrelse ved alle skolene. Det gir mulighet for at elevene kan finne venner de går godt med på eget trinn, men ikke i like stor grad som i alternativ 1 og 2. Med 10-15 elever per trinn er det sosiale miljøet fremdeles såpass lite per skole at enkelte barn ikke finner noen de trives med. Det vil være bedre forutsetninger for å finne noen man trives med på ungdomstrinnet.

Utforming av lokaler

De fleste skolene har god tilgang på andre nødvendige lokaler, selv om noen av disse trenger oppussing. Det vil ikke være behov for å tilpasse kapasiteten ved noen av skolene for å dekke kapasitetsbehovet for 1.-7. trinn. Dersom ungdomstrinnet legges til Bjerka må denne skolen utvides. Det vil gi mulighet for et nytt, og godt tilpasset skolebygg for ungdomstrinnet.

Samfunnseffekter av strukturalternativet

Dette alternativet innebærer en videreføring av skoletilbudet ved tre av dagens fire tettsteder. For Finneidfjord vil avstanden både til Bjerka og Hemnesberget være kort, og vi legger til grunn at en skolenedleggelse ikke vil utløse fraflytting fra Finneidfjord. Det kan imidlertid ha en negativ effekt for tilflyttingen til Finneidfjord om det blir det eneste tettstedet egen skole.

Muligheter for endring i barnehagestruktur

Det er i dag fire barnehager i den nordlige delen av Hemnes kommune, i tillegg til Sørfjellet barnehage i Bleivassli. Én barnehage i hvert tettsted sikrer at de aller fleste barna har kort vei til barnehagen. Samtidig er bemanningskravet per barn vesentlig høyere i barnehagen enn i skolen, og fører til at stordriftsfordelene i barnehagen inntreffer med et lavere antall barn enn i skolen. Det gir muligheten for å ha en mer desentralisert barnehagestruktur enn skolestruktur, uten at det krever høyere ressursbruk. I vurderingen av alternativer til barnehagestruktur har vi kun sett på muligheten for å samle Bjerka og Finneidfjord i én felles barnehage, som alternativ til dagens struktur. Disse barnehagene ligger nært hverandre, med gode reisemuligheter mellom tettstedene. Det gjør at reisebelastningen til barnehagen vil være begrenset. I dette alternativet legger vi til grunn at barnehagen i Bjerka vil videreføres. Foreldre med barn i Finneidfjord vil både kunne søke seg til Bjerka og Hemnes

Vurdering av kostnader og bemanning

Ved å utvikle Finneidfjord barnehage vil Hemnes kommune kunne redusere bemanningsbehovet i barnehagene med om lag 2,5 årsverk. Dette vil gi en potensiell innsparing på om lag 2,1 mill. kr. i året. Innsparingen kommer som følge av noe lavere bemanningsbehov per barn i avdelingene i barnehagen i Bjerka. I tillegg kan barnehagene redusere ressursbruken til administrasjon og ledelse noe, når det blir én færre barnehage å lede. Det vil også være mulig å redusere ressursbruken til bygningsdrift når det blir ett færre barnehagebygg å vedlikeholde.

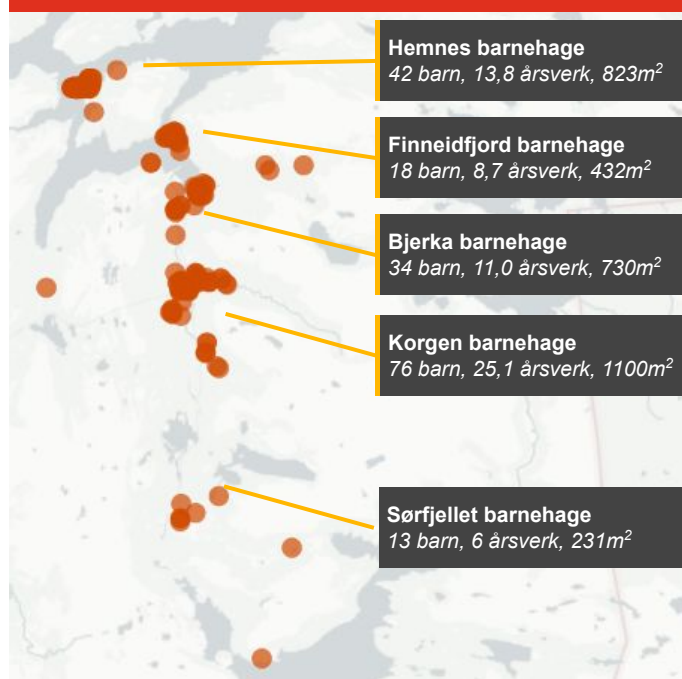
Det er tilstrekkelig areal i Bjerka barnehage til å ta inn barna fra Finneidfjord. Det er derfor ikke behov for å investere i barnehagebygg selv om én av barnehagene avvikles.

Reisetid

En avvikling av Finneidfjord barnehage vil kun påvirke reisetiden for et begrenset antall barn. Analysene av reisetid viser at flertallet av barna i dagens Finneidfjord barnehage vil få lengre reisetid enn 10 minutter til nærmeste barnehage ved en avvikling av Finneidfjord. Alle vil imidlertid ligge innenfor 15 minutter reisetid.

I sum vil gjennomsnittlig reisetid for de 80 prosent av barna som bor nærmest barnehagen være 3,3 minutter ved en avvikling av Finneidfjord barnehage, et halvt minutt mer enn ved dagens barnehagestruktur. For barna som i dag går i Finneidfjord vil gjennomsnittlig reisetid øke fra 3 til 9,3 minutter.

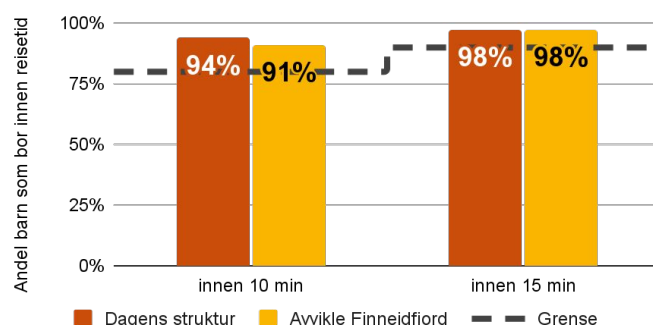
Dagens barnehagestruktur

Kilde: Hemnes kommune

	Nåsituasjon	Alternativ 3
Bemanningsnivå, antall årsverk	69,5	67
Bemanningsutgifter til barnehage	46,9 mnok	45,1 mnok
Drift og vedlikehold	3,8 mnok	3,3 mnok

Andel barn som bor innen 10 og 15 minutter fra nærmeste barnehage

Gjennomsnittlig reisetid for de 80% med kortest reisevei

Kilde: Hemnes kommune

Muligheter for endring i barnehagestruktur

Robusthet og stabilitet i bemanningen

Ved å samle barna i Bjerka og Finneidfjord i én felles barnehage vil det være mulig å ha flere ansatte samlet ett sted. Dette vil gi en mer robust bemanning, og det vil være større muligheter for å flytte bemanningen mellom avdelinger ved behov. Barnehager har ofte høyt sykefravær både blant voksne og barn. Ved større barnehager vil det være bedre mulighet for å flytte på bemanningen dersom det ikke er samsvar mellom sykefraværet blant voksne og barna ved den enkelte avdeling. Dette gjør barnehagen mindre avhengig av innleie, og fravær kan i større grad håndteres av kjente voksenpersoner for barna.

Det vil også være mulig å etablere større avdelinger, med flere voksne per avdeling. Ved å ha flere voksne å spille på i hver avdeling, blir det også enklere for enkeltansatte å følge opp barn én-til-én i ulike situasjoner som krever det.

Utvikling av fagmiljøer

I dag er det vanskelig for de små barnehagene å jobbe med faglig utvikling, fordi det er lite kapasitet til å ta de voksne ut av avdelingene. Med en større barnehage vil det være flere muligheter til å tilpasse aktiviteter og sammensetting av voksegruppen for å kunne jobbe med faglig utvikling for ansatte i løpet av arbeidsdagen.

Effektiv ressursbruk i de øvrige oppveksttjenestene

Ved å samle barna ved Bjerka og Finneidfjord i en felles barnehage vil Hemnes kommune ha tre mellomstore barnehager, i tillegg til Bleikvassli. De øvrige oppveksttjenestene vil ha bedre forutsetninger for å levere oppfølging i færre og større barnehager, med lengre tilstedeværelse i hver barnehage. Det blir også bedre muligheter for å gi oppfølging i gruppe, der oppfølgingen i dag i større grad vil foregå én-til-én.

Forutsetninger for et godt sosialt miljø.

Med større barnehager blir det også flere barn per alderskull. Dette gir bedre muligheter for hvert barn til å finne andre barn på egen alder som de går godt sammen med. Særlig i Finneidfjord er det i dag få barn per årskull, og disse barna vil ha bedre muligheter til å finne venner de går godt sammen med hvis barnehagene i Finneidfjord og Bjerka slås sammen til én.

Utforming av lokaler

Verken en videreføring av dagens barnehagestruktur, eller en samling av barna i Bjerka og Finneidfjord vil ha noen påvirkning på barnehagelokalene. Det vil ikke være behov for å investere i nye lokaler.

Samfunnseffekter av strukturalternativet

En videreføring av dagens skolestruktur vil ikke ha noen negative samfunnseffekter. For Finneidfjord vil avstanden både til Bjerka og Hemnesberget være kort, og vi legger til grunn at en avvikling av barnehagen ikke vil utløse fraflytting fra Finneidfjord. Det kan imidlertid ha en negativ effekt for tilflyttingen til Finneidfjord om det blir det eneste tettstedet uten barnehage.

Alternative strukturer for skole i Bleikvassli

Beskrivelse av struktur

Bleikvassli skole drives i dag som en 1-10 skole med totalt 24 elever. Det er svært få elever på hvert årstrinn, og skolen driver fådelt for å kompensere for dette. I vurderingen av skolestrukturalternativer ser vi på Bleikvassli særskilt. Med såpass få elever per alderstrinn vil ikke en endring i innretningen av Bleikvassli skole påvirke kapasitets- eller bemanningsbehovet ved skolen elevene overføres til. Det vil i de aller fleste tilfeller være plass til alle elevene på en annen skole, uten at det vil utløse behov for opprettelse av nye klasser, eller flere lærerårsverk. Det vil derfor være mulig å redusere ressursbruken tilsvarende det kommunen i dag bruker på undervisningstrinnet som avvikles.

I utgiftsanalysen har vi sett på tre alternativer til dagens organisering av Bleikvassli skole:

- Innføre 1-7 skole
- Innføre 1-4 skole
- Avvikle skoledriften

Innføre 1-7 skole

En innføring av 1-7 skole vil innebære å avvikle ungdomstrinnet ved Bleikvassli skole. Antall elever ved ungdomstrinnet er svært sårbart for variasjoner over tid, men i snitt anslår vi at undervisningen ved ungdomstrinnet krever om lag 1,5 årsverk, basert på dagens bemanning. En avvikling av ungdomstrinnet vil dermed gi en reduksjon i bemanningsbehov på 1,5 årsverk, tilsvarende 1,2 mill. kr. i reduserte utgifter.

Det vil i liten grad være mulig å redusere ressursbruk til administrasjon og ledelse, eller utgifter til drift og vedlikehold av bygningsmasse i dette alternativet.

Innføre 1-4 skole

En innføring av 1-4 skole vil innebære å avvikle både mellom- og ungdomstrinnet ved Bleikvassli skole. Vi legger til grunn at det vil være mulig å redusere ytterligere 1,5 årsverk ved å avvikle mellomtrinnet, i tillegg de årsverkene som kan reduseres ved å avvikle ungdomstrinnet. Det vil føre til at kommunen kan redusere utgiftene med totalt 2,3 mill. kr. i året med Bleikvassli som en 1-4 skole.

På samme måte som ved å avvikle kun ungdomstrinnet, vil det i liten grad være mulig å redusere ressursbruk til administrasjon og ledelse, eller utgifter til drift og vedlikehold av bygningsmasse i dette alternativet.

Avvikling av Bleikvassli skole

Ved en avvikling av Bleikvassli skole kan Hemnes kommune unngå alle kostnader knyttet til dagens skoledrift. Dette vil innebære en utgiftsreduksjon på 5,9 mill. kr. i året, knyttet til både bemanning og bygningsdrift.

Etablering av oppvekstsenter

For alternativene med 1-4 og 1-7 skole ved Bleikvassli kan det være mulig å etablere felles administrasjon og ledelse mellom Bleikvassli skole og Sørfjellet barnehage. Begge disse to enhetene er små, og det vil være samdriftsfordeler ved felles administrasjon og ledelse. Effekten vil først og fremst være etablering av felles leder som ivaretar både rektor- og styrerollen. Dette kan redusere antall lederressurser med 0,3 årsverk. Det kan også være mulig å utnytte noe ressurser på tvers av SFO og barnehage. Utover dette vil det være behov for å videreføre faglig ledelse for barnehage og skole for seg.

	Bemanning, årsverk	Bemanningsutgifter	Driftsutgifter	Endring fra nåsituasjon
Nåsituasjon	7,6	5,9 mnok	0,3 mnok	0
1-7 skole	6,1	4,7 mnok	0,3 mnok	- 1,2 mnok
1-4 skole	4,6	3,6 mnok	0,3 mnok	- 2,3 mnok
Avvikling av skolen	0	0	0	-5,9 mnok

Alternative strukturer for Bleikvassli

Reisetid

I dag er reisetiden til Bleikvassli skole relativt kort, og ligger nært snittet til resten av kommunen. Det er heller ingen barn over maksgrenene for reisetid. Det er imidlertid 56% av barn i skolekretsen som har rett til skoleskyss, dobbelt så stor andel som i resten av kommunen.

Alle endringer i innretningen ved Bleikvassli skole vil føre til at barna som berøres får lang reisevei til skolen. Gjennomsnittlig reisetid til Korgen sentralskole for dagens skolebarn er 40 minutter. Årsaken til at gjennomsnittlig reisetid for de to alternativene som innebærer videre drift av Bleikvassli skole er kortere enn dette, skyldes at de barna som fortsatt får et tilbud ved Bleikvassli skole trekker ned gjennomsnittlig reisetid. Alle barna som ikke lenger får et tilbud ved Bleikvassli vil få lang reisevei til skolen. Den negative effekten av dette vil være større jo yngre barna er.

Bemanning og kvalitet i skolen

Med færre elever vil også bemanningsbehovet ved Bleikvassli skole reduseres. Færre ansatte vil svekke både skolens robusthet og fagmiljø. Bleikvassli skole er allerede så liten at det er vanskelig å etablere gode fagmiljøer. Med enda færre lærere er det vår vurdering at det ikke vil være mulig å opprettholde fagmiljøer for ansatte ved skolen.

Skolen vil også bli svært sårbar for fravær. Skolen har allerede utfordringer med å dekke inn fravær av ansatte, og dette vil forsterkes hvis grunnbemanningen ved skolen reduseres. Med færre elever og færre lærere vil den enkelte lærer også måtte dekke flere fag, og det blir færre lærere å dele planlegging og undervisning med.

Bleikvassli skole er allerede sårbar for at barn ikke finner likesinnede venner, fordi det er så få barn på hvert alderstrinn. I strukturalternativene for Bleikvassli isolert vil dette i liten grad påvirkes. Barna som flyttes til en annen skole vil imidlertid få bedre muligheter til å finne jevnaldrende venner når det er flere å velge mellom.

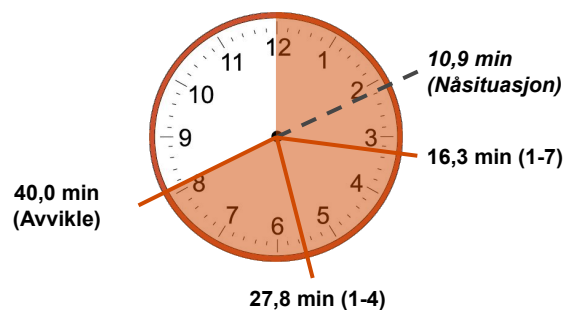
Fordi det vil være lange avstander til nærmeste skole, vil en avvikling av Bleikvassli skole kunne begrense attraktiviteten for tilflytting av småbarnsforeldre. Samtidig har også over halvparten av dagens elever ved Bleikvassli skole slå lang reisevei til at de har krav på skoleskyss. Det kan være en indikasjon på at det ikke er nærhet til skole eller andre tilbud som er utløsende for tilflyttingen til Bleikvassli. Det er derfor vanskelig å vurdere om en eventuell nedlegging av ett eller flere trinn ved denne skolen vil påvirke attraktiviteten til lokalsamfunnet.

Antall barn over maks reisetid

Nåsituasjon	0
Avvikle skole i Bleikvassli	2
Oppvekstsenter 1-4	0
Oppvekstsenter 1-7	0

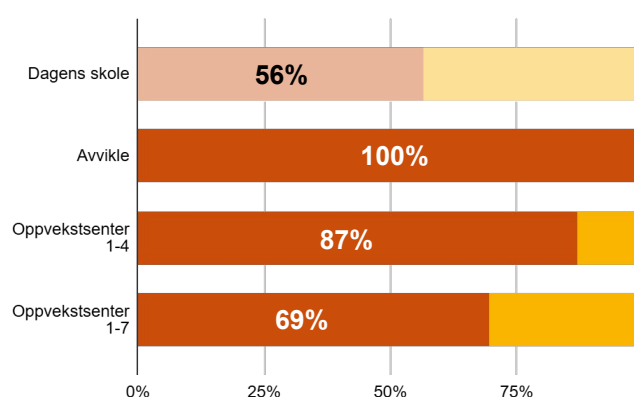
Kilde: Hemnes kommune

Gjennomsnittlig reisetid for de 80% med kortest reisevei

Kilde: Hemnes kommune

Andel barn med rett til skoleskyss

Kilde: Hemnes kommune

Kildeliste

Amcoff, J. (2012). Do rural districts die when their schools close? Evidence from Sweden around 2000. *Educational Planning, 20*(3), 47-60.

Båtevik, F. O., Grimsrud, G. M., Dvergsdal, G., & Aarset, M. E. (2013). *Når ein vidaregåande skule blir borte: Konsekvensar for lokalsamfunnet* (Rapport nr. 36/2013). Møreforskning Volda.

Folkehelseinstituttet. (2025). *Oppvekstprofil*. Hentet fra <https://www.fhi.no/op/oppvekstprofiler/hent-oppvekstprofil/>

Hemnes kommune. (2025). *Oppvekst og familie*. Hentet fra <https://www.hemnes.kommune.no/oppvekst-og-familie.580525.no.html>

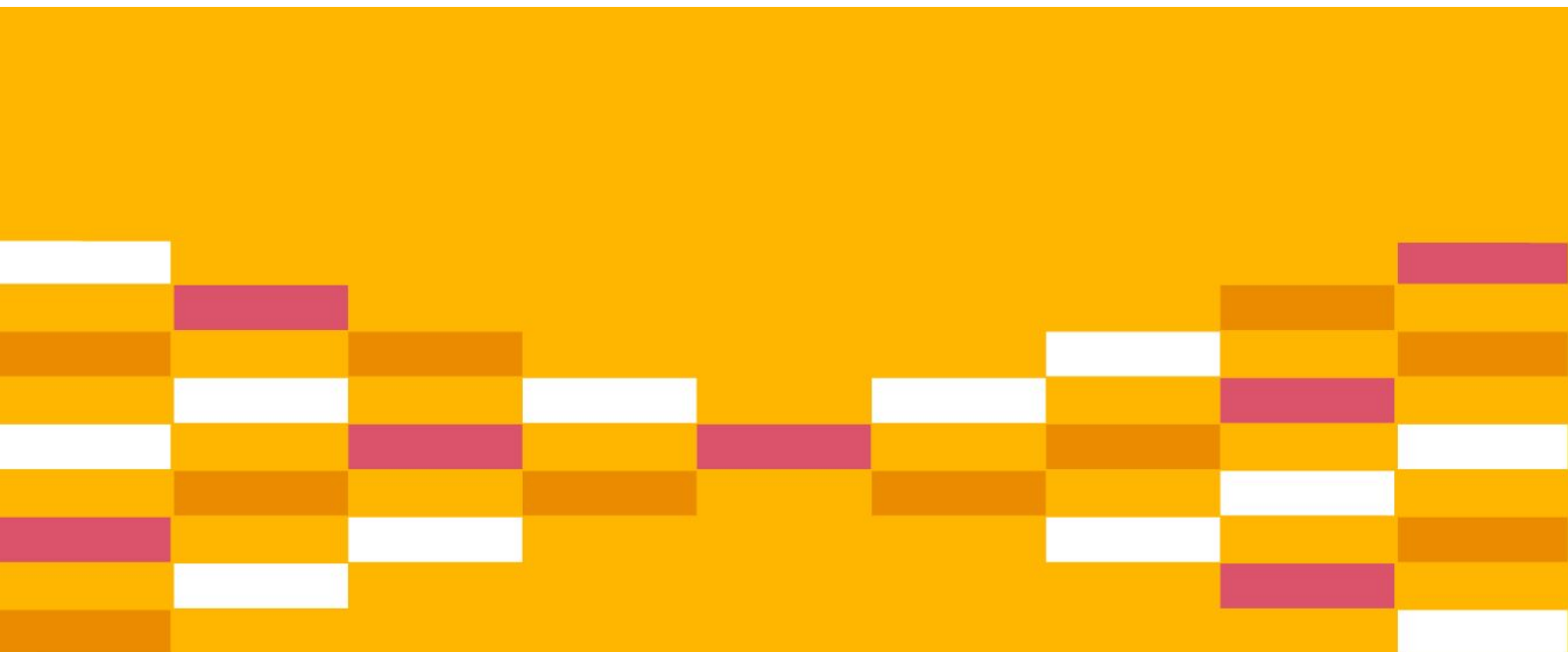
Lindeboom, W. (2022). *The long-term impact of school closure on a rural community in the Netherlands: The former school (Kloesewier, 2022)* [Master's thesis, University of Groningen].

Lauridsen Lolle, A. K. E. (2014). *En undersøgelse af skolers betydning for den sociale kapital i lokalsamfund*. Aalborg Universitet, Institut for Læring og Filosofi. <https://vbn.aau.dk>

Utdanningsdirektoratet. (2025). *Statistikk om grunnskolen*. Hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/>

Statistisk sentralbyrå. (2025). *KOSTRA hovedoversikt*. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/list/kostrahoved>

Sørli, K., Aure, M., & Langset, B. (2012). *Hvorfor flytte? Hvorfor bli boende? Bo- og flyttemotiver de første årene på 2000-tallet* (NIBR-rapport 2012:22). Norsk institutt for by- og regionforskning.

Opptre med
integritet

Utgjøre en
forskjell

Bry
oss

Jobbe
sammen

Utfordre og
tenke nytt

© 2022 PwC. Med enerett. I denne sammenheng refererer «PwC» seg til PricewaterhouseCoopers AS, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, PricewaterhouseCoopers Accounting AS og PricewaterhouseCoopers Tax Services AS som alle er separate juridiske enheter og uavhengige medlemsfirmaer i PricewaterhouseCoopers International Limited